

JUSTITISMINISTERIET

Civil- og Politiafdelingen

Dato: 22. maj 2012
Kontor: EU-formandskabs-
sekretariatet
Sagsbeh: Sanne Renée Stengaard
Jensen
Sagsnr.: 2012-3051/01-0008
Dok.: 429295

**Samlenotat vedrørende de sager inden for Justitsministeriets ansvars-
område, der forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre anlig-
gender) og mødet i Det Blandede Udvalg den 7.-8. juni 2012**

Side:

4-7	Dagsordenspunkt 1	SIS II
<i>-status</i>
KOM-dokument foreligger ikke
8-11	Dagsordenspunkt 2	Schengen Governance – Politisk
styring af Schengen-samarbejdet
<i>-politisk drøftelse</i>
KOM(2012) 230
12-16	Dagsordenspunkt 3	Schengen Governance – Ændrings-
forslag til Schengen-grænsekodeks **
<i>-generel indstilling</i>
KOM(2011) 560
17-24	Dagsordenspunkt 4	Schengen Governance – Ændret for-
slag til Europa-Parlamentets og Rå-
dets forordning om indførelse af en
evaluerings- og overvågningsmekani-
sme til kontrol af anvendelsen af
Schengen-reglerne**

** Forslaget er fremsat efter TEUF, tredje del, afsnit V. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-Traktaten, finder derfor anvendelse, hvilket indebærer, at foranstaltningerne ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark. Da forslaget imidlertid udgør en videreudvikling af Schengen-reglerne, træffer Danmark inden 6 måneder efter vedtagelse af forordningen afgørelse om, hvorvidt Danmark vil gennemføre forordningen i dansk ret, jf. protokollens artikel 4 ("opt-in").

		<i>-generel indstilling</i> KOM(2011) 559
25-30	Dagsordenspunkt 5	Det fælles europæiske asylsystem – statusorientering* <i>-status</i> KOM-dokument foreligger ikke
31-34	Dagsordenspunkt 6	Gennemførelse af rådskonklusioner om reel og praktisk solidaritet på asyl- og migrationsområdet <i>-politisk drøftelse</i> KOM-dokument foreligger ikke
35-38	Dagsordenspunkt 7	Tilbagetagelsesaftaler – statusorientering* <i>-status</i> KOM-dokument foreligger ikke
39-41	Dagsordenspunkt 8	EU's indsats mod terrorisme <i>-præsentation</i> KOM-dokument foreligger ikke
42-45	Dagsordenspunkt 9	Rådskonklusioner om en global alliance mod seksuelt misbrug af børn på internettet <i>-rådskonklusioner</i> KOM-dokument foreligger ikke
46-48	Dagsordenspunkt 10	Rådskonklusioner om øget og mere effektiv anvendelse af Europol Information System (EIS) i bekæmpelsen af grænseoverskridende kriminalitet <i>-rådskonklusioner</i> KOM-dokument foreligger ikke
49-59	Dagsordenspunkt 11	Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og ret

* Forslaget er fremsat efter TEUF, tredje del, afsnit V. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-Traktaten, finder derfor anvendelse, hvilket indebærer, at foranstaltningerne ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

- til kommunikation ved anholdelse*
-generel indstilling
KOM(2011) 326
- 60-85** Dagsordenspunkt 12 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Omarbejdning) (Bruxelles I)*
-generel indstilling
KOM(2010) 748
- 86-89** Dagsordenspunkt 13 Ny flerårig ramme for EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder
-politisk enighed
KOM(2011) 880
- 90-94** Dagsordenspunkt 14 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om et finansieringsprogram for 2014-2020 for retlige anliggender*
-delvis generel indstilling
KOM(2011) 759
- 95-100** Dagsordenspunkt 15 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordninger om et finansieringsprogram for 2014-2020 rettigheder og unionsborgerskab
-delvis generel indstilling
KOM(2011) 758
- 101-137** Dagsordenspunkt 16 Forslag til Rådets og Europa-Parlamentets forordning om en fælles europæisk købelov
-orienterende debat
KOM(2011) 635

Dagsordenspunkt 1: SIS II – statusorientering

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Kommissionen forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 at orientere om status for SIS II-projektet. Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Sagen om status for SIS II har i sig selv hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

1. Baggrund

På grundlag af drøftelserne på det uformelle rådsmøde i Prag den 15.-16. januar 2009 vedtog Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 26.-27. februar 2009 en række rådskonklusioner om, hvordan man fremover kan sikre den nødvendige fremdrift i SIS II-projektet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. juni 2009 blev det besluttet at fortsætte arbejdet med udviklingen af SIS II. Rådet fastholdt dog muligheden for i stedet for SIS II at udvikle et mindre avanceret system (SIS 1+RE), hvis en række nærmere bestemte tekniske milepæle for udviklingen af SIS II ikke nås.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 23. april 2010 forelå det endelige resultat af den første milepælstest. Der blev på den baggrund opnået enighed om nogle rådskonklusioner, der indebærer, at udviklingen af SIS II skal fortsætte på grundlag af det nuværende SIS II-projekt.

På rådsmødet den 7.-8. oktober 2010 blev der vedtaget rådskonklusioner om, at Rådet noterede sig Kommissionens samlede overordnede tidsplan og samlede budgetoverslag.

Det fremgår af den fremlagte tidsplan, at der frem til midten af 2012 skal foretages test af både det centrale og de nationale systemer. Afslutningen på disse tests vil være gennemførelsen af den såkaldte anden milepælstest og en mere omfattende test, som på nuværende tidspunkt forventes afsluttet i midten af 2012. Fra midten af 2012 vil man udføre en række prøve-

overførsler af testdata efterfulgt af reelle dataoverførsler i fjerde kvartal af 2012. SIS II forventes på nuværende tidspunkt at være i drift i første kvartal af 2013. Det fremgår af Kommissionens budgetoverslag, at videreudviklingen af systemet medfører yderligere omkostninger på ca. 13 millioner euro mere end hidtil anslået. Disse merudgifter, som vil blive afholdt over EU-budgettet, skyldes hovedsagligt kravet om udvidelse af systemets kapacitet som følge af de nye medlemsstaters opkobling til systemet.

Kommissionen har senest på rådsmødet (retlige og indre anliggender) *den 26.-27. april 2012* orienteret om status for projektet.

Lissabon-Traktaten

Udviklingen af SIS II vedrører både EU-samarbejdet på grundlag af TEF afsnit IV om visum, asyl og indvandring mv. (tidligere søjle 1) og EU-samarbejdet på grundlag af TEU afsnit VI om politi og strafferet (tidligere søjle 3).

Med Lissabon-Traktatens ikrafttræden overførtes det mellemstatslige samarbejde om politi og strafferet til det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender efter reglerne i TEF afsnit IV (tredje del, afsnit V, i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF)).

Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-Traktaten, finder dermed anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Retsakter på området for politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager, der er vedtaget inden Lissabon-Traktatens ikrafttræden, er derimod fortsat bindende for Danmark, ligesom de finder anvendelse i Danmark (på mellemstatsligt grundlag). Det gælder bl.a. rådsafgørelse 2001/886/RIA af 6. december 2001 om udviklingen af anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II) og rådsafgørelse 2007/533/RIA af 12. juni 2007 om oprettelse, drift og brug af anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II).

I det omfang Rådet træffer foranstaltning om et forslag om eller initiativ til udbygning af Schengen-reglerne efter bestemmelserne i TEUF, tredje del, afsnit V, træffer Danmark, i henhold til protokollens artikel 4, inden seks måneder foranstaltning om, hvorvidt Danmark vil gennemføre denne foranstaltning i dansk lovgivning. En dansk beslutning herom vil skabe en folkeretlig forpligtelse mellem Danmark og de øvrige medlemsstater (og associerede Schengen-lande).

2. Indhold

Kommissionen har som nævnt fremlagt en samlet overordnet tidsplan og et budgetoverslag, som Rådet den 7.-8. oktober 2010 noterede sig ved vedtagelse af skriftlige konklusioner.

Kommissionen har endvidere fremlagt et uddybende skema over de omkostninger, der er forbundet med udviklingen af det centrale system.

Kommissionen forventes på rådsmødet den 7.-8. juni 2012 at orientere om status for projektet. Kommissionen forventes i den forbindelse navnlig at ville orientere om forløbet af den såkaldte Milestone II-test, der blev afviklet i perioden 2.-7. maj 2012 og om forberedelsen af den kommende ”comprehenssive test”.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det bemærkes, at de yderligere omkostninger på ca. 13 millioner euro til videreudvikling af systemet, der som nævnt vil blive afholdt over EU-budgettet, muligvis vil ske i form af omprioriteringer. Kommissionen har oplyst, at det således ikke forventes, at medlemsstaterne skal afholde merudgifter.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side forventer man at kunne tage Kommissionens statusorientering til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Europa-Parlamentet har den 22. oktober 2009 afgivet beslutning om fremskridt i etableringen af SIS II.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde *den 14. maj 2012*.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) *den 26.-27. april 2012*.

Dagsordenspunkt 2: Schengen Governance – Politisk styring af Schengen-samarbejdet

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2012) 230

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 forventes en drøftelse i Det Blandede Udvalg af den politiske styring af Schengen-samarbejdet med udgangspunkt i en rapport fra Kommissionen om Schengen-områdets funktion. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Regeringen er positiv i forhold til at udvikle og styrke den politiske styring af Schengen-samarbejdet.

1. Baggrund

Kommissionen fremlagde den 16. september 2011 den såkaldte Schengen Governance-pakke, som består af to forslag til retsakter og en meddelelse.

Der foreslås for det første en ændring af Schengen-grænsekodeksen med henblik på at fastsætte nærmere regler for kompetencen og procedurerne mv. i forhold til genindførelse af den indre grænsekontrol.

Kommissionen foreslår for det andet, at der indføres en Schengen-evalueringsmekanisme, som skal styrke evalueringen af Schengen-landenes gennemførelse af Schengen-reglerne.

Der henvises i øvrigt til samlenotatets punkt 3 og 4.

Det fremgår af meddelelsen i Schengen Governance-pakken, at Kommissionen hvert halve år vil udarbejde en rapport over Schengen-samarbejdet, som skal danne grundlag for en regelmæssig drøftelse i Rådet og Europa-Parlamentet med henblik på at styrke den politiske styring af Schengen-samarbejdet.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8. marts 2012 fandt der en første drøftelse sted af den politiske styring af Schengen-samarbejdet. Rå-

det vedtog på mødet konklusioner med henblik på at udvikle og styrke den fremtidige politiske styring af Schengen-samarbejdet og opstille rammerne for halvårlige strategiske drøftelser i Det Blandede Udvalg.

Det fremgår bl.a. af konklusionerne, at Rådet imødeser regelmæssige rapporter fra Kommissionen vedrørende Schengen-området funktion. Kommissionen forventes i sine rapporter bl.a. at give et overblik over generelle tendenser, udviklinger og udfordringer i Schengen-samarbejdet.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 forventes en drøftelse i Det Blandede Udvalg af den politiske styring af Schengen-samarbejdet med udgangspunkt i Kommissionens første rapport om Schengen-områdets funktion, der blev offentliggjort den 16. maj 2012.

2. Indhold

Kommissionen fremlagde den 16. maj 2012 sin første rapport om Schengen-områdets funktion.

Rapporten indeholder bl.a. en beskrivelse af de aktuelle udfordringer på Schengen-området, herunder i forhold til migrationsstrømme og ulovlige indvandrere.

Kommissionen redegør i rapporten også kort for medlemsstaternes overholdelse og anvendelse af Schengen-reglerne. Det drejer sig bl.a. om sikringen af fraværet af indre grænsekontrol og tilfælde, hvor medlemsstaterne midlertidigt har genindført den indre grænsekontrol i forbindelse med højniveaumøder eller større sportsbegivenheder. Kommissionen gennemgår samtidig kort de verserende krænkelssager af relevans for Schengen-området, herunder i forhold til gennemførelsen af tilbagesendelsesdirektivet (direktiv 2008/115/EU om fælles standarder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold) og overholdelsen af grænsekodeksen, ligesom de svagheder, som er konstateret i forbindelse med Schengen-evalueringerne, berøres.

I rapporten beskriver Kommissionen herudover medlemsstaternes brug af Schengen-informationssystemet (SIS) og visuminformationssystemet (VIS) samt udbyttet af den overvågningsmekanisme, som blev indført efter visumliberaliseringen i forhold til landene på Vestbalkan. Det fremgår bl.a. af rapporten, at Kommissionen vil analysere overvågningsmekanismens funktion.

Rapporten indeholder endelig nogle retningslinjer for Schengen-områdets funktion med henblik på at sikre en sammenhængende og ensartet gennemførelse af Schengen-reglerne. Retningslinjerne er udarbejdet af Kommissionen og medlemsstaterne i fællesskab og vedrører bl.a. praktiske spørgsmål i forhold til udstedelse af midlertidige rejsedokumenter og politimæssige tiltag i grænseområderne.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen støtter udviklingen og styrkelsen den politiske styring af Schengen-samarbejdet og forholder sig derfor positivt over for Kommissionens første rapport om Schengen-områdets funktion.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet (SPAIS) den 15. maj 2012.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8. marts 2012.

Dagsordenspunkt 3: Schengen Governance – ændringsforslag til Schengengrænsekodeks**

Nyt notat.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. Da der er tale om en videreudvikling af Schengen-reglerne, har Danmark efterfølgende mulighed for at tilslutte sig.

KOM(2011) 560

Resumé

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. Da der er tale om en videreudvikling af Schengen-reglerne, har Danmark efterfølgende mulighed for at tilslutte sig. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 vil formandskabet forsøge at opnå generel indstilling i Rådet til ændringsforslaget til Schengen-grænsekodeksens regler om midlertidig genindførelse af den indre grænsekontrol under ekstraordinære omstændigheder. Formålet med forslaget er at fastsætte nærmere regler om kompetence og procedurer mv. i forhold til genindførelse af den indre grænsekontrol. Forslaget har ingen statsfinansielle konsekvenser og vurderes at ville kunne få mindre lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Regeringen kan overordnet støtte en videreudvikling og styrkelse af Schengen-samarbejdet.

1. Baggrund

Det Europæiske Råd opfordrede på sit møde den 23.-24. juni 2011 Kommissionen til at indføre en mekanisme, som gør det muligt at reagere på ekstraordinære situationer, hvor Schengen-samarbejdet er truet. Det blev tilkendegivet, at mekanismen bør omfatte en række foranstaltninger til at bistå en medlemsstat, der er udsat for et stort pres ved de ydre grænser. Der kunne bl.a. være tale om kontrolbesøg, teknisk og finansiel støtte samt bistand, koordinering og anden hjælp fra EU's grænseagentur (Frontex). Som en sidste udvej skulle der inden for rammerne af denne mekanisme være mulighed for en ekstraordinær genindførelse af grænsekontrollen ved de indre grænser. Det kunne være i en situation, hvor en medlemsstat ikke længere er i stand til at overholde sine forpligtelser efter Schengen-reglerne.

Kommissionen fremsatte den 16. september 2011 forslag til ændring af Schengen-grænsekodeksen for at fastsætte nærmere regler for midlertidig

genindførelse af den indre grænsekontrol. Forslaget er en del af den såkaldte Schengen Governance-pakke, som også indeholder et forslag til forordning om indførelse af en evaluerings- og overvågningsmekanisme til kontrol af anvendelsen af Schengen-reglerne. Der henvises til samlenotatets punkt 4.

Forslaget er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) artikel 77, stk. 1, og artikel 77, stk. 2.

I overensstemmelse med artikel 1 og 2 i protokollen vedrørende Danmarks stilling deltager Danmark ikke i vedtagelsen af forordningen og er ikke bundet eller omfattet af den ("retsforbeholdet"). Da forordningen udgør en videreudvikling af Schengen-reglerne, træffer Danmark imidlertid inden 6 måneder efter vedtagelsen af forordningen afgørelse om, hvorvidt Danmark vil gennemføre forordningen i dansk ret, jf. protokollens artikel 4 ("opt-in").

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 vil formandskabet forsøge at opnå generel indstilling i Rådet om ændringsforslaget til Schengen-grænsekodeksens regler om midlertidig genindførelse af den indre grænsekontrol under ekstraordinære omstændigheder.

2. Indhold

Formålet med forslaget er at fastsætte nærmere regler om kompetence og procedurer mv. i forhold til genindførelse af den indre grænsekontrol. Forslaget har ikke til formål at harmonisere medlemsstaternes lovgivning.

Det fremgår af forslagets betragtninger, at det kan være nødvendigt at genindføre den indre grænsekontrol midlertidigt, hvis der er en alvorlig trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed på EU-plan eller på nationalt plan.

En alvorlig trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed kan f.eks. foreligge ved terrorhandlinger, et uventet migrationspres eller trusler som følge af organiseret kriminalitet. Herudover vil alvorlige mangler, som konstateres i forbindelse med Schengen-evalueringerne, kunne danne grundlag for at træffe beslutning om at genindføre den indre grænsekontrol. Det er et krav, at manglerne udgør en alvorlig trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed på EU-plan eller på nationalt plan.

Kommissionen har i sit forslag lagt op til en ordning, hvor en medlemsstat, hvis den finder, at den indre grænsekontrol bør genindføres, indgiver en begrundet anmodning til Kommissionen senest seks uger forud for den planlagte genindførelse. Kommissionen vil efter det fremsatte forslag herefter kunne træffe afgørelse om genindførelse af den indre grænsekontrol efter den såkaldte komitologi-procedure. Det vil sige, at beslutningen om genetableringen af den indre grænsekontrol efter forslaget træffes af Kommissionen efter, at medlemsstaterne er blevet hørt i en særlig procedure (den såkaldte undersøgelsesprocedure).

Hvis der er en alvorlig trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed i en medlemsstat, som kræver øjeblikkelig handling, vil medlemsstaten efter Kommissionens forslag undtagelsesvist selv kunne træffe beslutning om øjeblikkeligt at genindføre den indre grænsekontrol i op til fem dage. Kommissionen træffer herefter i en særlig hasteprocedure afgørelse om forlængelse, hvis den alvorlige trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed varer længere end fem dage.

Kommissionen vil efter sit forslag endvidere i den nævnte undersøgelsesprocedure kunne træffe afgørelse om genindførelse af den indre grænsekontrol, hvis Kommissionen konstaterer, at der er vedvarende alvorlige mangler i forbindelse med en medlemsstats grænsekontrol af sin del af de ydre grænser. Disse alvorlige mangler skal udgøre en alvorlig trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed på EU-plan eller nationalt plan. Den indre grænsekontrol kan i disse situationer indføres i højst seks måneder.

De fleste medlemsstater har i forbindelse med drøftelserne af Kommissionens forslag tilkendegivet, at kompetencen til at træffe beslutning om at genindføre den indre grænsekontrol, hvis der foreligger en trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed på nationalt plan, skal forblive et nationalt anliggende.

På den baggrund lægges der nu umiddelbart op til en ordning, hvor beslutningskompetencen i forhold til midlertidig genindførelse af grænsekontrol i tilfælde, hvor der foreligger en trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed på nationalt plan, forbliver hos medlemsstaterne.

Der lægges med den foreliggende ordning også vægt på effektiv inddragelse af Kommissionen, de øvrige medlemsstater og Europa-Parlamentet i

forhold til tilfælde, hvor det overvejes midlertidigt at genindføre grænsekontrol.

3. Gældende dansk ret

Det følger af udlændingelovens § 38, stk. 2, at ind- og udrejsekontrol ikke må finde sted ved grænsen til et land, der deltager i Schengen-samarbejdet. Dog kan der undtagelsesvis ske kontrol ved en sådan grænse i medfør af Schengen-grænsekodeksens regler herom. Det indebærer, at en medlemsstat midlertidigt og efter konsultation af Kommissionen og de øvrige medlemsstater kan genindføre den indre grænsekontrol, hvis der foreligger en alvorlig trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget har ingen statsfinansielle konsekvenser og vurderes alene at ville kunne få mindre lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det bemærkes, at Danmark påtænker at tilslutte sig forordningen i overensstemmelse med artikel 4 i den danske protokol, hvorefter Danmark som nævnt seks måneder efter vedtagelse af en foranstaltning træffer afgørelse om, hvorvidt Danmark vil gennemføre foranstaltningen i dansk ret.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har ikke i forbindelse med sit forslag vurderet, hvorvidt forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Regeringen vurderer, at forslagets bestemmelser om kriterierne for midlertidigt at genindføre grænsekontrol ved de indre grænser er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet det er afgørende for et velfungerende Schengen-samarbejde, at der er ensartede regler i Schengen-landene om muligheden for i særlige tilfælde at genindføre indre grænsekontrol.

7. Andre landes kendte holdninger

Medlemsstaterne støtter generelt, at der skabes mulighed for at genindføre indre grænsekontrol i ekstraordinære situationer, men det forudsættes, at en sådan genindførelse kun skal kunne ske som sidste udvej, således at man i videst muligt omfang ikke begrænser den frie bevægelighed.

Kompetencen til at træffe beslutning om at genindføre den indre grænsekontrol, hvis der foreligger en trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed på nationalt plan, skal som nævnt efter de fleste medlemsstaters opfattelse forblive et nationalt anliggende.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen kan overordnet støtte, at der som opfølgning på opfordringen fra Det Europæiske Råd skabes mulighed for at genindføre indre grænsekontrol i ekstraordinære situationer.

Kompetencen til at træffe beslutning om at genindføre den indre grænsekontrol, hvis der foreligger en trussel mod den offentlige orden eller indre sikkerhed på nationalt plan, bør dog efter regeringens opfattelse forblive et nationalt anliggende.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget behandles efter den almindelige beslutningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet (SPAIS) den 15. maj 2012.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 13.-14. december 2011.

Dagsordenspunkt 4: Schengen Governance – Ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om indførelse af en evaluerings- og overvågningsmekanisme til kontrol af anvendelsen af Schengen-reglerne**

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet. Da der er tale om en videreudvikling af Schengen-reglerne, har Danmark efterfølgende mulighed for at tilslutte sig.

KOM(2011) 559

Resumé

Forslaget er omfattet af retsforbeholdet. Da der er tale om en videreudvikling af Schengen-reglerne, har Danmark efterfølgende mulighed for at tilslutte sig forordningen. Formandskabet vil på rådsmødet den 7.-8. juni 2012 (retlige og indre anliggender) fremlægge et kompromisforslag med henblik på at opnå politisk enighed i Rådet. Det fremsatte forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om indførelse af en evaluerings- og overvågningsmekanisme til kontrol af anvendelsen af Schengen-reglerne er et ændret forslag til et forslag, som Kommissionen fremsatte den 16. november 2010. Forslaget har til formål at ændre den nuværende ordning for gensidig evaluering af gennemførelsen af Schengen-reglerne. Formålet er at styrke Schengen-evalueringssystemet ved bl.a. at indføre regler om evalueringernes hyppighed, om fastlæggelse af prioriteter for evalueringsarbejdet, om opfølgning på evalueringernes konklusioner og om sammensætning af de hold af eksperter, som deltager i evalueringerne. Forslaget indebærer herudover bl.a., at ansvaret for Schengen-evalueringerne overgår fra Rådet til Kommissionen, og der åbnes på visse områder mulighed for uanmeldte evalueringsbesøg. I forhold til Kommissionens forslag fra 2010 indebærer det nye forslag en yderligere styrkelse af Schengen-evalueringssystemet. Den såkaldte Schengen Governance-pakke, som forslaget er en del af, lægger således også op til en ændring af Schengen-grænsekodeksen og indfører bl.a. mulighed for på baggrund af evalueringerne at genindføre grænsekontrollen ved de indre grænser i visse helt særlige tilfælde. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Forslaget vurderes ikke at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser af betydning. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side er man positiv over for tiltag, der kan føre til en styrkelse af Schengen-samarbejdet.

1. Baggrund

Schengen-samarbejdet har overordnet to hovedformål: For det første at etablere fri personbevægelighed over de indre grænser mellem de deltagende lande og for det andet at styrke indsatsen mod grænseoverskridende kriminalitet og illegal indvandring.

Med henblik på gennemførelsen af det første formål om fri personbevægelighed følger det af Schengen-reglerne, at de indre grænser under normale omstændigheder alle steder skal kunne passeres uden personkontrol. For at forhindre, at bortfaldet af personkontrollen mellem Schengen-landene misbruges til kriminalitet eller illegal indvandring, rummer Schengen-reglerne samtidig en række bestemmelser om såkaldte kompenserende foranstaltninger, bl.a. om politisamarbejde, retligt samarbejde, kontrol med de ydre grænser og oprettelse og brug af det såkaldte Schengen-informations-system.

Schengen-samarbejdet blev oprindeligt oprettet på et mellemstatsligt grundlag mellem Belgien, Nederlandene, Luxembourg, Frankrig og Tyskland. For at sikre, at disse – og de senere deltagende lande i Schengen-samarbejdet – anvendte Schengen-reglerne korrekt, så den nødvendige gensidige tillid kunne opretholdes, nedsatte Schengen-landene i 1998 et udvalg under den såkaldte Schengen-eksekutivkomité. Udvalgets mandat omfatter dels at sikre, at alle forudsætninger for anvendelsen af Schengen-reglerne er opfyldt af lande, som ønsker at tiltræde Schengen-samarbejdet, dels at sikre, at Schengen-reglerne anvendes korrekt i de eksisterende Schengen-lande.

Med Amsterdam-traktaten blev Schengen-reglerne integreret i EU. I den forbindelse trådte Rådet i stedet for Schengen-eksekutivkomitéen, mens det førnævnte udvalg blev til en arbejdsgruppe om Schengen-evaluering (SCHEVAL-arbejdsgruppen). I dag varetages Schengen-evalueringerne således af Rådet med Kommissionen som observatør.

Hovedparten af SCHEVAL-arbejdsgruppens opgaver varetages i dag ved, at der nedsættes udvalg bestående af eksperter fra de forskellige Schengen-lande, som aflægger besøg i det land, der skal evalueres, for at vurdere det pågældende lands anvendelse af Schengen-reglerne i praksis. Herefter drøfter arbejdsgruppen ekspertudvalgenes konklusioner, hvorunder det evaluerede land har mulighed for at redegøre for, hvordan man vil rette op på mangler, der måtte være konstateret ved evalueringen.

På baggrund af opfordringer fra Rådet i Haag-programmet fra 2004 og Stockholm-programmet fra 2009 fremlagde Kommissionen den 16. november 2010 et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om indførelse af en evalueringsmekanisme til kontrol af anvendelsen af Schengen-reglerne.

Det Europæiske Råd opfordrede på mødet den 23.-24. juni 2011 Kommissionen til at indføre en mekanisme, som gør det muligt at reagere på ekstraordinære situationer, hvor Schengen-samarbejdet er truet, herunder ved at tillade en midlertidig genindførelse af kontrollen ved de indre grænser. Det Europæiske Råd pegede også på, at håndhævelsen af de fælles regler navnlig gennem Schengen-evalueringsystemet bør forbedres og uddybes yderligere for effektivt at kunne imødegå fremtidens udfordringer.

For at imødekomme denne opfordring fremsatte Kommissionen den 16. september 2011 et ændret forslag til Schengen-evalueringsmekanismen, som er en del af den såkaldte Schengen Governance-pakke, der også indeholder et forslag om ændring af Schengen-grænsekodeksen.

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling deltager Danmark ikke i vedtagelsen af forordningen, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge artikel 2 i protokollen er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til dette afsnit bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet"). Da forordningen imidlertid udgør en videreudvikling af Schengen-reglerne, træffer Danmark inden seks måneder efter vedtagelsen af forordningen afgørelse om, hvorvidt Danmark vil gennemføre forordningen i dansk ret, jf. protokolens artikel 4 ("opt-in").

Formandskabet vil på rådsmødet den 7.-8. juni 2012 (retlige og indre anliggender) fremlægge et kompromisforslag med henblik på at opnå politisk enighed i Rådet.

2. Indhold

2.1. Generelt

Det ændrede forslag til forordning om Schengen-evalueringsmekanismen er fremsat under henvisning til Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), særlig artikel 77, stk. 2, litra e.

Forslaget har ligesom det tidligere forslag overordnet til formål at ændre den nuværende ordning for gensidig evaluering af gennemførelsen af Schengen-reglerne. Formålet er således nærmere at justere den gældende ordning, således at der indføres faste regler om evalueringernes hyppighed, om fastlæggelse af prioriteter for evalueringsarbejdet, om opfølgning på evalueringernes konklusioner og om sammensætning af de hold af eksperter, som deltager i evalueringerne. Forslaget indebærer herudover, at ansvaret for Schengen-evalueringerne overgår fra Rådet til Kommissionen, og at der skabes mulighed for uanmeldte evalueringsbesøg.

I forhold til Kommissionens forslag fra 2010 indebærer det nye forslag en yderligere styrkelse af Schengen-evalueringssystemet. Forslaget er som nævnt fremsat som en del af den såkaldte Schengen Governance-pakke, der også lægger op til ændring af Schengen-grænsekodeksen. Med pakken foreslås der således bl.a. indført mulighed for at genindføre grænsekontrollen ved de indre grænser, hvis en medlemsstat konsekvent ikke opfylder sine forpligtelser til at kontrollere sine ydre grænser, og dette udgør en alvorlig trussel for den offentlige orden eller den indre sikkerhed.

Forslaget har ikke til formål at harmonisere medlemsstaternes lovgivning og kræver ikke, at medlemsstaterne træffer foranstaltninger med henblik på indarbejdelse i national lovgivning.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

Kommissionens forslag indebærer, at der indføres en ny mekanisme for evaluering af anvendelsen af Schengen-reglerne.

Administrationen af den nye mekanisme for evaluering af eksisterende Schengen-lande foreslås herefter henlagt til Kommissionen gennem den såkaldte komitologiprocedure, som fremgår af artikel 5 i Europa-Parlamentets forordning (EU) nr. 182/2011 af 16. februar 2011 om de generelle regler og principper for, hvordan medlemsstaterne skal kontrollere Kommissionens udøvelse af gennemførelsesbeføjelser. Efter denne procedure forelægger Kommissionen forslag til beslutninger for et udvalg bestående af repræsentanter for medlemsstaterne og en repræsentant for Kommissionen, der herefter afgiver udtalelse med kvalificeret flertal. *Kompetencen til at vedtage evalueringsrapporterne, der udarbejdes på baggrund af evalueringsbesøgene, foreslås dog i den seneste udgave af forslaget at henhøre under Rådet.*

Evalueringerne vil efter forslaget skulle ske inden for rammerne af flerårige og årlige evalueringsprogrammer udarbejdet af Kommissionen. De flerårige programmer skal indeholde den overordnede planlægning for en periode på fem år, inden for hvilken alle medlemsstaterne skal evalueres mindst én gang. De årlige programmer inddrages i to dele. Den første del skal efter forslaget indeholde en liste over de lande og områder, der skal evalueres. Den anden del skal efter forslaget indeholde en liste over de uanmeldte kontrolbesøg, der skal gennemføres det næste år. Denne del af programmet er fortroligt og sendes ikke til medlemsstaterne. De berørte medlemsstater vil dog blive underrettet mindst 48 timer inden besøget.

Ud over evalueringer af medlemsstaterne enkeltvis vil der også kunne ske tværgående evalueringer af flere medlemsstater ad gangen, eventuelt kun for så vidt angår anvendelsen af bestemte dele af Schengen-reglerne (såkaldte tematiske evalueringer).

Ved fastlæggelsen af de årlige programmer vil der skulle tages hensyn til risikoanalyser fra det europæiske agentur for forvaltning af det operative samarbejde ved EU-medlemsstaternes ydre grænser (Frontex) om bl.a. anbefalinger for prioritering af evalueringsarbejdet i forhold til såvel planlagte som uanmeldte besøg. Der vil også efter omstændighederne kunne tages hensyn til oplysninger fra andre relevante kilder, f.eks. Europol.

I forhold til den gældende evalueringsordning foreslås der indført mere præcise regler for sammensætningen af de eksperthold, der skal gennemføre evalueringsbesøgene, idet ekspertholdene foreslås sammensat af Kommissionen ud fra en bruttoliste over eksperter udpeget af medlemsstaterne. Repræsentanter fra Frontex, Europol og andre EU-organer kan herudover inviteres til at deltage som observatører ved evalueringsbesøgene.

Endvidere indebærer forslaget, at evalueringerne skal kunne omfatte kontrol af, at grænsekontrollen ved de indre Schengen-grænser er ophævet. Efter den gældende ordning har Schengen-evalueringerne kun rettet sig mod beskyttelsen af de ydre grænser og mod anvendelsen af øvrige kompenserende foranstaltninger.

Forslaget indebærer endvidere en mere detaljeret regulering og styrkelse af opfølgningen på gennemførte evalueringer. På grundlag af hver evaluering skal der udarbejdes et udkast til en rapport om de mangler eller svagheder, der er konstateret. Den berørte medlemsstat skal herefter inden to uger fremsætte sine bemærkninger til resultaterne og inden tre måneder efter

vedtagelsen af den endelige rapport fremlægge en handlingsplan for, hvordan der kan rettes op på eventuelle mangler og svagheder. Den pågældende medlemsstat skal herefter inden for seks måneder aflægge rapport til Kommissionen om gennemførelsen af handlingsplanen og efterfølgende hver tredje måned, indtil handlingsplanen er fuldt gennemført. Der kan endvidere foretages anmeldte eller uanmeldte supplerende besøg for at kontrollere, at handlingsplanen gennemføres korrekt.

I den foreliggende udgave af forslaget er bestemmelserne om genindførelse af grænsekontrollen ved de indre grænser foreslået flyttet til forslaget om ændring af Schengen-grænsekodeksen, som i øvrigt indeholder regler om genindførelse af grænsekontrol ved de indre grænser i en række nærmere angivne tilfælde.

Ifølge forslaget skal Kommissionen hvert år fremlægge en rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om gennemførte evalueringer i årets løb. Rapporten skal offentliggøres.

Herudover indeholder forslaget en række regler af mere teknisk og proceduremæssig karakter, herunder bl.a. om beskyttelse af følsomme oplysninger i forbindelse med evalueringsarbejdet og om den nærmere praktiske gennemførelse af evalueringsbesøg.

Rådet Juridiske Tjeneste har udtrykt skepsis i forhold til, at forslaget bliver fremsat under henvisning til TEUF artikel 77, stk. 2, litra e. Dette er på arbejdsgruppeniveau blevet støttet af *langt de fleste medlemsstater*.

3. Gældende dansk ret

Evaluering af gennemførelsen af Schengen-reglerne i de lande, som deltager i Schengen-samarbejdet, er ikke reguleret i dansk lovgivning. Forslaget giver på den baggrund ikke anledning til at redegøre nærmere for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget vurderes endvidere ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

Det bemærkes, at Danmark påtænker at tilslutte sig forordningen i overensstemmelse med artikel 4 i den danske protokol, hvorefter Danmark som

nævnt seks måneder efter vedtagelse af en foranstaltning træffer afgørelse om, hvorvidt Danmark vil gennemføre foranstaltningen i dansk ret.

5. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos Rigspolitiet og Datatilsynet, der ikke har haft bemærkninger til forslaget.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har i begrundelserne for forslaget anført, at målet med forslaget (at gøre Schengen-evalueringen mere effektiv) kun kan opnås på fællesskabsniveau/EU-niveau.

Regeringen finder, at forslaget må anses for at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet og kan i den forbindelse tilslutte sig Kommissionens betragtninger. Regeringen er således enig i, at en yderligere styrkelse af Schengen-evalueringssystemet alene kan opnås ved, at der på EU-niveau fastsættes nærmere regler herom.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslagene.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen er overordnet positiv over for en styrkelse af Schengen-evalueringssystemet.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til direktiv behandles efter den almindelige beslutningsprocedure, (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet. Forslaget behandles i Europa-Parlamentets udvalg om borgernes rettigheder og retlige og indre anliggender (LIBE).

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 14. maj 2012.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) *den 13.-14. december 2011.*

Dagsordenspunkt 5: Det fælles europæiske asylsystem – statusorientering*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

De enkelte forslag, der har til formål at gennemføre anden fase af det fælles europæiske asylsystem, er omfattet af retsforbeholdet. Dog har Danmark en parallelaftale i forhold til Dublin II-forordningen. Formandskabet vil på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 lægge op til en orienterende debat om status for forhandlingerne af retsakterne, der tilsammen udgør anden fase af det fælles europæiske asylsystem (CEAS). Derudover forventes det, at Kommissionen vil præsentere et revideret ændringsforslag til Eurodac-forordningen. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser, og nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Regeringen kan overordnet støtte arbejdet med at gennemføre anden fase af det fælles europæiske asylsystem inden udgangen af 2012.

1. Baggrund

Det fremgår af Haag-programmet fra november 2004, at formålet med anden fase af det fælles europæiske asylsystem er at få indført en fælles asylprocedure og en ensartet status for personer, der bevilges asyl eller subsidiær beskyttelse (dvs. anden beskyttelse end den, der følger af Flygtningekonventionen).

Fristen for gennemførelsen af anden fase af det europæiske asylsystem blev af Det Europæiske Råd den 15.-16. oktober 2008 udskudt til udgangen af 2012 (fristen var oprindeligt udgangen af 2010).

Gennemførelsen af anden fase af det europæiske asylsystem kræver ændringer af Dublin II-forordningen, Eurodac-forordningen, modtagelsesdirektivet, flygtningedefinitionsdirektivet og asylproceduredirektivet.

Kommissionen fremsatte den 3. december 2008 ændringsforslag til modtagelsesdirektivet, Dublin-forordningen og Eurodac-forordningen. Kommissionen fremsatte videre den 21. oktober 2009 ændringsforslag til flygtningedefinitionsdirektivet og asylproceduredirektivet. Der er efterføl-

gende fremsat reviderede ændringsforslag til modtagelsesdirektivet, Eurodac-forordningen og asylproceduredirektivet.

Hertil kommer, at Kommissionen i 2009 fremsatte forslag til henholdsvis en forordning om oprettelse af et europæisk asylstøttekontor (EASO) og til et fælles EU-genbosætningsprogram. Forslagene betragtes som del-elementer af det fælles europæiske asylsystem.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 blev der vedtaget rådskonklusioner, hvori medlemsstaterne bekræftede deres engagement i etableringen af et fælles europæisk asylsystem inden udgangen af 2012.

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til dette afsnit, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

De enkelte forslag, der har til formål at gennemføre anden fase af det fælles europæiske asylsystem, er omfattet af retsforbeholdet.

Danmark har imidlertid en parallelaftale i forhold til Dublin II-forordningen og Eurodac-forordningen, der giver Danmark ret til fortsat at være tilsluttet disse retsakter med ændringer på mellemfolkeligt grundlag, såfremt Danmark giver meddelelse til Kommissionen inden 30 dage efter vedtagelsen om, at man vil gennemføre indholdet af ændringerne i sin lovgivning.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 vil formandskabet lægge op til en orienterende debat vedrørende forhandlingerne om retsakterne. *Derudover forventes Kommissionen □ på baggrund af et ønske fra medlemsstaterne om at give retshåndhævende myndigheder adgang til oplysningerne i Eurodac □ på rådsmødet at præsentere et revideret ændringsforslag til Eurodac-forordningen.*

2. Indhold

Dublin II-forordningen og Eurodac-forordningen

Den såkaldte Dublin II-forordning fastsætter kriterier og procedurer til afgørelse af, hvilken medlemsstat, der er ansvarlig for behandlingen af en ansøgning om international beskyttelse, der er indgivet af en tredjelandsstatsborger eller en statsløs i en af medlemsstaterne. Med Eurodac-forordningen oprettedes Eurodac-systemet med henblik på sammenligning af fingeraftryk for at sikre en effektiv anvendelse af Dublin-forordningen.

Formålet med ændringsforslagene til Dublin II-forordningen og Eurodac-forordningen (henholdsvis KOM(2008) 820 og KOM(2010) 555) har navnlig været at øge Dublin-systemets effektivitet og beskyttelsesniveauet for ansøgere om international beskyttelse.

Ændringsforslaget til Dublin II-forordningen indeholder bl.a. bestemmelser om styrkelse af princippet om familiens enhed, bestemmelser til styrkelse af retsgarantierne for ansøgerne, forslag til præcisering af bestemmelserne om humanitære sager og indførelse af bestemmelser om effektive retsmidler og muligheden for opsættende virkning.

Det oprindelige ændringsforslag til Dublin II-forordningen indeholdt en suspensionsmekanisme, hvorefter man kunne suspendere Dublin-overførsler til lande, der er under særligt pres på deres asylsystem.

Der lægges imidlertid nu i stedet op til en tidlig varslings- og beredskabsmekanisme, som hurtigt kan tages i brug for at yde støtte til lande, der oplever et stort pres på deres asylsystemer. Støtten vil afhængig af konkrete behov kunne bestå af konsultationer med Kommissionen og Det Europæiske Asylstøttekontor (EASO) og gennem støtte til at udarbejde forebyggende handlingsplaner eller støtte fra EASO's asylstøtte teams, Frontex mv.

Modtagelsesdirektivet

Det såkaldte modtagelsesdirektiv fastlægger standarder for modtagelse af asylansøgere i medlemsstaterne.

Formålet med ændringsforslaget til direktivet (KOM(2011) 320) er – sammen med ændringsforslaget til asylproceduredirektivet – at forbedre

effektiviteten og kvaliteten af de nationale asylsystemer bl.a. med henblik på at mindske medlemsstaternes udgifter til asylsystemer.

Forslaget har særligt til formål at skabe fælles standarder for et forenklet og mere sammenhængende indkvarteringssystem for asylansøgere i medlemsstaterne, at forhindre misbrug af de forskellige modtagelsessystemer i medlemsstaterne og at skabe ensartede høje standarder for behandlingen af asylansøgere i overensstemmelse med grundlæggende rettigheder.

Forslaget omfatter bl.a. bestemmelser om frihedsberøvelse, herunder en forpligtelse for medlemsstaterne til at sikre retssikkerhedsmæssige garantier, om adgang til arbejdsmarkedet og om adgang til økonomiske ydelser til asylansøgere.

Asylproceduredirektivet

Det såkaldte asylproceduredirektiv fastlægger standarder for procedurer i medlemsstaterne for tildeling og fratagelse af international beskyttelse.

Formålet med ændringsforslaget til asylproceduredirektivet (KOM(2011) 319) er navnlig at skabe fælles procedurer, som er effektive og retfærdige, at bidrage til at håndtere potentielt grundløse asylansøgninger og at sikre ensartet behandling i medlemsstaterne.

Forslaget omfatter bl.a. bestemmelser om særlig hensyntagen til asylansøgere, der vurderes at have særlige procedurebehov, ligesom der med forslaget lægges op til at fastsætte en frist, så der skal træffes afgørelse i 1. instans inden for seks måneder. Ved komplicerede sager kan fristen udvides til i alt 12 måneder. Derudover foreslås en frist på 72 timer for registrering af asylansøgere, højere grad af informationsforpligtelse over for asylansøgere og pligt til at tilbyde medicinske undersøgelser, hvis der er mistanke om tortur eller overgreb.

Flygtningedefinitionsdirektivet

Det såkaldte flygtningedefinitionsdirektiv fastsætter minimumsstandarder for anerkendelse af tredjelandstatsborgere eller statsløse som flygtninge eller personer, der af anden grund har behov for international beskyttelse, og indholdet af en sådan beskyttelse.

Med det ændrede flygtningedefinitionsdirektiv, som trådte i kraft den 9. januar 2012, indførtes bl.a. i vid udstrækning samme rettigheder for personer, der opfylder betingelserne for at være flygtning, og personer, der har ret til subsidiær beskyttelse af andre grunde end dem, der fremgår af Flygtningekonventionen.

Det fælles EU-genbosætningsprogram

Kommissionens forslag til et fælles EU-genbosætningsprogram bestod af to meddelelser, hvoraf den ene indeholdt en politisk ramme, mens den anden indeholdt et ændringsforslag til den europæiske flygtningefond, der fastsætter kriterierne for medlemsstaternes modtagelse af økonomisk støtte til genbosætning for 2013.

Forslaget trådte i kraft den 30. marts 2012.

Asylstøttekontoret (EASO)

Rådet vedtog på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 30. november 2009 forslaget om oprettelsen af et europæisk asylstøttekontor til fremme af praktisk samarbejde mellem medlemsstaterne på asylområdet

Det Europæiske Asylstøttekontor (EASO) blev formelt etableret den 19. juni 2011.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har i sig selv hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen kan overordnet støtte arbejdet med at gennemføre anden fase af det fælles europæiske asylsystem inden udgangen af 2012.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet

Sagen har *senest* været drøftet i Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet (SPAIS) den *15. maj* 2012.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den *26.-27. april* 2012.

De enkelte forslag, der har til formål at gennemføre anden fase af det fælles europæiske asylsystem, er blevet forelagt Europaudvalget forud for de rådsmøder, hvor de er blevet behandlet.

Dagsordenspunkt 6: Gennemførelse af rådskonklusioner om reel og praktisk solidaritet på asyl- og migrationsområdet

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 vil formandskabet følge op på gennemførelsen af rådskonklusionerne om reel og praktisk solidaritet, som blev vedtaget på rådsmødet den 8. marts 2012. Der lægges op til en politisk drøftelse med særlig fokus på støtten til genopbygningen af grænse-, asyl- og migrationssystemet i Grækenland. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser, og nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Regeringen er overordnet positiv over for tiltag, der har til formål at øge solidaritet mellem medlemsstaterne.

1. Baggrund

Det Europæiske Råd understregede i rådskonklusioner af 24. juni 2011 behovet for at udvise reel og praktisk solidaritet med de medlemsstater, der er mest berørt af migrationsstrømme.

Kommissionen fremlagde den 2. december 2011 en meddelelse om styrket solidaritet i EU på asylområdet, som indeholder forslag til tiltag, der kan fremme solidaritet på asylområdet, herunder det fælles europæiske asylsystem (CEAS), Det Europæiske Asylstøttekontor (EASO), solidaritetsfonde, genbosætning og styrkelse af Dublin-samarbejdet.

På den baggrund vedtog medlemsstaterne på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8. marts 2012 et sæt rådskonklusioner om en fælles ramme for reel og praktisk solidaritet med medlemsstater, som er udsat for særligt pres på deres asylsystemer, herunder fra blandede migrationsstrømme (solidaritetskonklusionerne), med henblik på at etablere en overordnet ramme for solidaritet mellem medlemsstaterne.

Grækenland er en af de medlemsstater, der har været udsat for et stort asyl- og migrationspres. Situationen i Grækenland på asylområdet, herunder gennemførelsen af den nationale migrationshandlingsplan, har derfor løbende været drøftet i Rådet (retlige og indre anliggender).

Formandskabet vil på rådsmødet den 7.-8. juni 2012 lægge op til en politisk drøftelse af status for gennemførelsen af de initiativer, som er omfattet af de nævnte solidaritetskonklusioner. Formandskabet vil i den forbindelse navnlig fokusere på støtten til genopbygningen af grænse-, asyl- og migrationssystemet i Grækenland.

2. Indhold

Formålet med solidaritetskonklusionerne er på en mere koordineret, effektiv og ensartet måde at udvise solidaritet både i forhold til medlemsstaternes generelle håndtering af migrationsspørgsmål og i forhold til de ekstraordinære situationer, hvor asyl-, grænse- og migrationssystemerne er under særligt pres.

De elementer, som indgår i solidaritetskonklusionerne, omfatter bl.a.:

- Etablering af en varslings- og beredskabsmekanisme i ændringsforslaget til Dublin II-forordningen.
- Styrkelse af EASO's og Frontex' bistand til medlemsstaternes administration af asyl-, migrations- og grænseområdet.
- Mulighederne for finansiel støtte fra de nye fonde for henholdsvis Intern Sikkerhed og Asyl og Migration (i perioden 2014-2020).
- Styrkelse af grænseforvaltningen og Schengen-samarbejdet.
- Evaluering af det såkaldte intra-europæiske genbosætningsprogram, der blev gennemført som pilotprojekt på Malta i 2011.
- Styrkelse af det strategiske samarbejde med henholdsvis kandidatlande, oprindelseslande, såkaldte sikre første asyllande og transitlande gennem bl.a. såkaldte twinningprojekter, regionale beskyttelsesprogrammer, genbosætning mv.

I forhold til gennemførelsen af solidaritetskonklusionerne er der nu indledt forhandlinger mellem Rådet og Europa-Parlamentet om ændringsforslaget til Dublin II-forordningen, herunder etableringen af en varslings- og beredskabsmekanisme.

De nye fonde for henholdsvis Intern Sikkerhed og Asyl og Migration drøftes fortsat i Rådet, hvor der også forhandles om en styrkelse af grænseforvaltningen og Schengen-samarbejdet.

Hertil kommer, at Rådet og Europa-Parlamentet i marts 2012 vedtog en ændring af den gældende flygtningefond, så medlemsstaterne kan modtage økonomisk bistand til genbosætning af flygtninge i 2013.

Rådet (almindelige anliggender) forventes endelig den 29. maj 2012 at vedtage et sæt konklusioner om styrkelse af EU's samlede migrationsstrategi vedrørende samarbejde med tredjelande på migrationsområdet.

For så vidt angår situationen i Grækenland har medlemsstaterne og Kommissionen ved flere lejligheder understreget vigtigheden af at få genopbygget asylsystemet i Grækenland, og at genopbygningen i høj grad afhænger af, at Grækenland går aktivt ind i arbejdet, og at de fornødne ressourcer er til stede.

På rådsmødet den 8. marts 2012 oplyste Kommissionen, at der generelt ses fremskridt i gennemførelsen af Grækenlands nationale migrationshandlingsplan. Kommissionen og det Europæiske Asylstøttekontor (EASO) gav dog ved samme lejlighed udtryk for bekymring over personale- og resourceknaphed, den humanitære situation i Evros-regionen (grænseområde mellem Grækenland og Tyrkiet), herunder i modtagelsescentre, og indkvarterings-problematikken generelt.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har i sig selv hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side støtter man generelt arbejdet for at sikre øget solidaritet mellem medlemsstaterne på asyl- og migrationsområdet.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet (SPAIS) den 15. maj 2012.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Sagerne om henholdsvis solidaritetskonklusionerne og Grækenlands nationale handlingsplan for asyl og migration blev imidlertid forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet den 8. marts 2012.

Dagsordenspunkt 7: Tilbagetagelsesaftaler – statusorientering*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

EU's tilbagetagelsesaftaler med tredjelande er omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 forventes Kommissionen at orientere om status for forhandlingerne om indgåelse af tilbagetagelsesaftaler mellem EU og tredjelande. Nogle rådskonklusioner om styrkelse af samarbejdet mellem EU og Tyrkiet på området for retlige og indre anliggender, herunder i form af indgåelse af en tilbagetagelsesaftale med Tyrkiet, forventes vedtaget på rådsmødet (almindelige anliggender) den 29. maj 2012. Hvis det er tilfældet, vil formandskabet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) orientere herom. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser, og nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Regeringen er generelt positiv over for EU's indgåelse af tilbagetagelsesaftaler med tredjelande og støtter, at der indgås en tilbagetagelsesaftale med Tyrkiet.

1. Baggrund

Det fremgår af det flerårige arbejdsprogram for området for retlige og indre anliggender (Stockholm-programmet), som medlemsstaterne vedtog i december 2009, at en effektiv indsats mod ulovlig indvandring er væsentlig i forbindelse med udviklingen af en fælles indvandringspolitik. Det følger således bl.a. af programmet, at EU og medlemsstaterne bør intensivere bestræbelserne på at sende tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold tilbage til oprindelseslandet.

Det Europæiske Råd opfordrede i Stockholm-programmet bl.a. Kommissionen til at fremlægge en evaluering af EU-tilbagetagelsesaftalerne, som kunne danne grundlag for Rådets fastlæggelse af en ny sammenhængende tilbagetagelsesstrategi.

Kommissionen fremlagde den 23. februar 2011 sin meddelelse om evaluering af EU-tilbagetagelsesaftaler (KOM(2011) 76), der blev præsenteret på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 12. maj 2011.

Rådet vedtog på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2011 konklusioner om fastlæggelse af EU's tilbagetagelsesstrategi.

EU har indgået tilbagetagelsesaftaler med 13 tredjelande (Albanien, Bosnien-Herzegovina, Georgien, Hong Kong, Macao, Makedonien, Moldova, Montenegro, Pakistan, Rusland, Serbien, Sri Lanka og Ukraine).

Rådet har derudover givet Kommissionen mandat til på EU's vegne at forhandle om indgåelse af tilbagetagelsesaftaler med henholdsvis Algeriet, Armenien, Azerbajjan, Kap Verde, Kina, Marokko og Tyrkiet. Kommissionen har på den baggrund indledt forhandlinger med de nævnte lande.

Der er opnået enighed om en tilbagetagelsesaftale mellem EU og Kap Verde, men undertegnelse og indgåelse af aftalen udestår dog fortsat.

Der blev endvidere den 13. januar 2011 opnået enighed om en tilbagetagelsesaftale mellem EU og Tyrkiet, der imidlertid endnu ikke er undertegnet.

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til dette afsnit, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

De tilbagetagelsesaftaler, som EU måtte indgå med bestemte tredjelande, er omfattet af retsforbeholdet. Man vil imidlertid fra dansk side kunne søge at indgå tilsvarende bilaterale tilbagetagelsesaftaler med de pågældende tredjelande.

På rådsmødet den 7.-8. juni 2012 forventes Kommissionen at orientere om status for forhandlingerne om indgåelse af tilbagetagelsesaftaler mellem EU og tredjelande. Nogle rådskonklusioner om styrkelse af samarbejdet mellem EU og Tyrkiet på området for retlige og indre anliggender, herunder i form af indgåelse af en tilbagetagelsesaftale med Tyrkiet, forventes vedtaget på rådsmødet (almindelige anliggender) den 29. maj 2012. Hvis dette sker, vil formandskabet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) orientere herom.

2. Indhold

Kommissionen forventes at orientere om status for forhandlingerne om indgåelse af tilbagetagelsesaftaler mellem EU og tredjelande. Formålet med statusorienteringen er bl.a. at orientere Rådet om de væsentligste udeståender i forhold til forhandlingerne.

De nævnte rådskonklusioner om styrkelse af samarbejdet mellem EU og Tyrkiet, som skal danne grundlag for de videre forhandlinger med Tyrkiet om indgåelsen af en tilbagetagelsesaftale, lægger bl.a. op til en styrket indsats til bekæmpelse af ulovlig indvandring og organiseret kriminalitet. Rådskonklusionerne vil således bl.a. lægge op til et styrket samarbejde inden for områder som grænseforvaltning, retshåndhævelse, terrorbekæmpelse og visum.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige landes holdninger.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen er generelt positiv over for EU's indgåelse af tilbagetagelsesaftaler med tredjelande *og finder det derfor positivt, hvis der indgås en tilbagetagelsesaftale med Tyrkiet. Det bemærkes, at Danmark ikke er omfattet af tilbagetagelsesaftalen, jf. pkt. 1 ovenfor.*

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for asyl- og indvandringssamarbejdet (SPAIS) *den 15. maj 2012*.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har *tidligere* været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) *den 26. – 27. april 2011*.

Dagsordenspunkt 8: EU's indsats mod terrorisme

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Det forventes, at EU's antiterror-koordinatør, Gilles de Kerchove, på rådsmødet den 7.-8. juni 2012 vil præsentere et diskussionsoplæg om EU's indsats mod terrorisme. Det nærmere indhold af præsentationen kendes imidlertid ikke på nuværende tidspunkt. Præsentationen fra antiterrorkoordinatøren indgår i de løbende drøftelser i Rådet (retlige og indre anliggende) og blandt stats- og regeringscheferne i Det Europæiske Råd om de overordnede rammer for indsatsen mod terrorisme og behovet for konkrete tiltag på området. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Fra dansk side er man positiv over for de eksisterende tiltag i EU's indsats mod terrorisme, og man forventer således at kunne tage præsentationen og udfaldet af drøftelserne til efterretning.

1. Baggrund

På baggrund af terrorangrebene i Madrid den 11. marts 2004 vedtog stats- og regeringscheferne på mødet i Det Europæiske Råd den 25. marts 2004 en erklæring om en styrkelse af EU's indsats mod terrorisme.

Som led i den generelle opfølgning på Det Europæiske Råds erklæring af 25. marts 2004 var bekæmpelse af terrorisme på dagsordenen for alle møder i Rådet (retlige og indre anliggender) i løbet af foråret 2004. Rådet drøftede i den forbindelse navnlig status for gennemførelsen af de enkelte elementer i erklæringen. Som opfølgning på disse drøftelser vedtog stats- og regeringscheferne på mødet i Det Europæiske Råd den 17.-18. juni 2004 en omfattende handlingsplan for EU's indsats mod terrorisme. Det Europæiske Råd besluttede samtidig fremover at se nærmere på gennemførelsen af handlingsplanen to gange årligt.

I december 2005 vedtog stats- og regeringscheferne EU's terrorbekæmpelsesstrategi, der fastlægger rammerne for EU's aktiviteter på terrorområdet. Terrorbekæmpelsesstrategien, hvis overordnede formål er at styrke det internationale samarbejde på området, fokuserer på fire indsatsområder: fo-

rebyggelse, beskyttelse, forfølgelse af terrorister og forbedring af evnen til at håndtere et terrorangreb.

Med henblik på bl.a. at forberede Det Europæiske Råds halvårslige behandling af EU's indsats mod terrorisme har formandskabet, Kommissionen og EU's antiterrorkoordinatør i forbindelse med møder i Rådet (retlige og indre anliggender) løbende orienteret om status for EU's indsats mod terrorisme. I den forbindelse har EU's antiterrorkoordinatør, Gilles de Kerchove, senest på rådsmødet den 13.-14. december 2011 præsenteret en årlig statusrapport om gennemførelsen af EU's strategi og handlingsplan for indsatsen mod terrorisme, en statusrapport om implementeringen af den reviderede strategi mod terrorfinansiering og et diskussionsoplæg om EU's generelle indsats mod terrorisme.

2. Indhold

EU's antiterrorkoordinatør vil på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 vil præsentere et diskussionsoplæg om EU's indsats mod terrorisme med anbefalinger til fremtidige initiativer på terrorbekæmpelsesområdet.

Det nærmere indhold af diskussionsoplægget kendes imidlertid ikke på nuværende tidspunkt, men det forventes, at antiterrorkoordinatøren vil komme ind på EU-agenturenes bidrag til EU's indsats mod terrorisme, informationsudveksling, terrorisme i Vestafrika og antiradikalisering i tredjelande.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side har man generelt været positiv over for EU's terrorbekæmpelsesindsats og antiterrorkoordinatorens tidligere afrapporteringer og anbefalinger. På den baggrund forventes det, at man fra dansk side vil kunne tage antiterrorkoordinatorens præsentation og udfaldet af drøftelserne til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Diskussionsoplægget skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har ikke været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 9: Rådskonklusioner om en global alliance mod seksuelt misbrug af børn på internettet

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Formandskabet vil på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 præsentere et udkast til rådskonklusioner om en global alliance mod seksuelt misbrug af børn på internettet. Med rådskonklusionerne tilslutter Rådet sig et forslag fra Kommissionen om, at EU, medlemsstaterne og USA lancerer en global alliance mod seksuelt misbrug af børn på internettet. Rådskonklusionerne fastlægger endvidere de overordnede politiske mål, som efter Rådets opfattelse bør omfattes af alliancen. Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Sagen har i sig selv hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

1. Baggrund

Det fremgår af Stockholm-programmet, at beskyttelse af børn mod faren for seksuelt misbrug er et vigtigt element i strategien for børns rettigheder. Bl.a. på baggrund heraf vedtog Europa-Parlamentet og Rådet den 13. december 2011 et direktiv om bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi (2011/93/RIA).

Bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn på internettet er endvidere identificeret som et prioriteret indsatsområde for Kommissionens arbejdsgruppe med USA om it-sikkerhed og it-kriminalitet. Gruppen har i 2011 særligt fokuseret på muligheder og begrænsninger i forhold til fjernelse af børnepornografisk materiale på internettet, og der er enighed om, at man også vil prioritere dette spørgsmål i 2012. Dette var der tilslutning til på EU-USA topmødet i Washington den 28. november 2011.

Kommissionen har på den baggrund foreslået, at der dannes en global alliance mod seksuelt misbrug af børn på internettet. Alliancen vil blive lanceret som et initiativ mellem EU, dens medlemsstater og USA, men der vil i fremtiden blive arbejdet for at opnå deltagelse også fra andre lande.

Formålet med alliancen vil være at sikre politisk opbakning blandt lande i hele verden til en række overordnede politiske mål for bekæmpelsen af seksuelt misbrug af børn på internettet. De overordnede mål skal ledsages af forslag til konkrete tiltag, der på nationalt plan kan medvirke til at realisere de fastlagte mål.

Kommissionen har den 3. maj 2012 endvidere udsendt en meddelelse om en europæisk strategi for et bedre internet for børn (KOM(2012) 196), hvori medlemsstaterne bl.a. opfordres til at støtte Kommissionens bestræbelser på at styrke samarbejdet med internationale partnere i bekæmpelsen af seksuelt misbrug af børn.

Det danske formandskab er positivt indstillet over for Kommissionens forslag om at danne en global alliance mod seksuelt misbrug af børn på internettet, og formandskabet vil på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 fremlægge et udkast til rådskonklusioner om Rådets tilslutning hertil.

2. Indhold

Med rådskonklusionerne om en global alliance mod seksuelt misbrug af børn på internettet tilslutter Rådet sig forslaget om at danne en sådan global alliance. Endvidere opfordres formandskabet og Kommissionen til at søge tilslutning hertil hos de amerikanske myndigheder på ministermødet mellem EU og USA på området for retlige og indre anliggender, der afholdes i København den 20.-21. juni 2012.

Efter forslaget vil rådskonklusionerne endvidere fastlægge følgende overordnede politiske mål:

- Forbedring af bestræbelserne på at identificere ofre for børnepornografi og sikring af støtte til og beskyttelse af ofre for børnepornografi.
- Reduktion i videst muligt omfang af mængden af børnepornografisk materiale, der er til rådighed på internettet, og af risikoen for, at ofre for børnepornografi igen bliver ofre.
- Forbedring af bestræbelserne på at identificere gerningsmænd og at efterforske og retsforfølge sager om seksuelt misbrug af børn på internettet.

- Forbedring af bestræbelserne på at øge opmærksomheden omkring risiciene ved børns aktiviteter på internettet, herunder grooming (dvs. tilfælde, hvor en voksen opbygger et tillidsforhold til et barn med henblik på senere at begå overgreb) og egen-produktion af billeder, som kan resultere i udbredelse af nyt børnepornografisk materiale på internettet.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side kan man tilslutte sig udkastet til rådskonklusioner.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 14. maj 2012.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 10: Rådskonklusioner om øget og mere effektiv anvendelse af Europol Information System (EIS) i bekæmpelsen af grænseoverskridende kriminalitet

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Formandskabet præsenterer på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 et udkast til rådskonklusioner om øget og mere effektiv anvendelse af Europol Information System (EIS) i bekæmpelsen af grænseoverskridende kriminalitet. Medlemsstaterne opfordres med rådskonklusionerne til at styrke informationsudvekslingen i sager om grænseoverskridende kriminalitet ved at foretage flere søgninger og indlægge flere oplysninger i EIS og ved i den forbindelse at indføre procedurer og datatekniske løsninger, der kan gøre anvendelsen af systemet mere effektiv. Rådskonklusionerne opfordrer samtidig Europol til at udbrede kendskabet til bl.a. funktioner og tekniske løsninger samt til at monitorere medlemsstaternes anvendelse af systemet. Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen. Sagen har i sig selv hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

1. Baggrund

Det Europæiske Råd har i Stockholm-programmet fra 2009 fastlagt, at hovedmålet for EU's samarbejde på retshåndhævelsesområdet er at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet, og at der ikke alene bør fokuseres på terrorisme og organiseret kriminalitet, men også anden omfattende grænseoverskridende kriminalitet, som har betydelig indvirkning på dagliglivet for borgerne i EU. Med henblik på at opnå et effektivt samarbejde om bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet fremhæves det bl.a. i Stockholm-programmet, at medlemsstaterne bør styrke udvekslingen af oplysninger i sager om organiseret og grov kriminalitet. Der peges også på, at Europol bør blive et knudepunkt for informationsudveksling mellem medlemsstaternes retshåndhævende myndigheder.

Rådet vedtog i 2010 rådskonklusioner om bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet begået af omrejsende kriminelle grupper, hvor medlemsstaterne bl.a. blev opfordret til at gøre øget brug af eksisterende euro-

pæriske instrumenter og redskaber til informationsudveksling i indsatsen mod denne type kriminalitet.

En styrket informationsudveksling er endvidere et fælles strategisk mål for de prioriteter, der er fastsat for 2011 til 2013, inden for rammerne af EU's såkaldte politikcyklus for organiseret og grov international kriminalitet.

Det danske formandskab har på den baggrund sat yderligere fokus på informationsudveksling og udnyttelse af Europols eksisterende informationskapacitet i bekæmpelsen af grænseoverskridende kriminalitet begået af omrejsende kriminelle grupper og andre kriminelle, der opererer på tværs af medlemsstaternes grænser. Formandskabet forventer i den forbindelse på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 at fremlægge et udkast til rådskonklusioner om øget og mere effektiv anvendelse af EIS i bekæmpelsen af grænseoverskridende kriminalitet.

2. Indhold

Rådskonklusionerne om øget og mere effektiv anvendelse af EIS i bekæmpelsen af grænseoverskridende kriminalitet indeholder opfordringer til medlemsstaterne og Europol om at gennemføre af en række initiativer, der kan styrke medlemsstaternes informationsudveksling via dette system.

Medlemsstaterne opfordres først og fremmest til at øge politimyndighedernes anvendelse af EIS i relevante sager om grænseoverskridende kriminalitet. Det gælder både i forhold til indlæggelse af oplysninger i systemet og søgning i de oplysninger, der er lagret systemet. Medlemsstaterne opfordres herudover til at gennemføre en række tiltag, der kan medvirke til, at de nationale myndigheder i højere grad benytter sig af EIS. Disse tiltag omfatter bl.a. udbredelse af systemet til alle relevante myndigheder, oplysning og vejledning om systemets funktioner, fastsættelse af standardprocedurer for systemets anvendelse, indførelse af datatekniske løsninger for systematisk indlæggelse af oplysninger, indførelse af regelmæssige søgninger ud fra generelt fastsatte kriterier og automatisk underretning af relevante myndigheder om søgeresultater.

Europol opfordres til at udbrede kendskabet til EIS's funktionsmuligheder og fremme kendskabet til tekniske og administrative løsninger, der kan gøre systemet lettere tilgængeligt for medlemsstaternes politimyndigheder. Europol opfordres endvidere bl.a. til at monitorere medlemsstaternes anvendelse af EIS og til inden for rammerne af Europols Styrelsesråd at følge

op på udviklingen i medlemsstaternes brug af systemet og drøfte specifikke måltal for medlemsstaternes anvendelse.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for sagen.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side kan man tilslutte sig udkastet til rådskonklusioner.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har ikke været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 11: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og ret til kommunikation ved anholdelse*

Revideret notat. Ændringerne er anført i kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2011) 326

Resumé

Forslaget er omfattet af retsforbeholdet. Forslaget behandles på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 med henblik på at opnå generel indstilling til forslaget. Forslaget har til formål at fastsætte fælles minimumsstandarder i EU for mistænkte og tiltaltes ret til at få advokatbistand og til i forbindelse med anholdelsen at kommunikere med en tredjemand, f.eks. et familiemedlem, en arbejdsgiver eller en konsulær myndighed. Forslaget omfatter også personer, som anholdes med henblik på udlevering efter reglerne i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Da forslaget er omfattet af det retlige forbehold, har det hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

1. Baggrund

Rådet (retlige og indre anliggender) vedtog den 30. november 2009 en såkaldt køreplan med henblik på at styrke den mistænkte eller tiltaltes proceduremæssige rettigheder i straffesager, hvorefter der skulle vedtages foranstaltninger vedrørende de mest grundlæggende processuelle rettigheder, som skulle behandles én ad gangen, og Kommissionen blev opfordret til at fremlægge de nødvendige forslag hertil. Rådet gav i den forbindelse udtryk for, at der endnu ikke var blevet gjort nok på EU-plan til at sikre individets grundlæggende rettigheder under straffesager.

I det flerårige arbejdsprogram inden for retlige og indre anliggender (Stockholm-programmet), som medlemsstaterne vedtog i december 2009, fremhæves bl.a. betydningen af individets rettigheder i straffesager som en grundlæggende værdi i EU. Det vil også fjerne hindringer i den frie bevægelighed, hvis individets grundlæggende rettigheder beskyttes. I Stockholm-programmet omtales køreplanen som en integreret del af det flerårige program, og Kommissionen opfordres til at fremsætte forslag til hurtig gennemførelse heraf.

Kommissionen præsenterede direktivforslaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 22.-23. september 2011. Forslaget er siden blevet forelagt Rådet den 27.-28. oktober og den 13.-14. december 2011.

Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), navnlig artikel 82, stk. 2.

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til dette afsnit, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Sagen behandles på rådsmødet den 7.-8. juni 2012 med henblik på at opnå generel indstilling til direktivforslaget.

2. Indhold

2.1. Generelt

Forslaget til direktiv har til formål at fastsætte fælles minimumsstandarder for de rettigheder, som mistænkte og tiltalte samt personer, der eventuelt skal udleveres efter reglerne i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, har til at få adgang til advokatbistand og til ved anholdelsen at kommunikere med en tredjemand, f.eks. et familiemedlem, en arbejdsgiver eller en konsulær myndighed.

Forslaget bygger i vidt omfang på artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), således som denne bestemmelse er blevet fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, men på visse punkter går forslaget dog videre end EMRK.

Forslaget indeholder desuden regler om ret til at kontakte de konsulære myndigheder for udlændinge, som bliver frihedsberøvet. Retten følger allerede af Wiener-konventionen fra 1963 om konsulære forbindelser, der fastsætter, at en udenlandsk statsborger ved anholdelse eller frihedsberøvelse har ret til at anmode om, at vedkommendes konsulat underrettes om frihedsberøvelsen, og til at modtage besøg af konsulære embedsmænd.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

Der lægges op til, at direktivet skal finde anvendelse fra det tidspunkt, hvor en person bliver gjort opmærksom på, at den pågældende er mistænkt eller tiltalt for at have begået en lovovertrædelse, og indtil sagens afslutning.

Forslaget indeholder bestemmelser om, hvornår en sigtet har ret til en advokat. *Således lægges der op til, at adgang til advokatbistand skal gives uden unødigt ophold, så den sigtede kan udøve sin ret til et effektivt forsvar. Adgangen til advokatbistand skal foreligge forud for politiets afhøring og forud for visse former for bevisindsamling, hvor den sigtedes tilstedeværelse er påkrævet. Det skal ske så hurtigt som praktisk muligt efter frihedsberøvelse af den sigtede eller i tilstrækkelig tid, før retssagen mod den pågældende påbegyndes.*

Forslaget indeholder desuden nærmere regler om indholdet af retten til advokatbistand, herunder bl.a. om at den mistænkte eller tiltalte skal have ret til at *kommunikere med advokaten forud for politiets afhøringer, og at advokaten skal have ret til at være til stede under disse afhøringer. Varigheden og hyppigheden af kommunikationen mellem den mistænkte eller tiltalte og dennes advokat skal reguleres af national lovgivning, dog således at den mistænkte eller tiltalte sikres adgang til et effektivt forsvar.*

Forslaget tilsigter endvidere at regulere retten til at informere tredjemand i forbindelse med anholdelse, således at en person, der frihedsberøves i forbindelse med en straffesag, *uden unødigt ophold efter anholdelsen har ret til at få mindst en person efter eget valg, f.eks. et familiemedlem eller en arbejdsgiver, informeret om frihedsberøvelsen. Desuden skal værger for en mindreårig, der frihedsberøves, underrettes herom.*

Der foreslås endvidere regler om retten for udlændinge til at underrette de konsulære eller diplomatiske myndigheder om frihedsberøvelsen. Direktivforslaget fastslår desuden fortroligheden af kommunikationen mellem en forsvarer og en mistænkt eller tiltalt.

Forslaget indeholder en begrænset adgang til at fravige de rettigheder, der ellers følger af forslaget. En fravigelse skal *bl.a.* være begrundet i hensyn, *der i lyset af den konkrete sag må anses for tvingende.* Desuden må en fravigelse ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt, den skal være begrænset til det kortest mulige tidsrum, *og fravigelsen må ikke været begrundet ale-*

ne i kriminalitetstypen. Endelig må en fravigelse ikke være til hinder for en retfærdig rettergang.

Forslaget indebærer desuden en regulering af, under hvilke omstændigheder en mistænkt eller tiltalt kan give afkald på rettigheder i henhold til direktivet, *herunder at den mistænkte eller tiltalte skal have modtaget tilstrækkelig information om konsekvenserne af et afkald*, og at afkaldet skal være utvetydigt og givet af egen fri vilje.

Direktivforslaget fastsætter endvidere regler om retten til advokatbistand i den fuldbyrdende medlemsstat for en person, der eventuelt skal udleveres efter reglerne i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre. I øvrigt svarer indholdet af retten til advokatbistand i forbindelse med udlevering efter en europæisk arrestordre i det væsentlige til det ovenfor anførte om retten til advokatbistand for mistænkte eller tiltalte.

Endelig indeholder direktivforslaget en række mere tekniske regler, bl.a. om retsvirkningerne af tilsidesættelse af retten til advokatbistand.

3. Gældende dansk ret

3.1. Retsplejeloven

3.1.1. Retten til forsvarer

Retsplejelovens kapitel 66 indeholder bl.a. regler om, hvornår en mistænkt eller sigtet har ret eller pligt til en forsvarer. Således følger det af § 730, at den, der sigtes for en forbrydelse, er berettiget til at vælge en forsvarer til at stå ham bi i overensstemmelse med retsplejelovens regler.

Desuden opregnes i retsplejelovens § 731 en række tilfælde, hvor der skal beskikkes en forsvarer for den sigtede, mens en forsvarer kan beskikkes efter § 732, når retten efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt, og sigtede ikke selv har skaffet sig bistand af en forsvarer.

Endelig følger det af retsplejelovens § 821 e, at der i visse tilfælde efter anmodning fra forældremyndighedens indehaver eller fra politiet beskikkes en advokat for en person under 15 år, når den pågældende efter sagens karakter og omfang må antages at have et ganske særligt behov for advokatbistand.

3.1.2. Forsvarerens beføjelser

Retsplejeloven indeholder også regler om en forsvarers rettigheder. Efter retsplejelovens § 745 c har en forsvarer således f.eks. ret til at overvære politiets afhøringer af sigtede og til at stille yderligere spørgsmål. Det fremgår også af bestemmelsen, at forsvareren efter begæring skal underrettes om tidspunktet for afhøringerne.

Desuden følger det bl.a. af § 745 d, at politiet, når en afhøring, en konfrontation, en fotoforevisning eller andet efterforskningskridt af lignende betydning kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, giver meddelelse til forsvareren inden foretagelsen, således at forsvareren kan få lejlighed til at være til stede.

Efter § 745 e skal forsvareren være til stede under videoafhøringen af et barn, når afhøringen formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen.

Efter § 748, stk. 2, underrettes forsvareren om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. Hvis det ikke er muligt at give forsvareren meddelelse, kan der kun afholdes retsmøder, som ikke kan opsættes.

3.1.3. Særligt om tvangsindgreb i strafferetsplejen

Retsplejeloven indeholder endvidere en række bestemmelser om tvangsindgreb i strafferetsplejen, herunder bl.a. indgreb i meddelelshemmeligheden (kapitel 71), legemsindgreb (kapitel 72), ransagning (kapitel 73) samt beslaglæggelse og edition (kapitel 74).

Efter § 784 skal der inden rettens afgørelse om indgreb i meddelelshemmeligheden beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og advokaten skal have lejlighed til at udtale sig. En advokat beskikket i medfør af § 784 skal underrettes om alle retsmøder og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt. Det følger af § 787, at den beskikkede advokat som udgangspunkt kan forlange at overvære åbningen af breve og andre lukkede forsendelser.

Reglerne om advokatbeskikkelse mv. gælder også i forhold til ransagning. Retsplejelovens kapitel 72 indeholder som nævnt regler om legemsindgreb. Således følger det af § 792 c, stk. 2, at afgørelse om andre legems-

indgreb end undersøgelse af legemets ydre, sikring af prøver herfra og udtagelse af spyt- eller blodprøver træffes af retten ved kendelse. Efter § 792 c, stk. 4, skal der på sigtedes begæring beskikkes en offentlig forsvarer.

3.1.4. Fortrolighed

Retsplejelovent indeholder regler om fortrolighed i kommunikationen mellem en sigtet og dennes forsvarer. Således følger det f.eks. af § 170, at vidneforklaring ikke må afkræves bl.a. forsvarere om det, som er kommet til deres kundskab ved udøvelsen af deres virksomhed.

Det følger af § 771, stk. 1, at en varetægtsarrestant altid har ret til ukontrolleret besøg af sin forsvarer, og arrestanten har efter § 772, stk. 2, ret til ukontrolleret brevveksling med forsvareren.

Efter § 782, stk. 2, må telefonaflytning, anden aflytning, brevåbning og brevstandsning ikke foretages med hensyn til den mistænkte forbindelse med personer, som efter den nævnte bestemmelse i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne.

Det følger endvidere af § 794, stk. 3, og § 795, stk. 2, at der ikke må ske ransgning af skriftlige meddelelser eller lignende mellem den mistænkte og personer, som efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne i sagen. Det samme gælder beslaglæggelse og edition.

3.2. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) med tilhørende protokoller er gjort til en del af dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992 med senere ændringer.

EMRK artikel 6 vedrører retten til en retfærdig rettergang. Det følger af artikel 6, stk. 3, litra b, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, har ret til at få tilstrækkelig tid og lejlighed til at forberede sit forsvar. Bestemmelsen anvendes bl.a. i forhold til kommunikationen mellem den anklagede og forsvareren.

Herudover følger det af EMRK artikel 6, stk. 3, litra c, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, skal have ret til at forsvare sig personligt eller ved bistand af en forsvarer, som han selv har valgt. Efter Menneskerettighedsdomstolens praksis bør en person tilbydes advokatbistand allere-

de ved første afhøring hos politiet, medmindre der er tvingende grunde til at fravige dette.

3.3. Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne

Danmark har ved lov nr. 433 af 10. juni 2003 om ændring af udleveringsloven og den nordiske udleveringslov, der trådte i kraft den 1. januar 2004, gennemført Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne.

Det følger af artikel 11 i rammeafgørelsen, at en eftersøgt, der anholdes med henblik på fuldbyrdelse af en europæiske arrestordre, har ret til bistand af en juridisk rådgiver og tolk i overensstemmelse med den nationale lovgivning i den fuldbyrdende medlemsstat.

Desuden følger det af rammeafgørelsens artikel 19, at den eftersøgte afhøres af en judiciel myndighed bistået af enhver anden person, der er udpeget i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor den udstedende myndighed er hjemmehørende.

Efter udleveringslovens § 18 b, stk. 3, jf. § 14, skal der beskikkes en forsvarer for den, som søges udleveret, når der iværksættes en undersøgelse af, om betingelserne for udlevering er opfyldt, medmindre den pågældende selv vælger en forsvarer.

3.4. Rigspolitiets vejledning til anholdte

Rigspolitiet har udarbejdet en skriftlig vejledning til anholdte, der udleveres til anholdte personer.

Vejledningen indeholder bl.a. oplysninger om den anholdtes ret til at kontakte familie eller arbejdsgiver for at orientere dem om anholdelsen og retten til at kontakte relevante konsulære myndigheder.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF, tredje del, afsnit V, og derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af direktivforslaget, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Hvis det foreliggende forslag til direktiv fandt anvendelse i Danmark, vurderes forslaget at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

Hvis forslaget til direktiv fandt anvendelse i Danmark, skønnes det ikke at ville have statsfinansielle konsekvenser af betydning.

5. Høring

Forslaget er den 29. juli 2011 sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af offentlige anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Danske Advokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Joan-Søstrene, Foreningen Hjælp Voldsofre, Landsorganisationen for kvindekrisecentre, Mødrehjælpen og Offerrådgivningen.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra **Domstolsstyrelsen, Østre Landsret, Vestre Landsret, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Advokatrådet, Politiforbundet, Institut for Menneskerettigheder, Amnesty International** og **Joan-Søstrene**.

Domstolsstyrelsen, Østre Landsret, Vestre Landsret, Politiforbundet, Institut for Menneskerettigheder og **Joan-Søstrene** har ikke bemærkninger til forslaget.

Rigsadvokaten er generelt positivt indstillet over for forslaget. Rigsadvokaten bemærker, at det er mest hensigtsmæssigt, hvis retten til advokatbistand først indtræder fra sigtelsestidspunktet og ikke, når en person alene er mistænkt.

Rigsadvokaten bemærker videre, at det ikke forekommer hensigtsmæssigt, at et forslag om adgang til advokatbistand i straffesager og ret til kommunikation ved anholdelse tillige indeholder regler om kontrol af de forhold, hvorunder personer frihedsberøves.

Rigsadvokaten finder det endvidere uhensigtsmæssigt, at advokatens ret til at være til stede under retsmøder efter forslaget ikke kan begrænses, hvor hensynet til fremmede magter, statens sikkerhed, sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvist gør det påkrævet.

Rigsadvokaten foreslår desuden, at forslaget ændres, således at frihedsberøvede personers ret til snarest muligt at kommunikere med mindst én person efter eget valg kan tilsidesættes, hvor f.eks. hensynet til efterforskningen måtte påkræve det.

Rigsadvokaten bemærker endelig, at forslagets forbud mod brug af beviser indhentet i strid med tiltaltes ret til adgang til advokatbistand ikke synes at være i overensstemmelse med princippet om rettens frie bevisbedømmelse.

Rigspolitiet bemærker, at der bør tages højde for efterforskningsmæssige hensyn i forbindelse med frihedsberøvede personers ret til at kommunikere med en valgfri person snarest muligt efter frihedsberøvelsen, således at denne adgang i visse tilfælde, hvor efterforskningen påkræver det, kan begrænses. Det kan eventuelt ske ved, at politiet på den frihedsberøvedes vegne kan orientere tredjemand om tilbageholdelsen.

Advokatrådet er positiv i forhold til at sikre minimumsstandarder i EU for mistænkte og tiltaltes ret til at få advokatbistand og til frihedsberøvede personers ret til at kunne kommunikere med tredjemand. Advokatrådet er herunder positiv over for, at frihedsberøvede personer, der eventuelt skal udleveres efter reglerne i rammeafgørelsen om den europæiske arrestordre, sikres advokatbistand i såvel den udstedende som den fuldbyrdende medlemsstat.

Amnesty International er positiv over for, at der med forslaget lægges op til at indføre minimumsregler for processuelle rettigheder under straffesa-

ger i EU, således at medlemsstaterne generelt lever op til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 om retten til retfærdighed rettergang.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har i forslaget om nærhedsprincippet anført, at formålet med forslaget ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne hver for sig, da der stadig er væsentlig forskel på, nøjagtigt hvordan og hvornår der indrømmes ret til at få adgang til advokatbistand under straffesager i EU. Da formålet med forslaget er at fremme gensidig tillid, er det kun foranstaltninger, der træffes af EU, der kan opstille fælles minimumsstandarder, som finder anvendelse overalt i EU. Forslaget vil tilnærme medlemsstaternes processuelle regler med hensyn til, hvornår og hvordan mistænkte og tiltalte samt personer, for hvem der er udstedt en europæisk arrestordre, kan få adgang til advokatbistand, idet målet er at fremme gensidig tillid. Forslaget er således efter Kommissionens opfattelse i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Det følger som ovenfor nævnt af Rådets køreplan med henblik på at styrke den mistænkte eller tiltalte proceduremæssige rettigheder i straffesager som omtalt i Stockholm-programmet, at der skal fastsættes fælles minimumsstandarder i EU. Nærværende forslag er en udmøntning heraf og er et nødvendigt skridt for at opfylde køreplanens formål. Forslaget er derfor efter regeringens opfattelse i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Et flertal af medlemsstater har givet udtryk for, at de overordnet er positivt indstillet over for det foreliggende forslag.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man generelt positivt indstillet over for forslaget *i sin nuværende form*.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til direktiv behandles efter den fælles beslutningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal behandles i Europa-Parlamentet.

Europa-Parlamentet har endnu ikke taget stilling til forslaget.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 14. maj 2012.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet den 13.-14. december 2011.

Dagsordenspunkt 12: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Omarbejdning) (Bruxelles I)*

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Sagen er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2010) 748

Resumé

Forordningsforslaget er omfattet af retsforbeholdet, men hvis forslaget vedtages, vil Danmark i kraft af en tidligere indgået parallelaftale mellem Danmark og EU kunne meddele, at Danmark vil gennemføre indholdet af forordningen, og i så fald vil forordningen på mellemfolkeligt grundlag gælde mellem Danmark og de øvrige medlemsstater. Sagen forventes at være på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 med henblik på at opnå en generel indstilling til forordningsforslaget. Forslaget til forordning om revision af Bruxelles I-forordningen har til formål at afhjælpe de mangler, som en undersøgelse af den praktiske anvendelse af forordningen har vist. Det reviderede forslag vil bl.a. lægge op til afskaffelse af eksekvatur og en udvidelse af forordningens anvendelsesområde til i visse tilfælde også at omfatte sagsøgte med bopæl uden for EU. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Da forslaget er omfattet af retsforbeholdet, vil vedtagelsen af forslaget ikke umiddelbart have lovgivningsmæssige konsekvenser. Efter den ovenfor nævnte parallelaftale vil Danmark imidlertid kunne meddele, at man ønsker at gennemføre forordningen i dansk ret. En sådan gennemførelse vurderes at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget vurderes ikke at have statsfinansielle konsekvenser af betydning. Storbritannien og Irland har tilkendegivet, at de ønsker at deltage i vedtagelsen og anvendelsen af forordningen. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side er man overordnet set positivt indstillet over for det reviderede forslag.

1. Baggrund

Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen) trådte i kraft i marts 2002 og udgør grundlaget for samarbejdet mellem retterne om civilretlige spørgsmål i Den Europæiske Union. Bruxelles I-forordningen fastlægger bl.a., hvilken retsinstans der er den mest egnede til at løse en tvist på tværs af lande-

grænserne, og skal sikre, at retsafgørelser, der er afsagt i en anden medlemsstat, let kan anerkendes og fuldbyrdes.

Det følger af artikel 73 i Bruxelles I-forordningen, at Kommissionen skulle forelægge Europa-Parlamentet, Rådet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om anvendelsen af forordningen senest 5 år efter forordningens ikrafttræden. Rapporten skulle om nødvendigt ledsages af forslag med henblik på tilpasning af forordningen. Kommissionen har udarbejdet en sådan rapport på grundlag af en undersøgelse af forordningens anvendelse i praksis. På den baggrund er det Kommissionens vurdering, at den frie bevægelighed for retsafgørelser bør fremmes yderligere. Det bør endvidere gøres lettere at føre retssager over landegrænserne.

Ifølge det flerårige arbejdsprogram inden for retlige og indre anliggender (Stockholm-programmet), som medlemsstaterne vedtog i december 2009, bør retsafgørelser på det civilretlige område fuldbyrdes umiddelbart og uden andre mellemliggende foranstaltninger. Eksekvaturproceduren (dvs. kravet om, at en dom, der er afsagt i én medlemsstat, først kan fuldbyrdes i en anden medlemsstat, når den kompetente myndighed i sidstnævnte medlemsstat har bestemt det) bør derfor generelt afskaffes for retsafgørelser i civil- og handelsretlige sager, hvor den stadig for ofte er nødvendig for at opnå fuldbyrdelse af retsafgørelser fra en anden medlemsstat.

På den baggrund har Kommissionen fremsat et forslag til revision af Bruxelles I-forordningen (omarbejdning).

Forslaget til forordning, der er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 67, stk. 4, og artikel 81, stk. 2, litra a), c) og e), behandles efter den almindelige beslutningsprocedure, hvilket indebærer, at Europa-Parlamentet og Rådet skal vedtage forslaget.

Forslaget blev præsenteret på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 24.-25. februar 2011.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 13.-14. december 2011 vedtog Rådet retningslinjer for de videre drøftelser om anerkendelse, eksigibilitet (dvs. at dommen kan fuldbyrdes) og fuldbyrdelse.

På det uformelle rådsmøde (retlige og indre anliggender) i København den 26.-27. januar 2012 var der en drøftelse af spørgsmålet om, hvorvidt kom-

petencereglene i forordningen bør udvides til at omfatte tredjelandssag-søgte.

Rådet vil på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 få forelagt et revideret forordningsforslag med henblik på at fastlægge en generel indstilling til hele forslaget.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), tredje del, afsnit V. Forslaget er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-Traktaten, finder på den baggrund anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

I kraft af en parallelaftale mellem Danmark og Fællesskabet er Danmark imidlertid på mellemstatsligt grundlag tilknyttet reglerne i Bruxelles I-forordningen, således at reglerne i forordningen gælder mellem Danmark og de øvrige medlemsstater. Folketinget har i medfør af grundlovens § 19 givet samtykke¹ til indgåelse af parallelaftalen, og aftalen trådte i kraft den 1. juli 2007.

Det følger af parallelaftalens artikel 3, stk. 2 og 3, at hvis der foretages ændringer i Bruxelles I-forordningen, skal Danmark inden 30 dage efter vedtagelsen meddele Kommissionen, hvorvidt Danmark vil gennemføre indholdet af ændringerne, og om gennemførelsen kan ske administrativt eller kræver godkendelse i Folketinget. Hvis Danmark meddeler Kommissionen, at Danmark ikke ønsker at gennemføre indholdet af ændringerne, følger det af parallelaftalens artikel 3, stk. 7, at aftalen skal betragtes som opsagt, hvilket vil betyde, at forordningens regelsæt ikke længere vil gælde mellem Danmark og de øvrige medlemsstater.

¹ Jf. lov nr. 1563 af 20. december 2006 om Bruxelles I-forordningen m.v.

2. Indhold

2.1. Generelt

Forslaget til forordning indeholder i store træk en videreførelse af de eksisterende regler i Bruxelles I-forordningen.

Forslaget har dog til formål at afhjælpe de mangler, som en undersøgelse af den praktiske anvendelse af Bruxelles I-forordningen har peget på. Forslaget søger således at fjerne de resterende hindringer for retsafgørelses frie bevægelighed i overensstemmelse med princippet om gensidig anerkendelse.

På den baggrund indeholder forslaget bl.a. bestemmelser om afskaffelse af eksekvatur, udvidelse af forordningens kompetenceregler, værnetingsaftaler, voldgift, litispændens (dvs. regler for behandling af retssager om samme tvist anlagt ved flere retter) og indbyrdes sammenhængende krav samt anerkendelse af foreløbige og sikrende retsmidler, som i hovedtræk gennemgås nedenfor under punkt 2.2.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

2.2.1. Eksekvatur

I medfør af den gældende Bruxelles I-forordnings artikel 38 kan en fremmed retsafgørelse først fuldbyrdes, når den er blevet erklæret eksigibel i den medlemsstat, hvor den ønskes fuldbyrdet. En dom, der er afsagt i én medlemsstat, er således først eksigibel i en anden medlemsstat, når den kompetente myndighed i sidstnævnte medlemsstat har bestemt det (den såkaldte eksekvaturprocedure).

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 13.-14. december 2011 blev Rådet enige om at afskaffe eksekvaturproceduren for derved at søge at opnå en egentlig fri bevægelighed for disse retsafgørelser. Det medfører, at retsafgørelser afsagt i en medlemsstat fremover skal kunne fuldbyrdes i de øvrige medlemsstater, uden at der kræves nogen særlig procedure.

Rådet blev samtidig enige om at bibeholde en række processuelle garantier fra den gældende forordning, der skal sikre, at den sagsøgtes ret til en retfærdig rettergang og sagsøgtes ret til forsvar, der er sikret ved artikel 47 i

EU's charter om grundlæggende rettigheder, beskyttes i tilstrækkeligt omfang.

Fuldbyrdelse kan således bl.a. afslås, hvis fuldbyrdelsen åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper (ordre public) i den medlemsstat, anmodningen rettes til, eller hvis sagsøgte ikke er blevet behørigt informeret om retssagen i domsstaten.

Det forventes, at det reviderede forslag vil indeholde en bestemmelse, som tager højde for den særlige situation, at fuldbyrdelsen af en dom påbegyndes i en anden medlemsstat mod en person, der ikke forud for fuldbyrdelsen er blevet gjort bekendt med dommen.

2.2.2. Forordningens anvendelse i den internationale retsorden

Den gældende Bruxelles I-forordnings kompetenceregler finder (med visse undtagelser) ikke anvendelse, når sagsøgte har bopæl uden for EU. I disse tilfælde henviser forordningen til national ret (også kaldet "residualkompetencen").

Kommissionen lagde i sit oprindelige forslag op til at udvide kompetencereglerne i Bruxelles I-forordningen til også at omfatte sagsøgte med bopæl uden for EU ("tredjelandssagsøgte"). Efter Kommissionens forslag skal Bruxelles I-forordningen udtømmende gøre op med, hvornår personer fra tredjelande kan sagsøges i en medlemsstat. Kommissionens forslag er således udtryk for en totalharmonisering af medlemsstaternes regler om, hvornår personer fra tredjelande kan sagsøges i en medlemsstat.

Det forventes, at det reviderede forslag vil lægge op til en løsning, der som udgangspunkt indebærer, at det ikke vil være Bruxelles I-forordningens regler, som vil være afgørende for, om personer fra tredjelande kan sagsøges i en medlemsstat. Dette svarer til ordningen efter den gældende forordning.

Det forventes dog, at det reviderede forslag som noget nyt vil give forbrugere og arbejdstagere mulighed for at sagsøge henholdsvis erhvervsdrivende og arbejdsgivere med bopæl uden for EU i en medlemsstat i sager vedrørende forbrugeraftaler eller individuelle arbejdsaftaler. Formålet med denne udvidelse er – i overensstemmelse med Kommissionens oprindelige forslag – at forbedre adgangen til retsvæsenet, retssikkerheden og

beskyttelsen af unionsborgere til fordel for de "svage parter" i de ovennævnte aftaleforhold.

Herudover foreslås der indført en såkaldt international litispendensregel for visse sager, der er anlagt mellem de samme parter og har samme genstand, og som både behandles ved en ret i en medlemsstat og en ret i et tredjeland. I medfør af forslaget kan en ret i en medlemsstat således udsætte sagen, hvis det forventes, at retten i tredjelandet vil afsige en retsafgørelse, der kan anerkendes og eventuelt fuldbyrdes i den pågældende medlemsstat, og hvis retten finder, at det er nødvendigt at udsætte sagen af hensyn til en ordnet retspleje. Hvor der er tale om sager med indbyrdes sammenhængende krav, er det endvidere en betingelse, at det er ønskeligt at behandle og afgøre de sammenhængende krav sammen for at undgå risikoen for uforenelige retsafgørelser.

2.2.3. Værnetingsaftaler

Bruxelles I-forordningens kapitel II, afdeling 7, anerkender i dag som udgangspunkt gyldigheden af værnetingsaftaler.

Forslaget lægger imidlertid op til at indføre en fortrinsret for den i værnetingsaftalen valgte ret til at træffe afgørelse om sin egen kompetence, uanset om sagen først er indbragt for denne ret. Alle andre retter skal udsætte sagen, indtil den valgte ret har fastslået, at den har kompetence, eller – hvis aftalen er ugyldig – erklæret sig inkompetent. På den måde svækkes incitamentet til af taktiske grund at misbruge sagsanlæg med henblik på at undergrave en gyldig værnetingsaftale.

Endvidere foreslås en harmoniseret lovvalgsregel om den materielle gyldighed af værnetingsaftaler.

2.2.4. Forholdet mellem forordningsforslaget og voldgift

Voldgift er på nuværende tidspunkt ikke omfattet af anvendelsesområdet for Bruxelles I-forordningen. *Søgsmål og retsafgørelser, hvor voldgift udgør hovedspørgsmålet, er således undtaget fra forordningens anvendelsesområde. Ifølge EU-domstolens praksis falder spørgsmål vedrørende anvendeligheden af en voldgiftsaftale, herunder navnlig dens gyldighed, dog ind under forordningens anvendelsesområde, hvis sagen i øvrigt er omfattet af anvendelsesområdet for forordningen.*

Kommissionens oprindelige forslag lægger ikke op til, at voldgift skal omfattes af forordningen, men indeholder en særlig regel om forholdet mellem voldgift og retssager. Efter den foreslåede bestemmelse skal en domstol således, når en tvist indbringes for den, og dens kompetence bestrides på grund af en voldgiftsaftale, udsætte sagen, hvis tvisten allerede er indbragt for en voldgiftsret eller en ret i den medlemsstat, hvor voldgiften i givet fald skal finde sted.

På baggrund af drøftelserne i Rådets arbejdsgruppe vil det reviderede forslag opretholde status quo fra den gældende forordning. Det forventes dog samtidig, at der indsættes en ny præambelbetragtning, som nærmere beskriver, hvordan undtagelsen af voldgift fra forordningens anvendelsesområde skal fortolkes.

2.2.5. Litispendens og foreløbige retsmidler

Det følger af litispendensreglen i den gældende Bruxelles I-forordning, at hvis et krav, der har samme genstand og grundlag, fremsættes mellem de samme parter for retter i forskellige medlemsstater, skal enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, udsætte sagen, indtil retten, hvor sagen først blev anlagt, fastslår sin kompetence.

I medfør af forslaget giver en retsafgørelse uden videre adgang til at anvende ethvert sikrende retsmiddel, der findes i henhold til loven i fuldbyrdesmedlemsstaten. Forslaget indfører således fri bevægelighed for de foranstaltninger, der er truffet af den ret, der har kompetence med hensyn til sagens realitet. Forslaget er derimod til hinder for fri bevægelighed for foreløbige foranstaltninger, der træffes af en anden ret end den, der har kompetence til at behandle sagens realitet.

2.2.6. Forbedring af adgangen til retlig prøvelse

Forslaget indeholder herudover en række ændringer, der skal forbedre adgangen til retlig prøvelse samt den praktiske funktion af kompetencereglerne.

Endvidere foreslås det, at arbejdstagerne skal have adgang til at anlægge sag mod flere sagsøgte (arbejdsgivere) inden for beskæftigelsesområdet efter Bruxelles I-forordningens regler. Det medfører, at flere arbejdsgivere kan sagsøges ved retten i den retskreds, hvor en af arbejdsgiverne har bopæl. Det er herudover en betingelse, at kravene er så snævert forbundne, at

det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidig for at undgå uforenelige retsafgørelser i tilfælde af, at kravene blev påkendt hver for sig.

Forslaget indeholder desuden som noget nyt et krav om, at domstolen skal sikre sig, at sagsøgte er informeret om retsvirkningerne af ikke at gøre indsigelse mod rettens kompetence, når den pågældende møder i retten. Pligten gælder alene, hvis sagsøgte er ”den svage part” i et forsikringsforhold, et forbrugerforhold eller et ansættelsesforhold.

Herudover indeholder forslaget en række regler af mere teknisk og proceduremæssig karakter, herunder definitioner, udpegelse af kompetente myndigheder, forkyndelse, appel, sprog, fremsendelse, forholdet til andre bilaterale og multilaterale aftaler samt tidspunktet for gennemførelse af forslaget.

Det bemærkes i øvrigt, at forslaget indeholder en ny præambelbetragtning nr. 13, som går ud på at tilføje, at kriteriet ”nær tilknytning” til en bestemt ret bør tjene til at skabe retssikkerhed og undgå, at sagsøgte indstævnes for en ret i en medlemsstat, som sagsøgte ikke med rimelighed kunne forudse som muligt værning.

3. Gældende dansk ret

3.1. Bruxelles I-forordningen

3.1.1. Forordningens anvendelsesområde

Som beskrevet ovenfor under pkt. 1 er Bruxelles I-forordningen – i kraft af parallelaftalen herom og lov nr. 1563 af 20. december 2006 om Bruxelles I-forordningen m.v. – en del af gældende dansk ret. Eventuelle ændringer af Bruxelles I-forordningens regelsæt vil således – medmindre Danmark ønsker at ophæve parallelaftalen – medføre tilsvarende ændringer i dansk ret.

Det følger af retsplejelovens § 247, stk. 1, at i sager, der er omfattet af lov om Bruxelles I-forordningen m.v., herunder ved bekendtgørelse udstedt i medfør af loven, anvendes Bruxelles I-forordningens regler om værning i stedet for retsplejelovens værningsregler.

Bruxelles I-forordningen indeholder regler mellem EU-medlemsstaterne om, hvilke retter der er kompetente i internationale civile sager (værne-

ting), og om gensidig anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i civile sager. Forordningen har således væsentlig betydning for gennemførelse af retssager på tværs af grænserne inden for EU.

Kapitel 1 angiver forordningens anvendelsesområde. Det følger heraf, at forordningen finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område uanset domsmyndighedens art, jf. artikel 1. Forordningen omfatter således privatretlige krav både inden for og uden for formuerettens område. Forordningen omfatter ikke spørgsmål vedrørende skat, told og administrative anliggender og undtager også specifikt en række områder, herunder person-, familie- og arveretlige spørgsmål, konkurs mv., social sikring og voldgift.

Inden for familieretten var underholdsholdspligt dog omfattet af forordningen, indtil den blev ændret ved Rådets forordning nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (underholdspligtforordningen), der finder anvendelse fra den 18. juni 2011. Som følge af retsforbeholdet finder underholdspligtforordningen ikke anvendelse i Danmark, men i kraft af parallelaftalen vedrørende Bruxelles I-forordningen har Danmark tilsluttet sig forordningen bortset fra forordningens bestemmelser om samarbejde mellem centralmyndigheder og om lovvalg, jf. herved bekendtgørelse nr. 69 af 29. januar 2009 om gennemførelse af underholdspligtsforordningen.

3.1.2. Bruxelles I-forordningens kompetenceregler

Kapitel II i forordningen indeholder regler om, hvilket lands domstole der er kompetente til at afgøre en retstvist. Som hovedregel skal forordningens kompetenceregler anvendes, hvis sagsøgte har bopæl på en medlemsstats område. Har sagsøgte ikke bopæl i en medlemsstat, gælder nationale kompetenceregler. Værnetingsreglerne i forordningen gælder umiddelbart i medlemsstaterne og skal anvendes forud for nationale værnetingsregler. Hvis sagsøgte ikke har bopæl i en medlemsstat, er forordningens udgangspunkt, at kompetencen afgøres af de nationale værnetingsregler i den medlemsstat, hvor sagen er anlagt.

Bopælsbegrebet er nærmere defineret i forordningens artikel 59-60. Det afgørende er, hvorvidt en part har bopæl på den medlemsstats område, hvor sagen er anlagt, efter denne medlemsstats lovgivning. Forordningen

fastsætter endvidere et bopælsbegreb for selskaber og andre juridiske personer.

De almindelige kompetenceregler findes i forordningens artikel 2-4. Hovedreglen er, at en sag skal anlægges ved sagsøgtes bopæl (hjemting). Herudover indeholder forordningen en række særlige kompetenceregler. Artikel 5-7 indeholder som undtagelse til hovedreglen en række alternative kompetenceregler på særlige områder:

En i praksis meget relevant bestemmelse er kontraktsværnetinget (artikel 5, stk. 1), hvorefter en sag om kontraktforhold kan anlægges, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes. Medmindre andet er aftalt, er opfyldelsesstedet ved salg af varer varernes leveringssted og ved levering af tjenesteydelser ydelsens leveringssted.

Artikel 5 indeholder herudover regler om erstatning uden for kontrakt, erstatning mv. i anledning af en strafbar handling, sager vedrørende filialer og lignede, sager vedrørende truste mv. samt sager om betaling af bjærgeløn.

Andre særlige alternative kompetenceregler findes i artikel 6 (bl.a. i sager med flere sagsøgte) og i artikel 7 (sager om ansvar i forbindelse med brugen eller driften af et skib).

Artikel 8-21 indeholder særlige kompetencebestemmelser i forsikrings-sager, sager om forbrugeraftaler og sager om individuelle arbejdsaftaler. Udgangspunktet er, at den forsikrede (forsikringstageren, den sikrede eller den begunstigede), forbrugeren og arbejdstageren ikke skal tvinges til at føre sag i et andet land end bopælslandet, uanset om pågældende er sagsøger eller sagsøgt.

Herudover indeholder forordningen særlige bestemmelser om enekompetence for en bestemt domstol i sager om fast ejendom samt i visse selskabs- og immaterialretlige sager (artikel 22).

I sager om rettigheder over fast ejendom samt leje og forpagtning af fast ejendom er ejendommens beliggenhed - uden hensyn til parternes bopæl - afgørende for, hvilken domstol der er kompetent.

Parterne har mulighed for at aftale værneting (artikel 23). En værnetingsaftale må ikke stride mod forordningens regler om enekompetence og skal

opfylde visse formkrav. Der er særlige begrænsninger i muligheden for at indgå værnetingsaftaler i forsikrings-, forbruger- og arbejdstagerforhold. En ret anses for at være kompetent, hvis sagsøgte giver møde i retten uden at bestride rettens kompetence (artikel 24).

Der kan efter forordningen anmodes om foreløbige, herunder sikrende, retsmidler (f.eks. arrest) ved retterne i en medlemsstat, selv om retterne i en anden medlemsstat er kompetente til at afgøre sagen (artikel 31).

Forordningen indeholder i artikel 25-30 visse processuelle regler om sagens behandling:

Efter artikel 25 skal en ret erklære sig inkompetent i sager, hvor en ret i en anden medlemsstat er enekompetent. Efter artikel 26 skal retten af egen drift undersøge sin kompetence, såfremt en sagsøgt, der ikke har bopæl i landet, ikke giver møde.

Bestemmelserne i forordningens artikel 27-30 vedrører behandlingen af sager, hvor krav, der har samme genstand eller er indbyrdes sammenhængende, fremsættes i forskellige medlemsstater. Forordningen indeholder endvidere en definition af, hvornår der indtræder litispændens, dvs. hvornår en sag skal anses for anlagt med den virkning, at en tilsvarende sag mellem de samme parter ikke kan anlægges i en anden medlemsstat (artikel 30). Hensigten med bestemmelsen er at tage højde for forskellene i medlemslandenes retssystemer med hensyn til, hvornår litispændens indtræder, da nogle retssystemer f.eks. anser stævningens indgivelse til retten for afgørende i relation til sagsanlæg, mens andre lægger vægt på tidspunktet for forkyndelse for sagsøgte.

3.1.3. Forordningens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse

Kapitel III i forordningen indeholder regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, som er truffet i en anden medlemsstat.

Reglerne om anerkendelse findes i forordningens artikel 33-37, mens reglerne om fuldbyrdelse findes i forordningens artikel 38-52. »Retsafgørelser« omfatter i henhold til forordningens artikel 32 enhver afgørelse truffet af en ret uanset betegnelsen, herunder dom, kendelse eller fuldbyrdelsesordre. Rettens beslutning om fastsættelse af sagsomkostninger er ligeledes omfattet.

Hovedreglen er, at retsafgørelser truffet i en anden medlemsstat uden videre anerkendes, dvs. at afgørelsen har retskraft, uden at anerkendelseslandet prøver den dømmende rets kompetence og sagens realitet. Bestrides det, at afgørelsen skal anerkendes, kan retten i anerkendelseslandet prøve, om der foreligger grunde til at nægte anerkendelsen, jf. nedenfor. Retten kan derimod ikke prøve sagens realitet, dvs. om afgørelsen materielt er rigtig.

En retsafgørelse truffet i en medlemsstat kan fuldbyrdes i en anden medlemsstat, når afgørelsen er erklæret for eksigibel i fuldbyrdelsesstaten ved en særlig procedure – den såkaldte eksekvaturprocedure. Eksekvaturproceduren er i første instans begrænset til en rent formel prøvelse, der ikke omfatter en stillingtagen til, om der foreligger en grund til at nægte anerkendelse. Dette kan alene prøves i appelinstansen.

Forordningen indeholder en forpligtelse til uden videre at anerkende en retsafgørelse truffet i en medlemsstat (artikel 33). Anerkendelsen indebærer, at retsafgørelsen tillægges retskraft, hvilket bl.a. medfører, at retsafgørelsen skal lægges til grund i andre retssager, og at en ny retssag om samme spørgsmål mellem de samme parter ikke kan anlægges.

Bestrides det, at afgørelsen skal anerkendes, kan en berettiget part efter en eksekvaturprocedure få rettens afgørelse af, om retsafgørelsen skal anerkendes. Såfremt anerkendelse gøres gældende under en verserende sag, er denne ret dog kompetent til at afgøre spørgsmålet om anerkendelse, hvis det har betydning for rettens afgørelse af den verserende sag.

Forordningen, navnlig artikel 34-35, angiver udtømmende, i hvilke tilfælde retten kan nægte at anerkende en retsafgørelse truffet i et andet medlemsland. Artikel 36 fastslår, at den udenlandske retsafgørelse i intet tilfælde kan prøves i realiteten, dvs. om afgørelsen materielt er rigtig.

Efter artikel 34 kan der ikke ske anerkendelse, såfremt anerkendelsen åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper (ordre public) i den medlemsstat, hvor den gøres gældende.

Anerkendelse kan endvidere ikke ske, såfremt sagsøgte er dømt som udeblevet, uden at stævningen er forkyndt i tide og på passende måde, medmindre sagsøgte har undladt at tage skridt til at anfægte retsafgørelsen, selv om vedkommende havde mulighed for at gøre det.

Endelig kan anerkendelse ikke ske, hvor retsafgørelsen er uforenelig med andre tidligere truffne retsafgørelser mellem samme parter. Som følge af forordningens litispændsregler burde dette kun sjældent kunne forekomme i praksis.

Efter artikel 35 kan anerkendelse ikke ske, hvis forordningens kompetenceregler vedrørende forsikrings- eller forbrugersager er tilsidesat, eller hvis retsafgørelsen strider mod forordningens regler om enekompetence. Det er i øvrigt ikke grund til at nægte anerkendelse, at retsafgørelsen strider mod forordningens kompetenceregler.

Det kan endelig nævnes, at forordningens artikel 61 indeholder hjemmel til under visse betingelser at afslå anerkendelse og fuldbyrdelse af civile retlige krav, der er behandlet i forbindelse med retsaffølging af en uagtsom lovovertrædelse.

Er den retsafgørelse, der ønskes anerkendt, appelleret eller begæret genoptaget, kan den ret, der behandler spørgsmålet om anerkendelse, udsætte sagen, jf. forordningens artikel 37.

Forordningens bestemmelser om fuldbyrdelse findes i artikel 38-52. Af artikel 38 fremgår, at en retsafgørelse, der kan fuldbyrdes i den stat, hvor afgørelsen er truffet, kan fuldbyrdes i en anden medlemsstat, når afgørelsen efter anmodning fra en berettiget part er erklæret eksigibel efter en særlig procedure, den såkaldte eksekvaturprocedure.

En anmodning om, at en afgørelse erklæres for eksigibel, fremsættes over for den ret eller kompetente myndighed, der er udpeget af medlemsstaten.

For Danmarks vedkommende er byretten udpeget som kompetent myndighed, jf. parallelaftalens artikel 2, stk. 2, litra h. Den stedlige kompetence, dvs. hvilken byret anmodningen skal fremsættes over for, afgøres af den forpligtedes bopæl eller fuldbyrdelsesstedet (forordningens artikel 39).

Fremgangsmåden ved anmodningens fremsættelse er som udgangspunkt overladt til medlemsstaterne (artikel 40). Forordningen indeholder dog visse bestemmelser herom. Af forordningens artikel 53-56 fremgår således, at anmodningen skal vedlægges en udskrift af retsafgørelsen og en attest udfærdiget af de kompetente myndigheder i domsstaten, jf. formularen i bilag V til forordningen. Af attesten fremgår bl.a., at retsafgørelsen kan fuldbyrdes i domsstaten.

I første instans skal der alene foretages en prøvelse af, om de formelle betingelser for fuldbyrdelse er opfyldt, dvs. om retsafgørelsen opfylder de nødvendige betingelser med hensyn til godtgørelsen af dens ægthed, og om anmodningen er vedlagt en korrekt udfyldt attest, jf. forordningens artikel 53, og den forpligtede kan ikke på dette tidspunkt fremsætte indsigelser mod anmodningen, jf. forordningens artikel 41. Er de formelle betingelser opfyldt, erklæres retsafgørelsen for eksigibel. Afgørelsen meddeles den, der har indgivet anmodningen, og forkyndes, hvis anmodningen imødekommes, for den forpligtede, jf. artikel 42.

Retten prøver således ikke, om der foreligger en nægtelsesgrund som nævnt i artikel 34-35, herunder om dommen åbenbart strider mod grundlæggende retsprincipper, eller i udeblivelsesdomme om stævningen mv. var forkyndt for domfældte. Dette kan alene prøves i forbindelse med en appel.

Afgørelsen om eksigibilitet kan appelleres af begge parter, jf. forordningens artikel 43. For Danmarks vedkommende er landsretten appelinstans, jf. parallelaftalens artikel 2, stk. 2, litra i.

Forordningen indeholder kun en appelfrist for den forpligtede, såfremt afgørelsen erklæres eksigibel. Appelfristen er en måned, dog to måneder, hvis skyldneren har bopæl på en anden medlemsstats område. Derimod er der ikke fastsat nogen frist for fordringshaverens appel, hvis retten fastslår, at retsafgørelsen ikke er eksigibel.

I forbindelse med appelbehandlingen får parterne lejlighed til at fremsætte deres bemærkninger, jf. artikel 43, stk. 2, hvorefter appellen behandles efter en kontradiktorisk procedure. Appelinstansen kan kun nægte at erklære en afgørelse eksigibel, hvis der foreligger en nægtelsesgrund som nævnt i artikel 34-35. Afgørelsen skal træffes hurtigst muligt.

Appelretten kan efter reglerne i forordningens artikel 46 udsætte sagen, såfremt den udenlandske retsafgørelse er appelleret eller begæret genoptaget, eller fristen herfor ikke er udløbet. Appelretten kan endvidere betinge fuldbyrdelsen af sikkerhedsstillelse.

Det er overladt til de enkelte medlemsstater at afgøre, om appelinstansens afgørelse kan indbringes for højere ret, jf. artikel 44. For Danmarks vedkommende vil landsrettens afgørelse som appelinstans kunne indbringes

for Højesteret efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. parallelaftalens artikel 2, stk. 2, litra i.

Efter forordningens artikel 47 giver en afgørelse om eksigibilitet hjemmel til at anvende sikrende retsmidler, f.eks. arrest. Sikrende retsmidler er det eneste mulige retsskridt, så længe en afgørelse om eksigibilitet kan appelleres eller er under appel.

Forordningen indeholder herudover regler om delvis fuldbyrdelse (artikel 48), fuldbyrdelse af tvangsbøder (artikel 49) og om, at der ikke kan pålægges fordringshaveren at stille sikkerhed med den begrundelse, at pågældende er udlænding (artikel 51).

Har fordringshaveren fri proces eller været fritaget for gebyrer og omkostninger i domsstaten, gælder dette også i videst mulig omfang under eksekvatur (artikel 50).

Der må ikke opkræves afgift mv. beregnet i forhold til sagens værdi i forbindelse med behandlingen af en anmodning om eksekvatur (artikel 52).

Når en retsafgørelse er erklæret eksigibel, sker fuldbyrdelse efter de nationale regler i fuldbyrdelsesstaten, hvilket for Danmarks vedkommende vil sige reglerne i retsplejeloven om tvangsfuldbyrdelse.

3.1.4. Officielt bekræftede dokumenter og retsforlig

Forordningens kapitel IV (artikel 57-58) indeholder bestemmelser om officielt bekræftede dokumenter og retsforlig.

Af bestemmelserne fremgår, at officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt og eksigible i en medlemsstat, kan erklæres eksigible efter forordningens eksekvaturprocedure. Forordningen definerer ikke, hvad der skal forstås ved ”officielt bekræftet dokument”, men der sigtes bl.a. til en ordning, der er kendt i nogle EU-lande, hvorefter en notar kan bekræfte et privat dokument og give det en fuldbyrdelsespåtegning.

Desuden kan retsforlig, som er eksigible i oprindelseslandet, erklæres eksigible i en anden medlemsstat efter de samme regler, som gælder for officielt bekræftede dokumenter.

Den kompetente ret i fuldbyrdesstaten kan kun nægte at erklære et officielt bekræftede dokument eller et retsforlig for eksigibelt, såfremt fuldbyrdelsen åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i fuldbyrdeslandet. De øvrige nægtelsesgrunde i forordningen er efter deres indhold ikke relevante i forbindelse med disse dokumenter.

3.1.5. Øvrige spørgsmål

Forordningens kapitel V (artikel 59-65) indeholder almindelige bestemmelser. Artikel 60 indeholder en definition af selskaber og andre juridiske personers hjemsted.

Forholdet til andre retsakter reguleres i forordningens kapitel VII. Forordningen udelukker ikke anvendelsen af andre fællesskabsretsakter eller nationale gennemførelsesbestemmelser, som på særlige områder regulerer retternes kompetence eller anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, jf. forordningens artikel 67. Ifølge forordningens artikel 68 erstatter forordningen EF-domskonventionen mellem medlemsstaterne.

Forordningen erstatter endvidere en række konventioner (artikel 69 og 70). For Danmarks vedkommende gælder dette konventionen af 11. oktober 1977 mellem Finland, Island, Norge, Sverige og Danmark om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om privatretlige krav (den nordiske domskonvention).

Af forordningens artikel 71 fremgår, at forordningen ikke berører konventioner, hvori medlemsstaterne er parter, og som på særlige områder fastsætter regler for retternes kompetence og for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser.

Forordningen indeholder endelig i kapitel VIII (artikel 73-76) afsluttende bestemmelser.

3.2. Lugano-konventionen

I 1988 indgik EU's daværende medlemsstater og en række andre stater (hvoraf flere siden er blevet medlem af EU) Lugano-konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager. I dag har, ud over EU's medlemsstater, Schweiz, Norge og Island tilsluttet sig konventionen.

Med Lugano-konventionen udvidedes reglerne i den tidligere Bruxelles konvention fra 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, til at omfatte stater uden for EU.

I marts 2002 blev Bruxelles-konventionen erstattet af Bruxelles I-forordningen. Med henblik på at sikre parallelitet mellem de regler, der gælder inden for EU, og de regler, der gælder mellem EU-medlemsstaterne og de øvrige kontraherende stater i Lugano-konventionen, blev der indledt forhandlinger om en ny konvention, der skulle opdatere den eksisterende Lugano-konvention. Den nye Lugano-konvention blev undertegnet den 30. oktober 2007 og trådte i kraft den 1. januar 2010.

Den nye Lugano-konventions regler er i meget vidt omfang identiske med Bruxelles I-forordningens regler.

3.3. Værneting for personer, der ikke har bopæl i EU eller en kontraherende stat i Lugano-konventionen

Mulighederne for at sagsøge personer og virksomheder mv., der ikke har bopæl eller hovedkontor i EU eller en kontraherende stat i Lugano-konventionen, ved domstole her i landet, er reguleret i retsplejelovens kapitel 22 om stedlig kompetence.

Efter retsplejelovens § 246 kan forbrugere i sager om forbrugeraftaler anlægge sag ved eget hjemting mod sådanne personer mv., såfremt fremsættelsen af særligt tilbud eller reklamering i Danmark er gået forud for aftalens indgåelse, og forbrugeren her i landet har foretaget de dispositioner, der er nødvendige til indgåelse af aftalen. Efter § 246 kan der endvidere anlægges sag ved de retter, som efter de almindelige værnetingsregler har kompetence, herunder ved erhvervsværnetinget (§ 237), filialværnetinget (§ 238), fast ejendomsværnetinget (§ 241), opfyldelsesværnetinget (§ 242), retskrænkelsesværnetinget (§ 243) og et aftalt værneting (§ 245). En person, der ikke har bopæl i EU eller en kontraherende stat i Lugano-konventionen, kan endvidere i sager, der vedrører formueretsforhold, sagsøges ved en dansk ret, hvis personen opholder sig i retskredsen ved stævningens forkyndelse (§ 246, stk. 2). Endelig kan både fysiske og juridiske personer sagsøges ved retten på det sted her i landet, hvor de ved sagens anlæg har gods, eller hvor det gods, kravet angår, befinder sig (§ 246, stk. 3).

3.4. Voldgift

I dansk ret er spørgsmålet om, hvilken kompetence domstole har i tvister, som skal afgøres ved voldgift, reguleret i voldgiftsloven, jf. lov nr. 553 af 24. juni 2005 som ændret ved lov nr. 106 af 26. februar 2008.

Den danske voldgiftslov er udformet med udgangspunkt i UNCITRALs Modellov for International Handelsvoldgift fra 1985. Loven er endvidere udformet i overensstemmelse med Danmarks forpligtelser i henhold til New York-konventionen fra 1958 om anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser.

Det følger af voldgiftslovens § 8, stk. 1, 1. pkt., at retssager om tvister, der efter aftale mellem parterne skal afgøres ved voldgift, efter påstand afvises fra domstolene, medmindre voldgiftsaftalen er ugyldig eller voldgiftssagen af andre grunde ikke kan gennemføres. Afvisning sker således kun efter påstand. Nedlægges der påstand om afvisning, skal domstolene som udgangspunkt tage stilling til, om der foreligger en gyldig voldgiftsaftale, der omfatter den pågældende tvist. Der er dog ikke noget til hinder for, at domstolene afviser en retssag, som der ikke er værneting for i Danmark, uden at tage stilling til en påberåbt voldgiftsaftale.

Endvidere kan der under en retssag, som er anlagt efter, at der er indledt voldgiftssag, for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt tvisten hører under voldgiftsrettens kompetence, dog kun tages stilling til, om tvisten efter sin art kan afgøres ved voldgift, jf. § 8, stk. 1, 2. pkt.

Er retssagen anlagt, før der blev indledt voldgiftssag, kan retten under denne retssag prøve, om der foreligger en gyldig voldgiftsaftale, der omfatter den pågældende tvist. Finder retten, at der ikke foreligger en gyldig voldgiftsaftale, eller at voldgiftsaftalen ikke omfatter den tvist, der er anlagt retssag om, behandles retssagen på sædvanlig vis.

Finder retten derimod, at der foreligger en gyldig voldgiftsaftale, som omfatter den pågældende tvist, skal sagen som udgangspunkt afvises, hvis sagsøgte rettidigt har nedlagt påstand herom. Dette gælder dog ikke, hvis voldgiftssagen af andre grunde ikke kan gennemføres.

Er retssagen anlagt efter, at der blev indledt voldgiftssag, følger det af § 8, stk. 1, 2. pkt., at domstolene under denne retssag for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt tvisten hører under voldgiftsrettens kompetence, kun

kan tage stilling til, om tvisten efter sin art kan afgøres ved voldgift. Domstolene kan og skal endvidere tage stilling til, om det er den samme tvist, der er indbragt for voldgiftsretten og domstolene.

Af § 8, stk. 2, følger, at selv om der er anlagt retssag som nævnt i stk. 1, kan voldgiftssag indledes og fortsættes, og der kan afsiges voldgiftskendelse, mens spørgsmålet er under behandling ved domstolene.

Efter § 9 kan domstolene efter anmodning fra en part iværksætte foreløbige retsmidler eller tvangsfuldbyrdelse, selv om tvisten efter parternes aftale skal afgøres ved voldgift. Det følger heraf, at det forhold, at en tvist skal afgøres ved voldgift, ikke afskærer en part fra at anmode om, at domstolene iværksætter foreløbige retsmidler eller tvangsfuldbyrdelse efter retsplejelovens regler herom. Dette gælder, hvad enten voldgiftssagen er indledt eller ej. Uanset at en tvist skal afgøres ved voldgift, kan en part således få foretaget arrest eller nedlagt forbud eller foretaget bevissikring efter retsplejelovens regler herom, når retsplejelovens betingelser for at få foretaget disse retsskridt er opfyldt. En part kan endvidere få gennemført tvangsfuldbyrdelse efter retsplejelovens regler herom, når betingelserne efter retsplejeloven herfor er opfyldt. Dette gælder, hvad enten der er tale om udlæg, tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav, overtagelse til brugeligt pant eller gennemtvangelse ved umiddelbar fogedforretning.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF, tredje del, afsnit V, og er *dermed* omfattet af *det danske retsforbehold*. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af forordningen, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Hvis forslaget til forordning vedtages, skal Danmark i overensstemmelse med parallelaftalens bestemmelser inden 30 dage efter vedtagelsen meddele Kommissionen, hvorvidt Danmark vil gennemføre indholdet af ændringerne, og om gennemførelsen kan ske administrativt eller kræver godkendelse i Folketinget, jf. pkt. 1 ovenfor.

Hvis forslaget til forordning vedtages, vurderes en eventuel gennemførelse af forslaget i dansk ret at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser. En

gennemførelse vil i givet fald bl.a. kunne kræve ændringer i lov nr. 1536 af 20. december 2006 om Bruxelles I-forordningen m.v.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

En eventuel gennemførelse af forslaget til forordning i dansk ret vurderes ikke at ville have statsfinansielle konsekvenser af betydning. Finansieringen af de statsfinansielle konsekvenser af forslaget vil blive vurderet nærmere hvis Danmark vælger at tiltræde forslaget.

5. Høring

Forslaget har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, byretterne, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Datatilsynet, Danske Advokater, Advokatrådet, Foreningen Danske Inkassoadvokater, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Forening for Voldgift, Det Danske Voldgiftsinstitut, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, Institut for Menneskerettigheder, Danske Regioner, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Århus (Juridisk Institut), Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Finansrådet, Realkreditrådet, Forsikring & Pension, DI-Organisation for erhvervslivet, Dansk Erhverv, Håndværksrådet, Lægemiddelindustriforeningen, Dansk Byggeri, Dansk Inkasso Brancheforening, Liberale Erhvervs Råd, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Dansk Ejendomsmæglerforening, De Danske Patentagenters Forening, Danmarks Rederiforening, Danske Speditører, Grundejernes Landsorganisation, Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark, Fagligt Fælles Forbund, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund, Dansk Told og Skatteforbund, Landbrugsrådet, Foreningen af Registrerede Revisorer, IT-Brancheforeningen, Finans og Leasing, Boligselskabernes Landsforening, Lejernes Landsorganisation, og Retssikkerhedsfonden.

Justitsministeriet har modtaget høringsvar fra Østre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Datatilsynet, Advokatrådet, Voldgiftsinstituttet, Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed, Institut for Menneskerettigheder, Danske Regioner, Syddansk Universitet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Finansrådet, Realkreditrådet, DI-Organisation for erhvervslivet, Lægemedielindustriforeningen, Dansk Ejendomsmæglerforening, Danmarks Rederiforening, Dansk arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark, Fagligt Fælles Forbund, Ejendomsforeningen Danmark og Dansk Revisorforening.

5.1. Generelle bemærkninger

Østre Landsret, Sø- og Handelsretten, byretterne, Procesbevillingsnævnet, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Datatilsynet, Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed, Danske Regioner, Syddansk Universitet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Finansrådet, Realkreditrådet, DI-Organisation for erhvervslivet, Lægemedielindustriforeningen, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Fagligt Fælles Forbund og Danmarks Revisorforening har ingen bemærkninger til forslaget, mens **Advokatrådet** og **Ejendomsforeningen Danmark** generelt er positive over for forslaget.

Institut for Menneskerettigheder er overordnet set positive over for forslaget, men finder, at der er en række punkter – særligt vedrørende injurierturisme – som må søges afklaret under forhandlingerne.

Landsorganisationen i Danmark oplever problemer med fuldbyrdelse af retsafgørelser i udlandet og finder ikke, at forslaget effektivt afhjælper disse problemer.

Domstolsstyrelsen finder, at ændringerne af forordningen, herunder særligt afskaffelse af eksekvatur og udvidelse af anvendelsesområdet til også at omfatte sagsøgte med bopæl uden for EU, vil kunne medføre en merbelastning for domstolene.

5.2. Eksekvatur

Landsorganisationen i Danmark og **Danmarks Rederiforening** er positive over for, at eksekvaturproceduren bortfalder, således at administrative byrder ved fuldbyrdelse af retsafgørelser minimeres. **Advokatrådet** støtter

ligeledes afskaffelsen af eksekvatur under forudsætning af, at der oprettholdes visse minimumsgarantier for den domfældte. Kontrollen med disse minimumsgarantier bør efter Advokatrådets opfattelse som hovedregel ligge hos domstolene i fuldbyrdelesstaten.

Advokatrådet og **Institut for Menneskerettigheder** finder ikke, at såkaldt materiel ordre public bør afskaffes. Begge finder således, at der også fremover bør være adgang til en særskilt prøvelse for domfældte ved domstolene i fuldbyrdelesstaten, hvis en tvangsfuldbyrdelse vil være i åbenbar strid med fuldbyrdelesstatens grundlæggende retsprincipper.

Advokatrådet anfører endvidere, at den nuværende afslagsgrund i Bruxelles I-forordningens artikel 35, stk. 1, bør bibeholdes. Efter bestemmelsen skal domstolene i fuldbyrdelesstaten i forsikringsager, forbrugersager og sager undergivet enekompetence efter Bruxelles I-forordningens artikel 22 efterprøve, om domsstaten har anvendt værnetingsgrundlag rigtigt.

5.3. Forordningens anvendelse i den internationale retsorden

Danmarks Rederiforening støtter, at forordningens anvendelsesområde udvides til også at omfatte personer med bopæl uden for EU. Foreningen anfører, at indførelsen af forum necessitatis-værneting i forslagets artikel 26 vil skabe uklarhed og risiko for misbrug.

Advokatrådet bemærker, at udvidelsen af anvendelsesområdet til også at omfatte personer med bopæl uden for EU i første omgang er et politisk spørgsmål. Advokatrådet finder, at en udvidelse af anvendelsesområdet vil kunne føre til en større forudsigelighed for udenlandske og europæiske parter, men at reglerne bør udformes med forsigtighed, da brugen af eksorbitante værneting generelt set bør minimeres. Advokatrådet støtter den foreslåede parallelle anvendelse af Bruxelles I-forordningens værnetingsregler. Advokatrådet anfører endvidere, at forum necessitatis (dvs. at en sag kan behandles, selvom ingen medlemsstats domstole er kompetente, hvis det er nødvendigt for at sikre en retfærdig rettergang) og en regel om forholdet mellem parallelle sager i EU og i udlandet er hensigtsmæssige og nødvendige. Advokatrådet finder, at det foreslåede godsværneting i forslagets artikel 25 bør begrænses således, at godsets værdi bør svare til eller være højere end sagsøgerens krav, ligesom kravet om anden tilknytning i EU bør udskiftes med et krav om, at sagsøger skal have bopæl i EU, så godsværnetinget ikke kan anvendes af parter med bopæl uden for EU. Advokatrådet finder endvidere, at gods bør omfatte fast ejendom.

5.4. Værnetingsaftaler

Advokatrådet, Landsorganisationen i Danmark og Danmarks Rederiforening er positive over for en styrkelse af bestemmelsen om værnetingsaftaler, således at der indføres en regel om enekompetence i sager om gyldigheden af en eksklusiv værnetingsaftale til fordel for domstolen eller domstolene i det land, som efter aftalen har enekompetence.

Advokatrådet støtter endvidere idéen om en lovvalgsregel for såkaldt materiel gyldighed af værnetingsaftaler, men finder, at den foreslåede regel i artikel 23, stk. 1, er en bevarelse af status quo. Advokatrådet foreslår i stedet to alternative lovvalgsregler. Den første mulighed er en lovvalgsregel, hvorefter materiel gyldighed skal være underlagt loven i det land, hvis domstole har kompetence efter værnetingsaftalen eller, hvis parterne har aftalt lovvalget, loven i det aftalte land. Den anden mulighed er en lovvalgsregel, hvorefter materiel gyldighed skal være underlagt loven i det land, hvis domstole har kompetence efter værnetingsaftalen, eller i kontraktforhold den lov, som kontrakten er underlagt.

Endelig finder Advokatrådet, at forslagets artikel 24, stk. 2, hvorefter stævningen i forsikringsager, forbrugersager og sager om individuelle arbejdsaftaler skal indeholde oplysninger til den sagsøgte om dennes ret til at bestride rettens kompetence og om retsvirkningerne ved at give møde, bør udvides til at gælde alle sager, hvor sagsøgte er selvmøder.

5.5. Forholdet mellem forordningen og voldgift

Voldgiftsinstituttet støtter, at voldgift generelt ikke omfattes af forordningens anvendelsesområde, da det vil kunne føre til retsusikkerhed, så virksomheder i EU presses til at acceptere aftaler om voldgiftsretter med hjemsted uden for EU.

Advokatrådet finder, at de gældende regler om forholdet til voldgift fungerer tilfredsstillende, hvorfor der ikke er behov for ændringer på området.

Voldgiftsinstituttet og Danmarks Rederiforening støtter forslagets artikel 29, stk. 4, hvorefter domstolene i en medlemsstat efter påstand skal anerkende en voldgiftsrets eller domstols afgørelse om voldgiftsrettens kompetence afsagt i den anden medlemsstat, som udgør voldgiftsrettens hjem-

sted. Danmarks Rederiforening ønsker dog præciseret, at bestemmelsen ikke medfører, at der skabes EU-kompetence vedrørende voldgift.

Voldgiftsinstituttet finder, at fastlæggelsen af en definition af voldgiftsrettens hjemsted bør overlades til national ret eller alternativt bør tilpasses UNCITRALs Modellov for International Handelsvoldgift fra 1985.

Endelig støtter Voldgiftsinstituttet, at der gives parterne i verserende voldgiftssager ved voldgiftsretter med hjemsted i en medlemsstat mulighed for at anmode om foreløbige retsmidler ved domstole i andre medlemsstater.

5.6. Litispendens og foreløbige retsmidler

Advokatrådet finder, at de gældende regler om litispændens og indbyrdes sammenhængende krav fungerer tilfredsstillende, og det skønnes derfor ikke formålstjenligt at indføre en tidsfrist, hvorimod **Landsorganisationen i Danmark** støtter indførelsen af en 6 måneders frist for den enkelte ret til at fastslå sin kompetence.

Efter Advokatrådets opfattelse fungerer de gældende regler om foreløbige retsmidler tilfredsstillende, og der er derfor ikke et væsentligt behov for større ændringer. **Landsorganisationen i Danmark** bemærker, at forslaget vil indskrænke anvendelsesområdet for arrest, hvilket organisationen er imod.

5.7. Forbedring af adgangen til retlig prøvelse

Landsorganisationen i Danmark støtter, at arbejdstagere får adgang til at anlægge sag mod flere arbejdsgivere inden for beskæftigelsesområdet, når kravene er snævert forbundne.

Advokatrådet bemærker, at forslagets artikel 27 om domstolens pligt til at afvise sagen, hvis den ikke har kompetence forekommer vidtgående og i stedet bør udformes, så pligten alene gælder udeblivelsessager, sager om forsikring, forbrugeraftaler eller individuelle arbejdsaftaler, stiltiende værnetingsaftaler samt sager om enekompetence.

Danmarks Rederiforening finder, at forslagets artikel 85 om arbejdstageres og arbejdsgiveres ret til at tage kollektive skridt bør slettes.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at problemerne med den gældende eksekvaturprocedure, ineffektive værnetingsaftaler og forholdet mellem voldgift og forordningen skyldes reglerne i gældende EU-ret og derfor kun kan løses ved EU-lovgivers mellemkomst. Det er endvidere nødvendigt at foretage en harmonisering af kompetencereglerne angående sagsøgte med bopæl eller hjemsted uden for EU for at skabe lige vilkår for virksomheder, der er aktive på det indre marked, og sikre, at de rettigheder, ”svagere parter” har i henhold til EU-retten, kan håndhæves. Dette kan ikke gennemføres af medlemsstaterne alene.

Regeringens vurdering er, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet. Regeringen kan i den forbindelse tilslutte sig Kommissionens betragtninger.

7. Andre landes kendte holdninger

Storbritannien og Irland har tilkendegivet, at de ønsker at deltage i vedtagelsen og anvendelsen af forordningen. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man overordnet set positiv over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning behandles efter den fælles beslutningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

Forslaget behandles i Europa-Parlamentets JURI-udvalg. Europa-Parlamentet har udarbejdet et rapportudkast, der indeholder en række ændringsforslag til forslaget.

Ændringsforslagene indgår i de løbende uformelle drøftelser mellem Rådet og Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 14. maj 2012.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 13.-14. december 2011.

Dagsordenspunkt 13: Ny flerårig ramme for EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2011) 880

Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Sagen forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 med henblik på at opnå politisk enighed om forslaget. Forslaget har til formål at fastlægge den flerårige ramme for Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder for perioden 2013-2017. Forslaget medfører ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Forslaget rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Regeringen er positivt indstillet over for forslaget.

1. Baggrund

Rådet vedtog den 15. februar 2007 forordning (EF) nr. 168/2007 om oprettelse af Det Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder. Agenturet påbegyndte sit virke den 1. marts 2007.

Efter forordningen er målet med agenturet at tilvejebringe bistand og ekspertise vedrørende grundlæggende rettigheder til EU's og medlemsstaternes relevante institutioner, organer, kontorer og agenturer, når de gennemfører EU-ret, og bistå dem i fuldt ud at overholde de grundlæggende rettigheder, når de træffer foranstaltninger eller tager initiativer inden for deres respektive kompetenceområder.

Agenturets opgaver omfatter bl.a. indsamling og analyse af oplysninger og data, rådgivning i form af rapporter og udtalelser samt samarbejde med civilsamfundet for at øge offentlighedens bevidsthed om grundlæggende rettigheder.

Efter forordningens artikel 5 skal Rådet fastlægge de såkaldte tematiske områder for agenturets arbejde gennem en flerårig ramme. Det gjorde Rådet ved vedtagelsen af Rådets afgørelse 2008/203/EF af 28. februar 2008 om gennemførelse af forordning (EF) nr. 168/2007 for så vidt angår vedta-

gelse af en flerårig ramme for Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder for 2007-2012. Den nuværende flerårige ramme udløber således ved udgangen af 2012.

Allerede i december 2010 fremsatte Kommissionen efter forordningens artikel 5 et forslag til ny ramme for agenturet. I den forbindelse foreslog Kommissionen en udvidelse af agenturets mandat til også at omfatte samarbejde i straffesager og politisamarbejde. På grund af overvejelser om bl.a. retsgrundlaget trak Kommissionen imidlertid dette forslag tilbage.

I december 2011 fremsatte Kommissionen det nuværende forslag til ramme for agenturet.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 forventes det, at der kan opnås politisk enighed om forslaget.

2. Indhold

Forslaget er fremsat efter EUF-Traktatens artikel 352, hvorefter der kræves enstemmighed i Rådet.

Det fremgår af artikel 2 i Kommissionens forslag, at de tematiske områder for agenturet for 2013-2017 skal være følgende:

- a) adgang til domstolsprøvelse
- b) ofre for vold
- c) informationssamfundet og navnlig respekt for privatlivet og beskyttelse af personoplysninger
- d) integration af romaer
- e) politisamarbejde under hensyn til dette områdes særlige karakter
- f) retligt samarbejde under hensyn til dette områdes særlige karakter, når det vedrører strafferetlige anliggender
- g) barnets rettigheder
- h) forskelsbehandling på grund af race, hudfarve, etnisk eller social oprindelse, genetiske anlæg, sprog, religion eller tro, politiske eller andre anskuelser, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel, handicap, alder eller seksuel orientering
- i) indvandring og integration af indvandrere; visum- og grænsekontrol; asyl
- j) racisme, fremmedhad og intolerance i forbindelse hermed.

For så vidt angår artikel 2, litra e og f, ville inkluderingen af disse områder – samarbejde i straffesager og politisamarbejde – være en udvidelse af agenturets opgaver.

Forhandlingerne i den relevante arbejdsgruppe i Rådet har imidlertid vist, at nogle medlemsstater fortsat ikke er villige til på nuværende tidspunkt at acceptere en udvidelse af agenturets mandat. Da forslaget efter EUF-Traktatens artikel 352 kræver enstemmighed, foreslås det, at forslagets artikel 2, litra e og f, udgår. Man vil vende tilbage til spørgsmålet i forbindelse med den kommende evaluering af agenturet i 2012-2013.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

Sagen har ikke statsfinansielle konsekvenser i 2013. For så vidt angår 2014-17 vil budgetvirkningen blive fastlagt inden for de rammer, der fastsættes i den kommende flerårige finansielle ramme for 2014-2020. Sagen vil således ikke have statsfinansielle konsekvenser ud over en eventuel indvirkning på EU's budget, hvoraf Danmark betaler ca. 2 pct.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Regeringen er overordnet positivt indstillet over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget er fremsat efter EUF-Traktatens artikel 352, der indebærer, at Europa-Parlamentet skal godkende forslaget. Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om sagen.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 14. maj 2012 og på et møde i Juridisk Specialudvalg den 21. maj 2012.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere være forelagt Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 14: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om finansieringsprogram for 2014-2020 for retlige anliggender*

Revideret notat. Ændringer er angivet i kursiv.

Forsaget er omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2011) 759

Resumé

Forslaget er omfattet af retsforbeholdet. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 med henblik på tilvejebringelse af en delvis generel indstilling til forslaget. Forslaget til finansieringsprogram, der dækker perioden fra 2014-2020, indebærer en forenkling i forhold til de eksisterende finansieringsprogrammer. Forslagene vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Da forslaget er omfattet af retsforbeholdet, har det hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Fra dansk side er man positivt indstillet over for forslaget.

1. Baggrund

Den 29. juni 2011 offentliggjorde Kommissionen i meddelelsen ”Et budget for Europa 2020” sit forslag til den næste flerårige finansielle ramme, som dækker perioden 2014-2020. Kommissionen fastslår i denne forbindelse, at det er nødvendigt med en forenkling og effektivisering af den fremtidige finansielle ramme.

Under de overordnede budgettrammer i perioden 2014-2020 skal der vedtages en række programmer for konkrete politikområder i samme periode.

I lyset heraf har Kommissionen bl.a. fremsat et forslag til forordning vedrørende et forenklet finansieringsprogram for retlige anliggender, som skal gælde for perioden 2014-2020.

Kommissionen præsenterede forordningsforslaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 13.-14. december 2011.

Forslaget skal vedtages i overensstemmelse med den almindelige lovgivningsprocedure, jf. TEUF artikel 294, hvilket indebærer, at forslaget skal vedtages af såvel Europa-Parlamentet som Rådet.

Forslaget er fremsat efter Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), navnlig artikel 82, stk. 1, litra d.

Ifølge artikel 1 i protokollen om Danmark stilling deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge protokollens artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Sagen vil blive forelagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 med henblik på at opnå en delvis generel indstilling til forslagene. Den generelle indstilling forventes ikke at omfatte spørgsmålet om det konkrete budget for programmet og heller ikke reglerne om beskyttelse af EU's finansielle interesser, idet disse spørgsmål forhandles horisontalt i Rådet (almindelige anliggender).

2. Indhold

Kommissionens forslag til forenklet finansieringsprogram har til formål at bidrage til opbygningen af et fælles retsområde i EU. Programmet har til hensigt at støtte tiltag til forbedring af det civile retlige og strafferetlige samarbejde i EU. Det skal endvidere bidrage til at styrke EU's indsats til bekæmpelsen af kriminalitet og beskytte borgernes rettigheder som f.eks. tiltaltes og ofres rettigheder i straffesager.

Det er Kommissionens hensigt, at det nye program skal indeholde en væsentlig forenkling i forhold til de eksisterende programmer og skabe større effektivitet i programforvaltningen. Programmet løber fra 2014-2020.

2.1. Programmet for retlige anliggender

Forslaget til programmet for retlige anliggender er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 81, stk. 1 og 2, 82, stk. 1, og 84.

Forslaget lægger op til at samle tre eksisterende programmer på området for retlige anliggender for finansieringsperioden 2007-2013, som i denne periode har haft et samlet budget på 331,15 mio. EUR:

- Programmet om civilret

- Programmet om strafferet
- Programmet til forebyggelse af narkotikamisbrug og information af offentligheden

Forslaget til programmet for 2014-2020 har til formål at sikre, at EU-lovgivningen på det civilretlige og strafferetlige område anvendes effektivt. Dette indebærer bl.a. adgang til klage og domstolsprøvelse for personer og virksomheder i grænseoverskridende sager inden for EU.

Opfyldelsen af disse mål skal bl.a. ske gennem indsamling af data og statistik, herunder udarbejdelse af fælles indikatorer og metoder, seminarer, konferencer og ekspertmøder, uddannelse af juridiske aktører samt styrkelse af disses netværk, oplysning og kampagner.

Programmet er åbent for offentlige og private virksomheder og organisationer i medlemsstaterne mv. Danmark har dog på grund af retsforbeholdet alene adgang, såfremt der indgås en international aftale herom.

Efter forhandlingerne i arbejdsgruppen lægges der nu op til, at programmet for retlige anliggender ikke – som tilfældet var i Kommissionens forslag – skal omfatte bekæmpelse af narkotikamisbrug, men at dette område i stedet skal omfattes af andre programmer.

3. Gældende dansk ret

Forslaget giver ikke anledning til at redegøre for dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Da forslaget vedrørende programmet for retlige anliggender er omfattet af det retlige forbehold, har det hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af offentlige anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Danske Advokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden.

Østre Landsret, Vestre Landsret, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Politiforbundet, Dommerfuldmægtigforeningen, og Institut for Menneskerettigheder har ikke haft bemærkninger til forslaget.

Justitsministeriet har ikke i øvrigt modtaget bemærkninger fra de hørte myndigheder og organisationer mv.

6. Nærhedsprincippet

Det foreliggende forslag til forordning vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet.

Kommissionen har vedrørende nærhedsprincippet anført, at finansiering fra EU-budgettet fokuserer på aktiviteter, hvis mål ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne alene, og hvor EU's intervention derfor kan skabe merværdi. Aktiviteter omfattet af forordningsforslaget bidrager til at udvikle den gensidige tillid mellem medlemsstaterne, øge det grænseoverskridende samarbejde og netværkssamarbejdet samt opnå korrekt, sammenhængende og konsekvent anvendelse af EU-retten i hele EU. EU er i en bedre position end medlemsstaterne til at behandle grænseoverskridende situationer og til at skabe en europæisk platform for gensidig læring. Et solidt analytisk grundlag til støtte og udvikling af politikker vil blive støttet. EU's indsats giver mulighed for disse aktiviteter, der skal gennemføres konsekvent i hele EU og bringer stordriftsfordele.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig dansk holdning

Fra dansk side er man positivt indstillet over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til forordning behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af såvel Europa-Parlamentet som Rådet.

Europa-Parlamentet har endnu ikke afgivet udtalelse i sagen.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 14. maj 2012.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 13.-14. december 2011.

Dagsordenspunkt 15: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om et finansieringsprogram for 2014-2020 for rettigheder og unionsborgerskab

Revideret notat. Ændringer er angivet i kursiv.

Forslaget til forordning er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2011) 758

Resumé

Forslaget til forordning er ikke omfattet af retsforbeholdet. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 med henblik på tilvejebringelse af en delvis generel indstilling til forslaget. Forslaget til finansieringsprogram, der dækker perioden fra 2014-2020, indebærer en forenkling i forhold til de eksisterende finansieringsprogrammer. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Forslaget vurderes ikke at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser, og det ses ikke i sig selv at ville have statsfinansielle konsekvenser ud over indvirkningen på EU's budget. Regeringen er positivt indstillet over for forslaget.

1. Baggrund

Den 29. juni 2011 offentliggjorde Kommissionen i meddelelsen "Et budget for Europa 2020" sit forslag til den næste flerårige finansielle ramme, som dækker perioden 2014-2020. Kommissionen fastslår i denne forbindelse, at det er nødvendigt med en forenkling og effektivisering af den fremtidige finansielle ramme.

Under de overordnede budgetrammer i perioden 2014-2020 skal der vedtages en række programmer for konkrete politikområder i samme periode.

I lyset heraf har Kommissionen bl.a. fremsat et forslag til forordning vedrørende et forenklet finansieringsprogram for rettigheder og unionsborgerskab, som skal gælde for perioden 2014-2020.

Kommissionen præsenterede forordningsforslaget på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 13.-14. december 2011.

Forslaget skal vedtages i overensstemmelse med den almindelige lovgivningsprocedure, jf. TEUF artikel 294, hvilket indebærer, at forslaget skal vedtages af såvel Europa-Parlamentet som Rådet.

Forslaget er fremsat under henvisning til artikel 19, stk. 2, 21, stk. 2, 114, 168, 169 og 197 i TEUF og er således ikke omfattet af retsforbeholdet.

Sagen forventes forelagt på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 med henblik på at opnå en delvis generel indstilling til forslaget. Den generelle indstilling forventes ikke at omfatte spørgsmålet om det konkrete budget for programmet og heller ikke reglerne om beskyttelse af EU's finansielle interesser, idet disse spørgsmål forhandles horisontalt for alle finansieringsprogrammer i Rådet (almindelige anliggender).

2. Indhold

Forslaget har som overordnet formål at bidrage til opbygningen af et fælles retsområde i EU ved at fremme rettigheder og ligestilling.

Forslaget har mere konkret til formål at bidrage til at give borgerne bedre mulighed for at udøve deres rettigheder som EU-borgere, at forhindre diskrimination på baggrund af køn, race, religion, handicap, alder og seksuel orientering, at fremme ligestilling mellem mænd og kvinder, at bekæmpe racisme og fremmedhad, at bekæmpe vold mod kvinder, børn og andre udsatte grupper, at bidrage til et højt databeskyttelsesniveau, at fremme barnets rettigheder samt at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau.

Disse formål skal søges realiseret ved at yde økonomisk støtte til finansiering af følgende typer aktiviteter:

- *Analytiske aktiviteter, herunder bl.a. udarbejdelse af statistikker, undersøgelser, analyser og undervisningsmateriale samt afholdelse af seminarer.*
- *Uddannelsesaktiviteter som udvekslingsophold, workshops og undervisning.*
- *Erfaringsudveksling, informationskampagner samt udvikling og vedligeholdelse af informations- og kommunikationssystemer.*

- *Støtte til medlemsstater og andre aktører i deres arbejde med at realisere programmets formål.*

Den årlige fordeling af midler fra programmet, som efter Kommissionens forslag skal have et samlet budget på 439 mio. EUR. for den periode programmet dækker, skal efter forslaget fastsættes i årlige arbejdsprogrammer, som vedtages af Kommissionen og medlemsstaterne i fællesskab.

Programmet skal monitoreres løbende af Kommissionen på baggrund af en række kvantitative og kvalitative kriterier, som er fastsat i programmet. Kommissionen skal desuden foretage en midtvejsevaluering af programmet i 2018 samt en endelig evaluering i 2021.

Det er Kommissionens hensigt, at programmet skal indeholde en væsentlig forenkling i forhold til de eksisterende programmer og skabe større effektivitet i programforvaltningen. Programmet løber fra 2014-2020.

Forslaget samler (dele af) tre eksisterende programmer på området for rettigheder og unionsborgerskab for finansieringsperioden 2007-2013, som i denne periode har haft et samlet budget på 460,2 mio. EUR:

- Programmet om grundlæggende rettigheder og unionsborgerskab
- Daphne III-programmet
- Afsnittene "ikke-forskelsbehandling og forskelligartethed" og "ligestilling mellem mænd og kvinder" i programmet for beskæftigelse og social solidaritet ("PROGRESS") svarende til 35 pct. af det samlede "PROGRESS"-budget.

Programmet er åbent for offentlige og private virksomheder og organisationer i medlemsstaterne mv.

3. Gældende dansk ret

Forslaget giver ikke anledning til at redegøre for dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Forslaget har ikke statsfinansielle konsekvenser ud over det, der følger af indvirkningen på EU's budget. Efter Kommissionens forslag skal programmet have et samlet budget på 439 mio. EUR. over perioden 2014-2020. Danmark bidrager på nuværende tidspunkt med ca. 2 pct. af EU's budget hvilket svarer til en finansieringsandel på ca. 8,8 mio. EUR. Spørgsmålet om den budgetmæssige ramme for programmet vil ikke være omfattet af den generelle indstilling, idet dette spørgsmål forhandles horisontalt som led i forhandlingerne af EU's samlede flerårige finansielle ramme. Danske myndigheder og organisationer har i lighed med tidligere finansielle programmer mulighed for at søge og opnå støtte under programmet.

5. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af offentlige anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Danske Advokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden.

Østre Landsret, Vestre Landsret, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Politiforbundet, Dommerfuldmægtigforeningen, og Institut for Menneskerettigheder har ikke haft bemærkninger til forslagene.

Justitsministeriet har ikke i øvrigt modtaget bemærkninger fra de hørte myndigheder og organisationer mv.

6. Nærhedsprincippet

Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet.

Kommissionen har vedrørende nærhedsprincippet anført, at finansiering fra EU-budgettet fokuserer på aktiviteter, hvis mål ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne alene, og hvor EU's intervention derfor kan skabe merværdi. Aktiviteter omfattet af forslaget bidrager til at udvik-

le den gensidige tillid mellem medlemsstaterne, øge det grænseoverskridende samarbejde og netværkssamarbejdet samt opnå korrekt, sammenhængende og konsekvent anvendelse af EU-retten i hele EU. EU er i en bedre position end medlemsstaterne til at behandle grænseoverskridende situationer og til at skabe en europæisk platform for gensidig læring. Et solidt analytisk grundlag til støtte og udvikling af politikker vil blive støttet. EU's indsats giver mulighed for disse aktiviteter, der skal gennemføres konsekvent i hele EU og bringer stordriftsfordele.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig dansk holdning

Regeringen er positivt indstillet over for forslaget.

Fra dansk side lægges der vægt på, at der med programmet opnås en forenkling og øget fleksibilitet i forhold til de hidtidige finansielle programmer.

Fra dansk side lægges der endvidere vægt på, at medlemsstaterne får den fornødne indflydelse på udformningen af de årlige arbejdsprogrammer, som fastlægger fordelingen af midler under finansieringsprogrammet.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af såvel Europa-Parlamentet som Rådet.

Europa-Parlamentet har endnu ikke afgivet udtalelse i sagen.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 14. maj 2012.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 13.-14. december 2011.

Dagsordenspunkt 16: Forslag til Rådets og Europa-Parlamentets forordning om en fælles europæisk købelov

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

Forslaget er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM(2011) 635

Resumé

Forslaget til forordning er ikke omfattet af retsforbeholdet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 lægges der op til en politisk drøftelse af det videre arbejde med en fælles europæisk købelov. Ifølge forslaget til forordning vil den fælles europæiske købelov på frivilligt grundlag kunne anvendes af kontraktparter som et alternativ til de enkelte medlemslandes køberetlige regler. Forslaget indeholder bl.a. regler om fortolkning af aftalen, urimelige aftalevilkår, parternes pligter og rettighe-der ved aftaler om køb af varer mv. Forslaget vurderes ikke at have lov-givningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Det er regeringens foreløbige vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærheds-princippet. Der foreligger ikke offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. For Danmark er det helt centralt, at en række tvivlsspørgsmål om forslagets indhold og rækkevidde bliver afklaret, og en nærmere stillingtagen til forslaget må afvente denne afkla-ring.

1. Baggrund

Kommissionen offentliggjorde i 2003 en handlingsplan (KOM(2003) 68), hvori den bl.a. foreslog, at der – med henblik på at forbedre den europæiske aftaleret og gøre den mere ensartet – indføres en fælles referenceramme, der omfatter fælles principper, definitioner og standardregler, som lovgivningsmyndighederne på EU-plan skal anvende ved udarbejdelse eller ændring af lovgivning. Kommissionen etablerede herefter et internationalt akademisk netværk, der skulle lave en forberedende juridisk analyse med henblik på vedtagelse af en sådan fælles referenceramme. Netværkets arbejde blev i 2009 afsluttet med offentliggørelsen af et udkast til en fælles referenceramme (Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law – Draft Common Frame of Reference (DCFR)).

I det flerårige arbejdsprogram inden for retlige og indre anliggender (Stockholm-programmet), som medlemsstaterne vedtog i december 2009, opfordrer Det Europæiske Råd Kommissionen til at fremsætte et forslag til

en fælles referenceramme og til at undersøge behovet for eventuelle yderligere tiltag på dette område nærmere.

Kommissionen nedsatte på den baggrund i april 2010 en ekspertgruppe, der skulle undersøge, om der kan indføres et brugervenligt europæisk aftaleretligt instrument, som vil kunne gavne forbrugerne og erhvervslivet, og som samtidig kan garantere den retlige sikkerhed.

Kommissionen udarbejdede endvidere en grønbog, som blev sendt i høring den 1. juli 2010. Grønbogen indeholder syv modeller, som Kommissionen ser som mulige løsninger for indførelsen af et europæisk aftaleretligt instrument med henblik på at styrke det indre marked. Det drejer sig om 1) offentliggørelse af ekspertgruppens resultater, 2) en officiel ”værktøjskasse” for lovgivende myndigheder, 3) en kommissionshenstilling om europæisk aftaleret, 4) en forordning om indførelse af en frivillig europæisk aftaleret, 5) et direktiv om europæisk aftaleret, 6) en forordning om indførelse af europæisk aftaleret og 7) en forordning om indførelse af europæisk civillov.

Den 3. maj 2011 afgav ekspertgruppen sin rapport om et muligt fremtidigt EU-instrument om en europæisk kontraktsret. Rapporten indeholder et udkast til retsakt, der kan finde anvendelse både i forhold til forbrugeraftaler og aftaler mellem erhvervsdrivende, og som indeholder regler om bl.a. aftaleindgåelse, fortolkning af aftalen, urimelige aftalevilkår, parternes forpligtelser og misligholdelsesbeføjelser, erstatning og rentebetaling mv. samt regler om forældelse.

Kommissionen fremsatte den 11. oktober 2011 forslag til Rådets og Europa-Parlamentets forordning om en fælles europæisk købelov. Forslaget bygger på løsningsmodel 4 i Kommissionens grønbog, det vil sige en fælles europæisk købelov, som på frivilligt grundlag kan anvendes af kontraktparter som et alternativ til de enkelte medlemslandes aftale- og køberetlige regler.

Forslaget blev præsenteret på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. oktober 2011.

Forhandlinger om forslaget blev herefter påbegyndt i Rådets arbejdsgruppe om civilretlige spørgsmål i slutningen af november 2011.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 13.-14. december 2011 fremlagde det polske formandskab en statusrapport.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. juni 2012 lægges der op til en politisk drøftelse af det videre arbejde med en fælles europæisk købelov.

2. Indhold

Forslaget er fremsat med henvisning til TEUF artikel 114, hvorefter der kan vedtages foranstaltninger med henblik på indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser, der vedrører det indre markeds oprettelse og funktion.

Forslaget består af tre dele: En forordning, bilag I (en fælles europæisk købelov) og bilag II (standardoplysninger, som sælgeren skal give forbrugeren inden indgåelsen af en aftale om at anvende den fælles europæiske købelov).

I det følgende beskrives hovedelementerne i forslaget.

2.1. Forordningen

Forordningen indeholder bl.a. bestemmelser om formål og anvendelsesområde.

Ifølge forslaget er det overordnede formål med forordningen således at forbedre betingelserne for det indre markeds etablering og funktion ved at fastsætte fælles aftaleretlige regler.

Den fælles europæiske købelov kan ifølge forslaget anvendes på grænseoverskridende aftaler om køb af varer, aftaler om levering af digitalt indhold og aftaler om levering af tilknyttede tjenesteydelser, når aftalparterne er enige herom. Aftaler med et blandet formål (dvs. aftaler der indeholder andre elementer end køb af varer, levering af digitalt indhold og levering af tilknyttede tjenesteydelser) og forbrugerkreditaftaler er derimod undtaget fra forordningens anvendelsesområde.

Ved en grænseoverskridende aftale mellem erhvervsdrivende forstås en aftale, hvor parterne har sædvanligt opholdssted i forskellige lande, hvoraf mindst et landene er en medlemsstat. En aftale mellem en erhvervsdriven-

de og en forbruger anses for at være grænseoverskridende, hvis forbrugers adresse, leveringsadressen eller faktureringsadressen er beliggende i et andet land end den adresse, hvor den erhvervsdrivende har sædvanligt opholdssted, og mindst et af disse lande er en medlemsstat. Selskaber, foreninger og andre juridiske personer har efter forslaget sædvanligt opholdssted der, hvor de har deres hovedkvarter. En erhvervsdrivende, der er en fysisk person, har sædvanligt opholdssted, der hvor den pågældende har sin hovedvirksomhed.

Ifølge forslaget kan den fælles europæiske købelov anvendes, hvis sælgeren er erhvervsdrivende. Hvis alle parter i aftalen er erhvervsdrivende, kan den fælles europæiske købelov dog kun anvendes, hvis mindst én af parterne er en lille eller mellemstor virksomhed. Ved en lille eller mellemstor virksomhed forstås en virksomhed, som beskæftiger færre end 250 personer, og som har en årsomsætning på højst 50 millioner euro eller en årlig balance på højst 43 millioner euro.

Anvendelsen af den fælles europæiske købelov er frivillig og forudsætter, at kontraktparterne indgår aftale herom. I forbrugeraftaler er en aftale om anvendelse af den fælles europæiske købelov kun gyldig, hvis forbrugers samtykke er givet i en udtrykkelig erklæring, der er adskilt fra selve aftalen om kontraktindgåelse. Endvidere er det en betingelse for aftalens gyldighed, at den erhvervsdrivende giver forbrugeren en standardmeddelelse, der beskriver forbrugers rettigheder i henhold til den fælles europæiske købelov. Den erhvervsdrivendes manglende indhentelse af samtykke eller udlevering af standardmeddelelsen skal kunne sanktioneres.

Når parterne har aftalt at anvende den fælles europæiske købelov, vil reglerne i forordningen udtømmende gøre op med de spørgsmål, som er reguleret af forordningen, og det vil således ikke være muligt for parterne at anvende andre nationale regler.

Den fælles europæiske købelov dækker de fleste aspekter ved indgåelse af aftaler. For så vidt angår aspekter, der ikke reguleres i den fælles europæiske købelov (f.eks. spørgsmål om fuldmagt), vil de nationale civilretlige regler fortsat finde anvendelse i den henseende.

Medlemslandene har mulighed for at fastsætte, at den fælles europæiske købelov også skal kunne finde anvendelse på indenlandske aftaler mellem erhvervsdrivende og indenlandske forbrugeraftaler. Medlemslandene har endvidere mulighed for at fastsætte, at den fælles europæiske købelov skal

kunne finde anvendelse på aftaler, hvor alle parterne er erhvervsdrivende, men hvor ingen af parterne er en lille eller mellemstor virksomhed.

2.3. Bilag I – fælles europæiske købelov

2.3.1. Almindelige principper og anvendelse

Forslaget indeholder nogle generelle aftaleretlige principper, herunder princippet om, at parterne skal handle i overensstemmelse med hæderlig forretningsskik og redelig handlemåde. Endvidere fastlægges princippet om aftalefrihed, dvs. at parterne frit kan indgå aftaler og bestemme indholdet heraf, medmindre såkaldte ufravigelige bestemmelser er til hinder herfor. Det fastslås også, at der som udgangspunkt ikke gælder formkrav for aftalers indgåelse.

Herudover indeholder forslaget regler om anvendelse af forskellige aftaleretlige begreber. Det fastslås således bl.a., hvad der skal forstås ved f.eks. standardvilkår, aftaler med blandende formål og ensidige erklæringer. Der er endvidere fastsat generelle regler om, hvordan en aftale bringes til ophør, hvordan meddelelser skal gives, og hvordan frister beregnes.

2.3.2. Aftaleindgåelse

2.3.2.1. Oplysningskrav

Forslaget indeholder en række bestemmelser om den erhvervsdrivendes oplysningspligt. Der sondres i den forbindelse mellem forbrugeraftaler og aftaler mellem erhvervsdrivende.

Den erhvervsdrivende skal ifølge forslaget give forbrugeren en række centrale oplysninger, inden en aftale indgås, eller inden forbrugeren bliver bundet af et tilbud. Det drejer sig bl.a. om oplysninger om varens væsentligste karakteristika, den erhvervsdrivendes kontaktoplysninger, aftalevilkårene, den samlede pris og eventuelle yderligere omkostninger til f.eks. fragt. Oplysningskravene gælder dog ikke, når aftalen omfatter dagligdags transaktioner, som opfyldes umiddelbart på tidspunktet for aftalens indgåelse.

Ved fjernsalgsaftaler – dvs. aftaler, som indgås uden parternes samtidige fysiske tilstedeværelse – og aftaler indgået uden for fast forretningssted gælder visse yderligere oplysningskrav. Den erhvervsdrivende skal således

forud for indgåelse af sådanne aftaler give forbrugeren yderligere oplysninger om bl.a. fortrydelsesret, herunder betingelser, tidsfrister og proceduren for at gøre denne ret gældende.

Visse fjernsalgsaftaler og aftaler indgået uden for fast forretningssted er dog generelt undtaget fra oplysningspligten. Det drejer sig bl.a. om aftaler om levering af fødevarer, drikkevarer eller andre varer til husholdningens løbende forbrug, som ofte eller regelmæssigt leveres af den erhvervsdrivende til forbrugers hjem, bopæl eller arbejdsplads.

Den erhvervsdrivende skal give forbrugeren oplysningerne på en klar og forståelig måde. Der stilles endvidere krav om, at oplysningerne i fjernsalgsaftaler gives på en måde, der er passende under hensyn til den anvendte fjernkommunikationsteknik, og at oplysningerne ved aftaler indgået uden for fast forretningssted udleveres på papir, eller hvis forbrugeren samtykker heri, i form af et andet varigt medium.

Herudover stilles der ifølge forslaget visse yderligere formelle krav ved aftaler indgået uden for fast forretningssted og fjernsalgsaftaler. Ved aftaler indgået uden for fast forretningssted har den erhvervsdrivende således bl.a. pligt at give forbrugeren en kopi af den underskrevne aftale eller bekræftelsen af aftalen på papir, eller hvis forbrugeren samtykker heri, på et andet varigt medium. Ved fjernsalgsaftaler stilles der bl.a. krav om, at den erhvervsdrivende ved telefonisk henvendelse til forbrugeren med henblik på aftaleindgåelse opgiver sit navn og telefonopkaldets kommercielle sigte ved begyndelsen af samtalen. En fjernsalgsaftale, der indgås telefonisk, er kun gyldig, hvis forbrugeren har underskrevet tilbuddet og sendt sit skriftlige samtykke til aftaleindgåelse.

I forbrugeraftaler har den erhvervsdrivende bevisbyrden for, at de nødvendige oplysninger er givet. Parterne kan ikke til skade for forbrugeren fravige bestemmelserne om oplysningspligt.

Med hensyn til den erhvervsdrivendes pligt til forud for indgåelse af en aftale med en anden erhvervsdrivende fremgår det af forslaget, at den erhvervsdrivende, der skal levere en vare eller ydelse, har pligt til på passende måde at give de oplysninger om varens, det digitale indholds eller den tilknyttede tjenesteydelses vigtigste egenskaber, som den pågældende har eller burde have, og som det ville være i strid med hæderlig forretningskik og redelig handlemåde ikke at give den anden part.

Hvis en part har tilsidesat oplysningspligten, er parten ansvarlig for tab, som den anden part måtte lide som følge heraf. Hvis den erhvervsdrivende ikke har opfyldt kravene til oplysning om yderligere omkostninger eller andre udgifter, eller om omkostningerne ved tilbagelevering af varerne, er forbrugeren ikke forpligtet til at betale disse yderligere omkostninger eller andre udgifter.

2.3.2.2. Tilbud og accept

Forslaget indeholder en række bestemmelser om indgåelse af en bindende aftale (tilbud og accept).

Ifølge forslaget udgør et forslag om indgåelse af aftale et tilbud, når hensigten med forslaget er, at det skal føre til en aftale, hvis det accepteres, og forslaget har et indhold, der er tilstrækkeligt bestemt til, at der kan foreligge en aftale. Et tilbud kan fremsættes over for en eller flere personer. Et forslag, der fremsættes over for en ubestemt kreds, kan dog ikke anses som et tilbud, medmindre andet fremgår af omstændighederne.

Et tilbud får efter forslaget virkning, når det kommer frem til tilbudsmotageren. Tilbuddet kan tilbagekaldes, hvis tilbagekaldelsen når frem til modtageren af tilbuddet, inden denne har accepteret tilbuddet, eller – i tilfælde af stiltiende accept – inden aftalen er indgået. Tilbuddet kan dog ikke tilbagekaldes, hvis det er gjort uigenkaldeligt, hvis der er angivet en bestemt frist for accept af tilbuddet, eller hvis det af andre grunde var rimeligt, at modtageren af tilbuddet med rette antog, at det var uigenkaldeligt og handlede i tillid hertil.

Når et afslag på tilbud kommer frem til tilbudsgiveren, bortfalder tilbuddet.

Om accept af tilbud fremgår det af forslaget, at enhver form for erklæring eller anden adfærd fra tilbudsmotageren, der udtrykker enighed i tilbuddet, anses som en accept. Det anføres udtrykkeligt, at tavshed eller passivitet ikke i sig selv kan anses for accept af tilbud.

Accepterer tilbudsmotageren tilbuddet, er aftalen indgået, når accepten kommer frem til tilbudsgiveren. Accept af tilbud får kun virkning, hvis accepten kommer frem til tilbudsgiveren inden udløbet af den acceptfrist, der er fastsat i tilbuddet. Har tilbudsgiveren ikke fastsat en acceptfrist, får ac-

cepten virkning, hvis den kommer frem til tilbudsgiveren inden en rimelig frist efter fremsættelsen af tilbuddet.

Hvis en accept kommer for sent frem, får accepten dog virkning som accept af tilbuddet, hvis tilbudsgiveren uden unødigt ophold meddeler tilbudsmotageren, at tilbudsgiveren anser det for en gyldig accept. Fremgår det af et brev eller en anden meddelelse, der indeholder en forsinket accept af tilbuddet, at brevet eller meddelelsen er blevet sendt under sådanne omstændigheder, at brevet eller meddelelsen var kommet frem til tilbudsgiveren i rette tid, hvis forsendelsen var forløbet på sædvanlig vis, har den forsinkede accept virkning som en accept. Det gælder dog ikke, hvis tilbudsgiveren uden unødigt ophold meddeler tilbudsmotageren, at acceptfristen er udløbet.

Et svar til tilbudsmotageren, der fastsætter eller forudsætter yderligere eller ændrede aftalevilkår, som væsentligt ændrer vilkårene i tilbuddet, anses for et afslag i forbindelse med et nyt tilbud.

2.3.2.3. Fortrydelsesret

Der er i forslaget fastsat regler om forbrugers fortrydelsesret ved fjernsalgsaftaler og aftaler indgået uden for fast forretningssted mellem erhvervsdrivende og forbrugere.

Forbrugeren har ifølge forslaget således som udgangspunkt en ret til uden angivelse af nogen grund at fortryde en fjernsalgsaftale eller en aftale indgået uden for fast forretningssted. For aftaler indgået uden for fast forretningssted er det dog en betingelse, at den samlede pris i henhold til aftalen overstiger et beløb svarende til 50 euro på tidspunktet for aftalens indgåelse.

Selv om der foreligger en fjernsalgsaftale eller en aftale indgået uden for fast forretningssted, er en række aftaletyper ifølge forslaget undtaget fra fortrydelsesret. Det drejer sig bl.a. om aftaler om levering af fødevarer, drikkevarer eller andre varer til husholdningens løbende forbrug, aftaler om levering af varer eller digitalt indhold, som er fremstillet efter forbrugers specifikationer, og aftaler om levering af varer, som efter levering på grund af deres art uundgåeligt bliver blandet sammen med andre varer.

Fortrydelsesfristen er ifølge forslaget 14 dage og løber som udgangspunkt fra tidspunktet for varens levering. Har den erhvervsdrivende forud for af-

talen ikke givet forbrugeren oplysning om fortrydelsesretten, udløber fristen dog først 1 år efter udløbet af den oprindelige fortrydelsesfrist, eller 14 dage efter det tidspunkt, hvor den erhvervsdrivende giver forbrugeren oplysning om fortrydelsesretten, hvis oplysningerne gives inden 1 år efter udløbet af den oprindelige fortrydelsesfrist.

Hvis forbrugeren ønsker at gøre fortrydelsesretten gældende, skal vedkommende give den erhvervsdrivende meddelelse herom inden fristens udløb. Forbrugeren kan i den forbindelse benytte sig af den standardformular, der fremgår af appendiks 2 til forslaget, eller en utvetydig erklæring om, at fortrydelsesretten benyttes. Meddelelsen er rettidig, hvis den sendes inden fortrydelsesfristens udløb. Forbrugeren har bevisbyrden for, at den pågældende har benyttet sin fortrydelsesret inden fortrydelsesfristens udløb.

Retsvirkningen af, at en aftale fortrydes, er, at den erhvervsdrivendes og forbrugers forpligtelser ophører. Er der tale om en situation, hvor forbrugeren har afgivet tilbud, ophører forpligtelsen til at indgå aftalen.

For den erhvervsdrivende indebærer forbrugers benyttelse af fortrydelsesretten visse forpligtelser. Den erhvervsdrivende er således forpligtet til at refundere ethvert beløb, herunder eventuelle leveringsomkostninger, som den erhvervsdrivende har modtaget fra forbrugeren. Beløbet skal tilbagebetales til forbrugeren uden unødigt ophold og senest 14 dage efter den dato, hvor den erhvervsdrivende har modtaget meddelelsen fra forbrugeren om, at fortrydelsesretten gøres gældende.

Er der tale om en aftale vedrørende salg af en vare, er den erhvervsdrivende, medmindre den erhvervsdrivende har påtaget sig selv at afhente varen, berettiget til at tilbageholde det modtagne beløb indtil det tidspunkt, hvor den erhvervsdrivende har modtaget varen retur fra forbrugeren, eller – hvis dette tidspunkt ligger tidligere – indtil det tidspunkt, hvor forbrugeren har fremlagt dokumentation for, at varen er returneret.

Benyttelse af fortrydelsesretten indebærer endvidere visse forpligtelser for forbrugeren. Forbrugeren skal således returnere varerne til den erhvervsdrivende eller én, der handler på vegne af den erhvervsdrivende. Medmindre den erhvervsdrivende har tilbudt at afhente varen, skal dette ske senest 14 dage efter den dato, hvor forbrugeren har givet den erhvervsdrivende meddelelse om, at aftalen fortrydes. Returneringen af varen anses for rettidig, hvis varen tilbageleveres inden fristens udløb. Forbrugeren bærer som udgangspunkt de direkte omkostninger ved tilbagelevering af varen.

Parterne kan ikke til skade for forbrugeren fravige bestemmelserne om fortrydelsesret.

2.3.2.4. Ugyldighed

Forslaget indeholder en række bestemmelser om aftalers ugyldighed. Ugyldighedsgrundene er ifølge forslaget vildfarelse, svig, trusler og udnyttelse. En part er således under visse nærmere betingelser ikke bundet af en aftale, hvis en af disse ugyldighedsgrunde foreligger.

Forslaget indeholder nærmere bestemmelser om, hvordan en part, som ønsker at gøre ugyldighed gældende, skal forholde sig. Hvis en part ikke ønsker at være bundet af aftalen som følge af en af de nævnte ugyldighedsgrunde, skal parten således give meddelelse herom til den anden part. En sådan meddelelse skal gives inden for 6 måneder, hvis parten påberåber sig en vildfarelse, og inden for 1 år, hvis parten påberåber sig svig, trusler eller udnyttelse. Fristen regnes fra det tidspunkt, hvor den part, der ikke ønsker at være bundet af aftalen, bliver bekendt med de relevante omstændigheder eller bliver i stand til at handle frit.

Hvis en part udtrykkeligt eller stiltiende godkender aftalen efter at være blevet bekendt med de relevante omstændigheder eller efter at være blevet i stand til at handle frit, kan parten ikke længere erklære ikke at være bundet af aftalen.

Med hensyn til retsvirkningerne af ugyldighed følger det af forslaget, at en aftale, som en part kan afgive meddelelse om ikke at være bundet af, er gyldig, indtil en sådan meddelelse afgives. Når meddelelsen er afgivet, er aftalen ugyldig med tilbagevirkende kraft.

En part, der har ret til at afgive meddelelse om ikke at være bundet af en aftale som følge af ugyldighed, eller som inden fristens udløb eller inden godkendelse af aftalen havde ret hertil, har ret til erstatning for tab som følge af ugyldighedsgrunden. Det er uden betydning for retten til erstatning, om parten har givet meddelelse om ikke at være bundet af aftalen.

Parterne kan ikke aftale, at rettigheder og beføjelser som følge af svig, trusler eller udnyttelse skal fraviges eller begrænses. I forholdet mellem en erhvervsdrivende og en forbruger kan parterne endvidere ikke til skade for

forbrugeren aftale, at rettigheder og beføjelser som følge af en vildfarelse skal fraviges eller begrænses.

Det bemærkes i den forbindelse, at de spørgsmål, som ikke behandles i den fælles europæiske købelov, reguleres af de allerede gældende nationale bestemmelser. Det drejer sig bl.a. om aftalers ugyldighed som følge af manglende retsevne eller ulovlig eller amoralsk handlemåde.

2.3.3. Aftalens indhold

2.3.3.1. Fortolkning og udfyldning

Forslaget indeholder en række bestemmelser om fastlæggelse af aftalens indhold ved fortolkning og udfyldning af aftalen.

I forslaget fastslås en almindelig fortolkningsregel om, at aftaler skal fortolkes i overensstemmelse med parternes fælles hensigt. Det gælder også, selv om en sådan fortolkning afviger fra den sædvanlige forståelse af de udtryk, der er anvendt i aftalen.

Der er i forslaget opregnet en række relevante faktorer ved fortolkningen af en aftale. Der skal ved fortolkningen således tages hensyn til bl.a. omstændighederne ved aftaleindgåelse, parternes adfærd, sædvaner, tidligere praksis mellem parterne, aftalens art og formål samt hæderlig forretningskik og redelig handlemåde.

Endvidere indeholder forslaget nogle særlige fortolkningsregler. Det fastslås således bl.a., at et aftalevilkår, der har været individuelt forhandlet, har forrang frem for et standardvilkår, at et aftalevilkår i en aftale mellem en erhvervsdrivende og en forbruger i tilfælde af tvivl skal fortolkes til fordel for forbrugeren, og at et aftalevilkår, der ikke har været individuelt forhandlet, skal fortolkes mod den part, der har affattet vilkåret.

Herudover er der i forslaget fastsat en række udfyldningsregler – dvs. regler om fastlæggelse af aftalens nærmere indhold og retsvirkninger – når aftalen ikke giver støtte for nogen bestemt løsning.

I aftaler mellem erhvervsdrivende er parterne ifølge forslaget bundet af sædvaner, som de er blevet enige om skal finde anvendelse, og enhver praksis, der er blevet fulgt i forholdet mellem dem. Parterne er endvidere

bundet af sædvaner, som erhvervsdrivende i samme situation ville anse for almindeligt gældende.

Hvis et spørgsmål ikke er reguleret i aftalen, sædvane eller praksis eller i den fælles europæiske købelov, kan der navnlig under hensyn til aftalens art og formål, omstændighederne ved aftaleindgåelsen, hæderlig forretningsskik og redelig handlemåde indfortolkes yderligere aftalevilkår.

Endvidere kan aftalevilkår, der kan udledes af erklæringer fremsat af den erhvervsdrivende forud for aftaleindgåelsen, efter omstændighederne indgå som et vilkår i aftalen. Det gælder dog ikke, hvis den anden part ved aftalens indgåelse vidste eller burde vide, at erklæringen var urigtig eller af andre grunde ikke kunne anses som et vilkår, eller hvis erklæringen ikke kunne have virket bestemmende for den anden parts beslutning om at indgå aftalen.

Hvis en skriftlig aftale indeholder en klausul, der bestemmer, at aftaledokumentet indeholder samtlige aftalevilkår (en fuldstændighedsklausul), indgår eventuelle tidligere erklæringer mv., som ikke er indeholdt i dokumentet, ikke i aftalen. Medmindre andet er bestemt i aftalen, er en fuldstændighedsklausul dog ikke til hinder for, at parternes tidligere erklæringer kan anvendes ved fortolkning af aftalen. I forbrugeraftaler er forbrugeren ikke bundet af fuldstændighedsklausuler.

2.3.3.2. Urimelige aftalevilkår

Forslaget indeholder regler om urimelige aftalevilkår, der ikke har været individuelt forhandlet (standardvilkår). Der sondres i den forbindelse mellem aftalevilkår i henholdsvis forbrugeraftaler og aftaler indgået mellem erhvervsdrivende.

I forbrugeraftaler fastslås en generel pligt til åbenhed om standardvilkår. En erhvervsdrivende har således pligt til at sikre sig, at sådanne vilkår er affattet og formidlet i et klart og forståeligt sprog.

Et standardvilkår i forbrugeraftaler anses ifølge forslaget som urimeligt, hvis det vil være stridende med hæderlig forretningsskik og redelig handlemåde og bevirke en væsentlig ubalance i parternes rettigheder og forpligtelser til skade for forbrugeren. Ved vurderingen heraf lægges der vægt på, om den erhvervsdrivende har opfyldt sin generelle pligt til åbenhed, hvad

der skal ydes i henhold til aftalen, omstændighederne ved aftaleindgåelsen, de øvrige aftalevilkår og vilkårene i andre aftaler, som aftalen afhænger af.

Herefter opregnes en række vilkår, som i aftaler mellem en erhvervsdrivende og en forbruger altid er urimelige. Det drejer sig bl.a. om vilkår, der udelukker eller begrænser den erhvervsdrivendes ansvar for tab eller skade, der forvoldes forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Det drejer sig endvidere om vilkår, der udelukker eller begrænser forbrugerens ret til at anlægge sag eller anvende andre retsmidler, herunder ved at kræve at forbrugeren kun skal kunne indbringe tvister i henhold til en voldgiftsordning. Det gælder dog ikke, hvis en sådan ordning er fastslået ved lov, der finder anvendelse mellem den erhvervsdrivende og forbrugeren.

Endvidere opregnes en række vilkår, som i aftaler mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, formodes at være urimelige. Det drejer sig bl.a. om vilkår, der begrænser det bevismateriale, som forbrugeren har adgang til, eller pålægger forbrugeren bevisbyrden, selvom denne i henhold til lov påhviler den erhvervsdrivende. Det drejer sig endvidere om vilkår, der udelukker eller begrænser forbrugerens beføjelser over for den erhvervsdrivende eller forbrugerens indsigelser mod den erhvervsdrivendes krav. I aftaler mellem erhvervsdrivende anses et kontraktvilkår, der ikke har været individuelt forhandlet, for urimeligt, hvis det i strid med hæderlig forretningssskik og redelig handle måde afviger betydeligt fra god handelspraksis. Ved vurderingen heraf lægges der vægt på, hvad der skal ydes i henhold til aftalen, omstændighederne inden aftaleindgåelsen, de øvrige aftalevilkår og vilkår i andre aftaler, som aftalen afhænger af.

Parterne kan ikke aftale, at forslagets bestemmelser om urimelige aftalevilkår ikke finder anvendelse.

2.3.4. Parternes forpligtelser og misligholdelsesbeføjelser i købsaftaler og aftaler om levering af digitalt indhold

2.3.4.1. Sælgers forpligtelser

Forslaget indeholder en række bestemmelser om sælgers pligter ved køb af varer og aftaler om levering af digitalt indhold, herunder navnlig sælgers pligt til rettidig levering og levering af en kontraktmæssig ydelse.

I forhold til sælgers pligt til rettidig levering er der i forslaget fastsat nærmere regler om leveringsstedet, leveringsmåden og leveringstiden.

Hvis leveringsstedet ikke kan fastslås på anden måde, er leveringsstedet sælgers forretningssted ved aftaleindgåelsen, eller – i tilfælde, hvor købsaftalen omfatter transport af varen, der skal udføres af en eller flere fragtførere – det nærmeste opsamlingssted for den første fragtfører. Hvis der imidlertid er tale om en fjernsalgsaftale eller en aftale indgået uden for fast forretningssted mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, er leveringsstedet forbrugers bopæl, hvis den erhvervsdrivende har påtaget sig at sørge for transporten.

Med hensyn til leveringsmåden følger det af forslaget, at sælger har pligt til at stille varen eller det digitale indhold til rådighed for køberen, eller – i tilfælde, hvor købsaftalen omfatter transport af varen – at overgive varen til første fragtfører. Hvis der imidlertid er tale om en fjernsalgsaftale eller en aftale indgået uden for fast forretningssted mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, skal sælgeren overgive den fysiske besiddelse af eller kontrollen over varen eller det digitale indhold til forbrugeren. De nævnte bestemmelser om leveringsmåden finder kun anvendelse, hvis andet ikke er aftalt.

Med hensyn til leveringstiden følger det af forslaget, at sælger skal levere varen uden unødigt ophold efter aftalens indgåelse, hvis leveringstiden ikke kan fastsættes på anden måde. I forbrugerftaler skal den erhvervsdrivende, medmindre andet er aftalt, levere varen eller det digitale indhold senest 30 dage efter aftalens indgåelse.

Forslaget indeholder endvidere bestemmelser om, hvad der skal til, for at salgsgenstanden er i overensstemmelse med aftalen (kontraktmæssig).

For at være kontraktmæssig skal varen eller det digitale indhold således være af den mængde og kvalitet, der er fastsat i aftalen, være emballeret eller pakket på den måde, som er fastsat i aftalen, og leveres med eventuelt tilbehør, installationsvejledning eller andre instrukser, som skal medfølge aftalen.

Herudover er der fastsat en række yderligere betingelser for varens eller det digitale indholds kontraktmæssighed, som parterne kan fravige ved aftale, medmindre der er tale om en forbrugerftale. Det drejer sig bl.a. om krav om, at varen eller det digitale indhold skal være egnet til de særlige formål, som køberen har gjort sælgeren bekendt med, og have den kvalitet, der svarer til en vareprøve eller model, som sælgeren har forelagt køberen.

Sælgeren er ansvarlig for mangler, der forelå på tidspunktet for risikoens overgang, jf. herom afsnit 2.3.4.5. nedenfor. I forbrugeraftaler antages en mangel, der bliver synlig inden for 6 måneder efter tidspunktet for risikoens overgang til køber, at have foreligget på tidspunktet for risikoens overgang, medmindre dette er uforeneligt med varens eller det digitale indholds art eller manglens art.

2.3.4.2. Købers misligholdelsesbeføjelser

Forslaget indeholder en række bestemmelser om købers beføjelser i tilfælde af sælgers misligholdelse, herunder bestemmelser om sælgers afhjælpningsret og købers undersøgelsespligt.

I tilfælde af sælgers misligholdelse kan køber ifølge forslaget kræve opfyldelse af aftalen, tilbageholde sin egen ydelse, hæve aftalen, kræve afslag i prisen og kræve erstatning. Hvis køber er erhvervsdrivende, kan køberen dog alene tilbageholde sin egen ydelse, hvis sælgeren foretager afhjælpning. Køberens ret til at påberåbe sig misligholdelsen er desuden betinget af, at køberen har iagttaget sin pligt til at undersøge varen og givet meddelelse i overensstemmelse med forslagets bestemmelser herom. Hvis køberen derimod er forbruger, er sælgers afhjælpning uden betydning for købers misligholdelsesbeføjelser, og reglerne om undersøgelsespligt og meddelelse finder ikke anvendelse.

En sælger, der har tilbudt opfyldelse før det aftalte tidspunkt, og som har fået meddelelse om, at opfyldelsen er mangelfuld, kan tilbyde omlevering, hvis det kan ske inden for leveringsfristen. Herudover kan en sælger, der har tilbudt opfyldelse, der er mangelfuld, uden unødigt ophold efter at fået meddelelse om misligholdelsen tilbyde afhjælpning for egen regning. Køberen kan kun afslå tilbud om afhjælpning, hvis afhjælpning ikke kan ske straks eller uden væsentlig ulempe for køberen, hvis køberen har grund til at antage, at vedkommende ikke kan stole på sælgerens opfyldelse for fremtiden, eller hvis forsinkelsen vil udgøre en væsentlig ulempe.

Hvis køber kræver opfyldelse af sælgers forpligtelser, omfatter opfyldelsen vederlagsfri afhjælpning. I forbrugeraftaler har forbrugeren ved en sådan afhjælpning valget mellem reparation eller omlevering. Dette gælder dog ikke, hvis det valgte vil være enten ulovligt, umuligt eller vil påføre sælgeren uforholdsmæssigt store udgifter. En køber, der skal opfylde aftalen samtidig med eller efter sælgers opfyldelse, har ret til at tilbageholde sin ydelse, indtil sælger har opfyldt eller tilbudt at opfylde aftalen.

Med hensyn til købers beføjelse til at hæve købet er det som udgangspunkt en betingelse, at misligholdelsen er væsentlig. Hvis misligholdelsen består i en mangel ved salgsgenstanden, og hvis der er tale om en forbrugeraftale, kan forbrugeren dog hæve købet, medmindre manglen er uvæsentlig.

Herudover kan køberen hæve aftalen i tilfælde af forsinket levering, der ikke i sig selv er væsentlig, hvis køberen giver sælgeren en yderligere rimelig frist for opfyldelse, og sælgeren ikke opfylder inden for denne frist. En frist anses for rimelig, hvis sælgeren ikke gør indsigelse uden unødigt ophold. Endvidere kan køberen hæve købet, inden der skal ske opfyldelse, hvis sælgeren har erklæret, eller det på anden måde står klart, at der vil ske misligholdelse, og misligholdelsen ville være tilstrækkelig til at bringe aftalen til ophør.

Køber mister retten til hæve aftalen, hvis køberen ikke inden rimelig tid, efter at vedkommende er eller burde være blevet bekendt med sælgers misligholdelse, giver meddelelse om, at aftalen hæves. Dette gælder dog ikke, hvis køber er forbruger, eller hvis aftalen slet ikke er opfyldt, og sælger ikke har tilbudt opfyldelse af aftalen.

Med hensyn til købers beføjelse til at kræve afslag i prisen fremgår det af forslaget, at afslaget skal beregnes forholdsmæssigt på grundlag af varens værdi uden manglen. Hvis der kræves forholdsmæssigt afslag, kan køber ikke tillige kræve erstatning for det tab, der er godtgjort ved afslaget.

Om købers ret til erstatning henvises til afsnit 2.3.6 nedenfor.

Forslaget indeholder særlige regler om køberens undersøgelsespligt ved aftaler mellem erhvervsdrivende. I aftaler mellem erhvervsdrivende forventes køber således at undersøge varen så hurtigt som muligt og ikke senere end 14 dage efter leveringen.

Forslaget indeholder endvidere særlige krav om reklamationspligt ved mangler for så vidt angår aftaler mellem erhvervsdrivende. I sådanne aftaler kan køber ikke påberåbe sig en mangel, hvis vedkommende ikke inden rimelig tid reklamerer over for sælgeren med angivelse af, hvori manglen består. Fristen regnes fra leveringstidspunktet eller fra det tidspunkt, hvor køberen fik eller burde have fået kendskab til manglen. Køberen mister dog under alle omstændighederne retten til at påberåbe sig manglen, hvis vedkommende ikke reklamerer over for sælger inden to år efter varens overgivelse.

2.3.4.3. Købers forpligtelser

Forslaget indeholder en række bestemmelser om købers forpligtelser, der skal ses i sammenhæng med forslaget bestemmelse om sælgers forpligtelser.

Køberens hovedforpligtelser består ifølge forslaget i at betale købesummen og at tage imod varen eller det digitale indhold.

Forslaget indeholder nærmere regler om betaling af købesummen, herunder bl.a. bestemmelser om betalingsmidler, betalingssted og betalingstidspunkt.

Med hensyn til betalingsmidler følger det bl.a. af forslaget, at betalingen skal foretages med de betalingsmidler, der er angivet i aftalen, eller hvis dette ikke er angivet, med de betalingsmidler, der ifølge handelspraksis på det sted, hvor betalingen skal ske, sædvanligvis anvendes. Betalingsstedet er ifølge forslaget sælgers forretningssted, medmindre andet er aftalt. Med hensyn til betalingstidspunktet følger det af forslaget, at betalingen forfalder ved levering, og at sælger, hvis vedkommende har en berettiget interesse heri, kan afslå et tilbud om betaling inden forfaldstidspunktet.

Med hensyn til købers forpligtelse til at tage imod levering, følger det af forslaget, at køberen opfylder denne forpligtelse, hvis den pågældende foretager alle de handlinger, som kan forventes, for at sætte sælgeren i stand til at opfylde sin leveringsforpligtelse, og tage imod varen eller de dokumenter, der repræsenterer varen eller det digitale indhold, hvis dette kræves i henhold til aftalen.

Hvis sælgeren leverer varen eller det digitale indhold inden det aftalte tidspunkt eller i en mindre mængde end aftalt, skal køberen ifølge forslaget tage imod levering, medmindre køberen har en berettiget interesse i at afslå dette.

Hvis sælgeren leverer varer eller digitalt indhold i en større mængde end aftalt, kan køberen beholde eller afslå den overskydende mængde. Hvis køberen beholder den overskydende mængde, anses den for at være blevet leveret i henhold til aftalen, og køberen skal betale herfor til den aftalte takst. Dette gælder dog ikke i forbrugeraftaler, hvis forbrugeren har rimelig grund til at antage, at sælgeren bevidst har leveret den overskydende mængde med viden om, at den ikke er bestilt.

2.3.4.4. Sælgers misligholdelsesbeføjelser

Forslaget indeholder en række bestemmelser om sælgers beføjelser i anledning af købers misligholdelse.

I tilfælde af købers misligholdelse kan sælger ifølge forslaget kræve opfyldelse, tilbageholde sin egen ydelse, hæve aftalen og kræve renter eller erstatning. Hvis købers misligholdelse er undskyldelig, kan sælger dog kun kræve opfyldelse og erstatning.

Med hensyn til beføjelsen til at kræve opfyldelse fremgår det af forslaget, at sælger har ret til at kræve betaling af købesummen, når den forfalder, og til at kræve opfyldelse af alle andre forpligtelser, som køberen har påtaget sig. Hvis køberen endnu ikke har taget imod levering af varen eller det digitale indhold, og det er klart, at køberen ikke er villig til at tage imod opfyldelse, kan sælger kræve, at køberen tager imod levering, og at køberen betaler købesummen. Dette gælder dog ikke, hvis sælgeren kunne have foretaget en rimelig dækningshandel uden væsentligt besvær og væsentlige udgifter.

Med hensyn til sælgers beføjelse til at tilbageholde opfyldelsen fremgår det af forslaget, at denne beføjelse kan benyttes, hvis sælger skal opfylde aftalen samtidig med eller efter købers opfyldelse. Sælger kan i så fald tilbageholde ydelsen, indtil køberen har opfyldt eller tilbudt opfyldelse af aftalen. Herudover kan en sælger, der skal opfylde aftalen, inden køber foretager opfyldelse, og som har rimelig grund til at tro, at køberen ikke vil opfylde aftalen rettidigt, tilbageholde sin ydelse, så længe den rimelige grund foreligger. Retten til at tilbageholde ydelsen bortfalder dog, hvis køberen giver tilstrækkelig forsikring om rettidig opfyldelse eller stiller tilstrækkelig sikkerhed.

Det er betingelse for sælgers ret til at hæve aftalen, at køberens misligholdelse er væsentlig. I tilfælde af forsinket opfyldelse, der ikke i sig selv kan anses for væsentlig, kan sælger hæve aftale, hvis sælgeren giver køberen en yderligere rimelig frist, og køberen ikke opfylder aftalen inden for denne frist. En frist anses for rimelig, hvis køberen ikke gør indsigelse uden unødigt ophold. I forhold mellem en erhvervsdrivende og en forbruger kan den yderligere frist dog ikke være kortere end 30 dage.

Sælger kan endvidere hæve aftalen, inden der skal ske opfyldelse, hvis køberen har erklæret, eller hvis det på anden måde står klart, at der vil ske misligholdelse, og misligholdelsen vil være væsentlig.

Hvis købers forpligtelser i henhold til aftalen skal opfyldes i flere dele eller på anden måde kan opdeles, kan sælger kun hæve aftalen med hensyn til den del, som misligholdelsen vedrører. Det gælder dog ikke, hvis misligholdelsen må anses som væsentlig i forhold til aftalen som helhed.

Sælger mister retten til hæve aftalen, hvis den pågældende ikke inden rimelig tid, efter at vedkommende er eller burde være blevet bekendt med købers misligholdelse, giver meddelelse om, at aftalen hæves.

Om sælgers ret til at kræve erstatning og renter henvises til henholdsvis afsnit 2.3.6 og 2.3.7 nedenfor.

2.3.4.5. Risikoens overgang

Forslaget indeholder bestemmelser om, hvem af parterne der bærer risikoen for varen eller det digitale indhold.

Retsvirkningen af, at køberen bærer risikoen, er, at vedkommende ikke kan gøre misligholdelsesbeføjelser gældende, hvis varen eller det digitale indhold som følge af en hændelig begivenhed forringes eller går tabt.

I forbrugeraftaler overgår risikoen ifølge forslaget, når forbrugeren eller en af forbrugeren udpeget tredjemand, dog ikke fragtføreren, har fået varen i sin besiddelse. Hvis forbrugeren søger for transporten af varen, og den erhvervsdrivende ikke har tilbudt at forestå transporten, overgår risikoen dog til forbrugeren, når varen overgives til fragtføreren.

Parterne kan ikke aftale, at bestemmelserne om risikoens overgang i forbrugeraftaler fraviges til skade for forbrugeren.

I aftaler mellem erhvervsdrivende overgår risikoen som udgangspunkt, når køberen tager imod levering. Hvis varen stilles til rådighed for køberen, og køberen er bekendt hermed, overgår risikoen som udgangspunkt til køberen på det tidspunkt. Hvis varen stilles til rådighed for køberen på et andet sted end sælgerens forretningssted, overgår risikoen, når der skal ske levering, og køberen er bekendt med, at varen er stillet til rådighed på det pågældende sted.

Hvis aftalen er forbundet med transport af varen, overgår risikoen til køberen, når varen overgives til den første fragtfører med henblik på videreforsendelse. Er sælgeren forpligtet til at overgive varen til en fragtfører på et bestemt sted, overgår risikoen dog først til køberen, når varen overgives til fragtføreren på dette sted.

Hvis varen sælges, mens den er under transport, overgår risikoen til køberen, når varen overgives til den første fragtfører. Risikoen overgår dog til køberen ved aftaleindgåelsen, hvis dette fremgår af omstændighederne. Hvis sælgeren vidste eller burde vide, at varen var gået tabt eller var blevet forringet, og han undlod at oplyse køberen herom, bærer sælgeren risikoen for tabet eller forringelsen.

2.3.5. Parternes forpligtelser og rettigheder i aftaler om levering af tilknyttede tjenesteydelser

Forslaget indeholder særlige bestemmelser om sælgers og købers rettigheder og forpligtelser i tilfælde, hvor der i tilknytning til en aftale om køb af en vare eller levering af digitalt indhold indgås aftale om, at sælger skal levere en tjenesteydelse, f.eks. installation, reparation eller vedligeholdelse af varen eller det digitale indhold.

Det følger af forslaget, at tjenesteyderen skal tilvejebringe de resultater, der nærmere er angivet i aftalen. Når det ikke er udtrykkeligt aftalt, eller når det stiltiende er aftalt, at der skal tilvejebringes et nærmere angivet resultat, skal tjenesteyderen udføre den tilknyttede tjenesteydelse med den professionelle omhu, som med rimelig kan forventes, og i overensstemmelse med forordningens regler og andre bindende retsregler, der finder anvendelse på den tilknyttede tjenesteydelse.

Hvis udgiften til den tilknyttede tjenesteydelse bliver større end oplyst af tjenesteyderen, herunder større end varens eller det digitale indholds værdi, skal tjenesteyderen indhente kundens samtykke, inden tjenesteyderen foretager sig yderligere. Undlader tjenesteyderen dette, kan vedkommende kun kræve den i aftalen angivne pris eller efter omstændighederne værdien af varen eller det digitale indhold, efter at den tilknyttede tjenesteydelse er blevet leveret.

Kunden skal betale den pris, som i henhold til aftalen skal betales for den tilknyttede tjenesteydelse, når tjenesteydelsen er udført, og den vare eller

det digitale indhold, som tjenesteydelsen knytter sig til, er stillet til kundens rådighed.

Kundens misligholdelsesbeføjelser svarer i vidt omfang til køberens beføjelser i aftaler om køb af varer og digitalt indhold, jf. afsnit 2.3.4.2 ovenfor. Tilsvarende er tjenesteyderens beføjelser, hvis kunden misligholder aftalen, i store træk identiske med sælgerens beføjelser i aftaler om køb af varer og digitalt indhold, jf. afsnit 2.3.4.4 ovenfor.

2.3.6. Erstatning

Forslaget indeholder bestemmelser om retten til erstatning i tilfælde af misligholdelse.

En fordringshaver har ifølge forslaget ret til erstatning for tab, der er forvoldt ved skyldnerens misligholdelse, medmindre misligholdelsen er undskyldelig. Erstatning for tab omfatter fremtidigt tab, som skyldneren kan forventes at lide.

Erstatning fastsættes som udgangspunkt således, at fordringshaveren stilles, som om aftalen var blevet rigtigt opfyldt. Erstatningen skal dække både det tab, som fordringshaveren har lidt, og den fortjeneste som fordringshaveren på grund af misligholdelsen ikke har opnået.

Forslaget indeholder endvidere nogle generelle principper for erstatningsudmålingen, herunder bestemmelser om, at fordringshaverens har pligt til at begrænse tabet, at skyldneren kun er ansvarlig for påregneligt tab, og at skyldneren ikke er ansvarlig for tab, der kan henregnes til fordringshaveren.

2.3.7. Renter

Forslaget indeholder bestemmelser om renter ved forsinket betaling. Der sondres i den forbindelse mellem, om skyldner er forbruger eller erhvervsdrivende.

Hvis skyldneren er forbruger, beregnes rentesatsen på baggrund den Europæiske Centralbanks – eller den nationale centralbanks – halvårslige referencesats med tillæg af 2 procentpoint. Er skyldneren derimod erhvervsdrivende, beregnes rentesatsen derimod på baggrund af den Europæiske

Centralbanks – eller den nationale centralbanks – halvårslige referencesats med tillæg af 8 procentpoint.

Forslaget indeholder nærmere regler om under hvilke omstændigheder og fra hvilket tidspunkt der påløber renter. Forslaget indeholder endvidere nærmere regler om godtgørelse af omkostninger ved inddrivelse og om urimelige aftalevilkår vedrørende renter ved forsinket betaling.

2.3.8. Tilbagelevering mv.

Forslaget indeholder regler om, hvad der skal tilbageleveres, når en part giver meddelelse om ikke at være bundet af aftalen, eller når en part bringer aftalen til ophør.

Ifølge forslaget har hver part pligt til at tilbagelevere det modtagne, hvis en af parterne giver meddelelse om ikke at være bundet af aftalen eller bringer aftalen til ophør. Pligten til tilbagelevering omfatter også udbytte og afkast af det modtagne. Hvis tilbagelevering ikke er mulig, skal parten betale det modtages værdi.

Modtageren skal, hvis varen er brugt, endvidere betale den anden part værdien af brugen. Det er dog en betingelse, at modtageren var årsag til, at den anden part bragte aftalen til ophør, at modtageren, inden varen blev taget i brug, var bekendt med, at der forelå grundlag for at bringe aftalen til ophør, eller at det under hensyntagen til bl.a. varens art og omfanget af brugen ville være utilbørligt at tillade modtageren at bruge varen i den pågældende periode.

Har modtageren haft udgifter til varen eller det digitale indhold, har den pågældende ret til godtgørelse heraf, hvis udgiften medførte en fordel for den anden part, og hvis udgiften blev afholdt på et tidspunkt, hvor modtageren ikke vidste eller burde vide, at den anden part kunne give meddelelse om ikke at være bundet af aftalen eller bringe aftalen til ophør.

Bestemmelserne om tilbagelevering mv. kan ikke fraviges til skade for forbrugeren.

2.3.9. Forældelse

I forslaget er der fastsat regler om, at retten til at kræve en forpligtelse og enhver tilknyttet ret opfyldt er undergivet forældelse inden for nærmere

fastsatte frister. Efter forældelsesfristens udløb har skyldneren ret til at afslå at opfylde forpligtelsen, og fordringshavren mister alle misligholdelsesbeføjelser med undtagelse af retten til at tilbageholde sin egen ydelse.

Der er i forslaget fastsat henholdsvis en kort forældelsesfrist på 2 år og en lang forældelsesfrist på 10 år. Ved erstatning for personskade er den lange forældelsesfrist dog 30 år.

Den korte forældelsesfrist begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor fordringshaveren blev eller burde være blevet bekendt med de faktiske omstændigheder, der danner grundlag for fordringen. Den lange (absolutte) forældelsesfrist begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor skyldneren skal opfylde sin forpligtelse, uanset om fordringshaveren har kendskab til fordringen.

Begge forældelsesfrister afbrydes ved sagsanlæg eller foretagelse af andre retslige skridt. Afbrydelsen har virkning, indtil der er truffet endelig afgørelse, eller sagen på anden måde er blevet afsluttet. Når sagen afsluttes inden for de sidste 6 måneder af forældelsesfristen, uden at der er truffet afgørelse om sagens realitet, udløber fristen først efter 6 måneder fra sagens afslutning.

Der er endvidere fastsat regler om, at forældelsesfristen under visse omstændigheder udsættes. Forældelsesfristerne udsættes således bl.a., hvis parterne fører forhandlinger om rettigheden eller om omstændigheder, der kan give anledning til krav vedrørende rettigheden. I sådanne tilfælde indtræder forældelse først, når der er gået 1 år efter den sidste henvendelse som led i forhandlingerne eller efter en af parternes meddelelse om ikke at ville fortsætte forhandlingerne.

Hvis skyldneren anerkender rettigheden over for fordringshaveren ved f.eks. delvis betaling, betaling af renter, sikkerhedsstillelse eller modregning, løber en ny 2-årig forældelsesfrist.

Reglerne om forældelse kan ikke fraviges til skade for forbrugeren.

2.3.10. Appendiks I-II

Appendiks I indeholder en standardformular om forbrugers fortrydelsesret, som den erhvervsdrivende skal give forbrugeren i fjernsalgsaftaler og aftaler indgået uden for fast forretningssted, mens appendiks II indeholder

en blanket, som kan anvendes, hvis forbrugeren ønsker at benytte sin fortrydelsesret.

2.4. Bilag II – standardoplysninger

Bilag II indeholder standardoplysninger, som den erhvervsdrivende skal give forbrugeren forud for indgåelse af en aftale om anvendelse af den fælles europæiske købelov. Det drejer sig om en række oplysninger om forbrugers rettigheder henholdsvis før og efter købsaftalens indgåelse, herunder bl.a. oplysninger om fortrydelsesret, rettigheder i tilfælde af at varen er mangelfuld eller ikke leveres og reglerne om forældelse.

3. Gældende dansk ret

3.1. Indledning

Den europæiske købelov skal efter forslaget kunne anvendes af kontraktparter på frivilligt grundlag som et alternativ til nationale aftale- og køberetlige regler mv. Forordningen om en europæisk købelov vil således skulle gælde ved siden af de danske aftale- og køberetlige regler, og de gældende danske regler på området opretholdes, selvom forslaget vedtages.

Forordningsforslaget berører imidlertid en række centrale formueretlige spørgsmål, der i dansk ret dels beror på ulovbestemte principper og retspraksis, dels er reguleret i en række love på det formueretlige område. Parterne i visse grænseoverskridende aftaler vil således kunne vælge mellem at anvende reglerne i den europæiske købelov. På den baggrund omtales de væsentligste love på området i afsnit 3.2-3.6 nedenfor.

For så vidt angår de dele af forordningsforslaget, som regulerer den erhvervsdrivendes oplysningspligt i forbrugerftaler, forbrugers fortrydelsesret og risikoens overgang, bemærkes, at disse bestemmelser svarer til bestemmelser i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU af 25. oktober 2011 om forbrugerrettigheder. Direktivet træder i kraft den 12. december 2011, og skal gennemføres i dansk ret senest 2 år efter denne dato.

3.2. Aftaleloven

Aftaleretten er i dansk ret i vidt omfang lovreguleret, men der gælder også en række ulovbestemte principper mv. Aftaleretten bygger på et princip om aftalefrihed, dvs. at der kan indgås aftaler med hvem, man vil, og med

det indhold, som parterne kan blive enige om. Princippet er dog fraveget i en række love, bl.a. inden for forbrugerområdet.

Aftaleloven indeholder bl.a. regler om aftaleindgåelse (tilbud og accept). Et tilbud eller et svar på tilbud er ifølge aftaleloven bindende, når det er kommet til modtagerens kundskab. Hvis et tilbud afslås, er det bortfaldet, selv om fristen for svar endnu ikke er udløbet. Svar, som går ud på, at et tilbud er antaget, men som på grund af tillæg, indskrænkninger eller forbehold ikke stemmer med det afgivne tilbud, anses som afslag i forbindelse med nyt tilbud. Dette gælder dog ikke, hvis afsenderen af svaret går ud fra, at svaret er i overensstemmelse med tilbuddet, og tilbudsgiveren må indse dette.

Aftaleloven indeholder endvidere regler om løfters ugyldighed. Visse af lovens ugyldighedsgrunde – f.eks. hvor et løfte er fremkaldt ved voldelig tvang – er såkaldte stærke ugyldighedsgrunde, som kan gøres gældende over for løftemodtageren, selvom denne har været i god tro. Andre af lovens ugyldighedsgrunde – f.eks. hvor et løfte er fremkaldt ved svig eller udnyttelse – er såkaldte svage ugyldighedsgrunde, som kun kan gøres gældende over for løftemodtageren, hvis denne ikke har været i god tro.

Herudover kan en aftale tilsidesættes helt eller delvist efter aftaleloven, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende (den såkaldte generalklausul). Der skal ved bedømmelsen af, om det vil være urimeligt at gøre en aftale gældende, foretages en helhedsvurdering, hvor der kan lægges vægt på enhver omstændighed, der har relation til aftalen og forholdet mellem aftalens parter. Der kan i den forbindelse bl.a. tages hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder. I forbrugerforhold vil der dog ikke kunne tages hensyn til senere indtrufne omstændigheder til skade for forbrugeren.

Aftaleloven indeholder ikke en udtømmende regulering af ugyldige løfter. Det antages således, at løfter kan tilsidesættes som følge af falsk, forfalskning og manglende fuldmagt, selv om aftaleloven ikke indeholder udtrykkelige regler herom. Aftaleloven indeholder endvidere ikke regler om f.eks. de habilitetsmangler, der opstår ved aftaler indgået af mindreårige og personer under værgemål. Regler herom findes i værgemålsloven. Ugyldighed på grund af urigtige eller bristede forudsætninger er også kun i et vist omfang omfattet af aftaleloven, og det fremgår heller ikke af aftalelo-

ven, men derimod af Danske lov, at aftaler som strider i mod lov og ærbarhed, kan være ugyldige.

Aftaleloven indeholder særlige regler om forbrugeraftaler. Loven indeholder bl.a. regler om, at uklare aftalevilkår, der ikke har været individuelt forhandlet mellem den erhvervsdrivende og forbrugeren, skal fortolkes på den måde, der er mest gunstig for forbrugeren, og regler om, at en aftale kan ændres eller tilsidesættes, hvis det vil være stridende med hæderlig forretningsskik og bevirke en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser til skade for forbrugeren at gøre et aftalevilkår gældende.

3.3. Købeloven og den internationale købelov

3.3.1. Købeloven indeholder regler om sælgerens og køberens forpligtelser ved køb samt retsvirkningerne af misligholdelse af disse forpligtelser.

Købeloven indeholder således bl.a. regler om, hvor og hvornår sælgeren skal levere salgsgenstanden, og regler om hvornår køberen skal betale købesummen. Endvidere indeholder købeloven regler om sælgerens ret til at holde salgsgenstanden tilbage i tilfælde af købers manglende betalingssevne, og regler om køberens ret til at hæve købet eller kræve forholdsmæssigt afslag i købesummen, hvis den købte genstand er mangelfuld.

Købeloven indeholder endvidere regler om risikoens overgang. Det følger således af loven, at sælger som udgangspunkt bærer risikoen for salgsgenstandens hændelige undergang eller forringelse indtil det tidspunkt, hvor levering har fundet sted. Hvis salgsgenstanden ikke overgives til køberen på det aftalte tidspunkt på grund af købers forhold, foreligger der såkaldt fordringshavermora. Risikoen overgår i så fald til køberen på det aftalte tidspunkt, selv om varen endnu ikke er kommet i køberens fysiske besiddelse.

Købeloven indeholder herudover bl.a. regler om ret til erstatning i anledning af sælgerens eller køberens misligholdelse, herunder under hvilke betingelser et sådan erstatningsansvar kan gøres gældende. Købeloven indeholder ikke regler om erstatningsansvarets nærmere omfang. Erstatningens beregning beror derimod på en række ulovbestemte principper, f.eks. om at fordringshaveren har pligt til at begrænse sit tab, og at tabet skal være påregneligt.

Det følger af købeloven, at en køber, som bliver opmærksom på, at en købt genstand lider af en mangel, skal give sælgeren meddelelse herom straks (i handelskøb) og ellers uden ugrundet ophold, hvis køberen ønsker at påberåbe sig manglen. Køberens reklamationsret udløber to år efter genstandens overgivelse, medmindre sælgeren har påtaget sig at indestå for genstanden i længere tid eller har handlet svigagtigt.

Købeloven indeholder desuden særlige regler om forbrugerkøb, som har til formål at beskytte forbrugeren som den mindre stærke part i forholdet til den professionelle sælger. Hvis en fejl ved salgsgenstanden viser sig, inden der er gået 6 måneder fra leveringstidspunktet, formodes fejlen som udgangspunkt at have været til stede på leveringstidspunkt. En sådan formodningsregel gælder ikke ved aftaler mellem erhvervsdrivende. Endvidere kan en forbruger som udgangspunkt hæve købet på grund af mangler, hvis manglen ikke er uvæsentlig, hvorimod det ved aftaler mellem erhvervsdrivende som udgangspunkt er en betingelse, at manglen er væsentlig.

3.3.2. Den internationale købelov gennemfører dele af FN's konvention om aftaler om internationale køb (CISG) i dansk ret. Konventionen omfatter køb mellem parter, som har deres forretningssteder i forskellige lande. Visse former for køb, herunder f.eks. forbrugerkøb, falder uden for konventionens anvendelsesområde. Ligesom den nationale købelov indeholder CISG bl.a. regler om sælgerens og køberens forpligtelser ved køb samt retsvirkningerne af misligholdelse af disse forpligtelser.

Danmark tog ved ratifikationen forbehold over for CISG del II, der indeholder regler om aftalens indgåelse. Den 26. oktober 2011 har justitsministeren imidlertid fremsat forslag til lov om ændring af international købelov om lov om aftaler og andre retshandler på formuerettens område (Gennemførelse i dansk ret af del II om aftalens indgåelse i FN-konventionen om aftaler om internationale køb) (L 6). Med lovforslaget foreslås den internationale købelov ændret med henblik på at gennemføre CISG del II i dansk ret. Hvis lovforslaget vedtages, vil CISG i sin helhed være gennemført i dansk ret. I lovforslaget er det lagt til grund, at forskellene mellem de principper, som nordisk aftaleret, og de principper, som CISG del II i vidt omfang bygger på, i praksis er meget begrænsede.

3.4. Forbrugeraftaleloven

På forbrugerområdet er der i seneste årtier ud over de særlige forbrugerregler i aftaleloven og købeloven gennemført en omfattende regulering af bestemte aftaletyper mv. Det gælder bl.a. lov om visse forbrugerftaler (forbrugerftaleloven), der indeholder bestemmelser, der gennemfører EU-direktiver i dansk ret.

Forbrugerftaleloven indeholder bl.a. regler, der pålægger den erhvervsdrivende at give forbrugeren en række oplysninger ved fjernsalgsaftaler og aftaler indgået uden for fast forretningssted. I forhold til fjernsalgsaftaler drejer det sig bl.a. om oplysninger om varens karakter og egenskaber, varens samlede pris, og betalings- og leveringsvilkår. Loven indeholder endvidere regler om forbrugers fortrydelsesret ved fjernsalgsaftaler og aftaler indgået uden for fast forretningssted.

3.5. Renteloven

Renteloven, der finder anvendelse på krav inden for formuerettens område, indeholder regler om betaling af renter ved forsinket betaling. Loven finder ikke anvendelse, hvis andet følger af særlige rentebestemmelser i anden lov, handelsbrug, sædvane eller parternes aftale. Visse af lovens bestemmelser kan dog ikke fraviges ved aftale eller ved handelsbrug eller anden sædvane.

Rente skal betales fra forfaldsdagen, hvis denne er fastsat i forvejen. I andre tilfælde skal der betales rente, når der er gået 30 dage efter den dag, da fordringshaveren har fremsat anmodning om betaling. Renten fastsættes til en årlig rente, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg af 7 pct.

Der er endvidere fastsat særlige regler om, at fordringshaveren under visse omstændigheder skal betale fordringshaverens rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse af fordringen samt rykkergebyrer.

Det bemærkes, at Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner nødvendiggør en række ændringer af renteloven, som skal gennemføres i dansk ret senest den 16. marts 2013.

3.6. Forældelsesloven

Fordringer på penge eller andre ydelser forældes efter reglerne i forældelsesloven, medmindre andet følger af særlige bestemmelser om forældelse i anden lov.

Den almindelige forældelsesfrist er 3 år. Fristen skal regnes fra det tidligste tidspunkt, til hvilket fordringshaveren kunne kræve at få fordringen opfyldt. Hvis fordringshaveren var ubekendt med fordringen eller skyldneren, regnes forældelsesfristen dog først fra den dag, da fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab til fordringen eller skyldneren. Forældelse indtræder dog uanset ukendskab til fordringen eller skyldneren senest 10 år – for erstatning i anledning af personskade dog 30 år – efter, at fordringshaveren kunne kræve at få fordringen opfyldt.

Herudover indeholder forældelsesloven særlige forældelsesfrister og tillægsfrister for visse krav samt regler om afbrydelse og foreløbig afbrydelse.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Den europæiske købelov skal ifølge forslaget kunne anvendes af kontraktparter på frivilligt grundlag som et alternativ til nationale aftale- og køberetlige regler. Forordningen om en fælles europæisk køberet vil således skulle gælde ved siden af de danske aftale- og køberetlige regler.

Forordningen vil, hvis den vedtages efter TEUF-traktatens artikel 114 om det indre marked, finde direkte anvendelse i Danmark. Forordningsforslaget skal således som udgangspunkt ikke gennemføres i dansk ret ved lovændringer.

Medlemslandene har dog efter forslaget pligt til at fastsætte passende sanktioner i tilfælde, hvor den erhvervsdrivende tilsidesætter sin forpligtelse til at sikre sig forbrugerens samtykke eller til at give forbrugeren en række oplysninger forud for indgåelse af en aftale om anvendelse den fælles europæiske købelov.

Medlemslandene har herudover mulighed for at fastsætte, at den fælles europæiske købelov også skal kunne finde anvendelse på indenlandske aftaler mellem erhvervsdrivende og indenlandske forbrugeraftaler. Medlemslandene har endvidere mulighed for at fastsætte, at den fælles europæiske

købelov skal kunne finde anvendelse på aftaler, hvor alle parterne er erhvervsdrivende, men hvor ingen af parterne er en lille eller mellemstor virksomhed.

Forslaget vurderes på det foreliggende grundlag ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Københavns Universitet (Juridisk Fakultet), Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Advokatrådet, Arbejdsbevægelsens Erhvervsråd, Autobranchens Handels- og Industriforening i Danmark, Boghandlerforeningen, Brancheforeningen for Forbrugerelektronik, Business Denmark, Copenhagen Business School, Danish Seafood Association, Danmarks Aktive Forbrugere, Danmarks Automobilforhandler Forening, Danmarks Fotohandler Forening, Danmarks Nationalbank, Danmarks Optikerforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Rejsebureau Forening, Danmarks Skohandlerforening, Danmarks Sportshandler Forening, Dansk Annoncørforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Dagligvareleverandør Forening, Dansk Detail, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Erhvervssammenslutning, Dansk Fjernvarme, Dansk IT, Dansk Iværksætterforening, Dansk Kredit Råd, Dansk Magasinpresses Udgiverforening, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Revisorforening, Danske Advokater, Danske Biludlejere, Danske Dagblades Forening, Danske Mediers Forum, Danske Regioner, Danske Specialmedier, Danske Reklame- og Relationsbureauers Brancheforening, Danske Spil, De Danske Bilimportører, De Samvirkende Købmænd, DI, DONG A/S, DSB, Ejendomsmæglernes Landsorganisation, El-installatørernes Landsforening, Energi- og Olieforum, Falck Danmark A/S, Finans og Leasing, Finansrådet, Forbrugerrådet, Forbrugerrådet, Forenede Danske Motorejere, Foreningen af fabrikker og importører af elektriske husholdningsapparater, Foreningen for Distance- og Internethandel, Forlæggerforeningen, Formanden for Forbrugerklagenævnet, Forsikring & Pension, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, Handelshøjskolen i Århus, Huset Markedsføring, Håndværksrådet, Investeringsforenings-

rådet, IT-Branchen, Kommunernes Landsforening, Landbrug & Fødevarer, Landsorganisationen i Danmark, Liberale Erhvervs Råd, Nets, Post Danmark, Realkreditforeningen, Realkreditrådet, Retssikkerhedsfonden, Telekommunikationsindustrien i Danmark.

Uafhængigt af høringen har Justitsministeriet modtaget et fælles brev af 25. oktober 2011 fra Forbrugerrådet, DI og Dansk Erhverv. De tre organisationer har gjort Justitsministeriet opmærksom på, at de ikke støtter forordningsforslaget, som de mener ikke har nogen merværdi for hverken forbrugere eller virksomheder. De tre organisationer er dermed på linje med deres respektive europæiske organisationer.

Justitsministeriet har modtaget høringsvar fra Sø- og Handelsretten, Advokatrådet, Danmarks Automobilforhandler Forening, Danmarks Rederiforening, Dansk Byggeri, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, DI, Finansrådet, Forbrugerrådet, Forenede Danske Motorejere, Formanden for Forbrugerklagenævnet, Håndværksrådet og Realkreditforeningen.

Østre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Dansk Fjernvarme, DSB, Forbrugerombudsmanden og Akademikernes Centralorganisation har ikke haft bemærkninger til forslaget.

Sø- og Handelsretten har anført, at tvister mellem erhvervsdrivende i vidt omfang opstår i tilfælde, hvor det ikke er aftalt, hvilke regler der skal regulere aftalen. Forslaget til en fælles europæisk købelov kan ifølge Sø- og Handelsretten næppe antages at være egnet til at reducere antallet af sådanne tvister, idet forslaget alene fastsætter regler, som parterne i givet fald kan vedtage. Sø- og Handelsretten finder endvidere, at retsforholdene ved grænseoverskridende handel med forslaget gøres unødigt komplicerede, idet der ved siden af nationale og internationale regler nu vil eksistere et ganske omfattende EU-regelsæt, som de erhvervsdrivende og forbrugerne også vil skulle sætte sig ind i, når de indgår grænseoverskridende købsaftaler.

Advokatrådet har henvist til, at man i forbindelse med høringen over Kommissionens Grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugere og erhvervslivet fandt indførelsen af et frivilligt europæisk instrument den mest realistiske model. Advokatrådet er enig med Kommissionen i, at forslaget skal omfatte både aftaler mellem

erhvervsdrivende og aftaler mellem erhvervsdrivende og forbrugere, ligesom forslaget skal kunne finde anvendelse på både grænseoverskridende og indenlandske aftaler. Hvis erhvervslivets og forbrugernes organisationer imidlertid ikke støtter op om etableringen af en fælles europæisk købelov, finder Advokatrådet det meget vanskeligt at se en fremtid for instrumentet. Advokatrådet er herudover fremkommet med bemærkninger af mere teknisk karakter til specifikke bestemmelser i forslaget.

Danmarks Automobilforhandler Forening har med tilfredshed noteret sig, at forslaget om en fælles europæisk købelov vil finde anvendelse på frivilligt grundlag, og at det ifølge forslaget er overladt til medlemsstaterne selv at beslutte, om den fælles europæiske købelov skal finde anvendelse på indenlandske aftaler. Det vil således ifølge foreningen være mest hensigtsmæssigt ikke at lægge op til en ændring af den danske aftalelov og købelov. Herudover er Dansk Automobilhandlerforening fremkommet med bemærkninger af mere teknisk karakter til enkelte bestemmelser i forslaget.

Danmarks Rederiforening er af den opfattelse, at nationale købelove medfører unødvendige transaktionsomkostninger og retsusikkerhed ved international handel. Rederiforeningen finder imidlertid, at en regional og frivillig fælles europæisk købelov alene er en halv løsning, og Rederiforeningen så hellere, at EU implementerede de internationale regler på området, herunder FN's konvention om aftaler om internationale køb (CISG). Det er endvidere afgørende for Rederiforeningen, at transportydelse forbliver undtaget fra forslaget.

Dansk Byggeri sætter spørgsmålstegn ved forslagets frivillige karakter. Dansk Byggeri har i den forbindelse anført, at den fælles europæiske købelov vil få indflydelse på retsstillingen for eksempelvis en regressøgende bygherre i tilfælde, hvor entreprenøren eller eventuelle tidligere omsætningsled har anvendt den fælles europæiske købelov som retsgrundlag i kontraktforholdet med en udenlandsk producent, selv om den regressøgende bygherre ikke har haft indflydelse på beslutningen om at anvende den fælles europæiske købelov. Dansk Byggeri kan endvidere ikke støtte, at medlemsstaterne ifølge forslaget har mulighed for at beslutte, at den fælles europæiske købelov skal finde anvendelse på rent indenlandske aftaler og aftaler mellem erhvervsdrivende, hvor ingen af partnerne er en lille eller mellemstor virksomhed. Dansk Byggeri har desuden anført, at fortolkningen af forslaget vil medføre mange præjudicielle forelæggelser for EU-Domstolen, hvilket vil være meget ressourcekrævende og medføre, at der

vil gå mange år, før der er en klar retspraksis om parternes retsstilling. Helst så Dansk Byggeri, at forslaget slet ikke blev vedtaget under de nuværende forudsætninger. Herudover er Dansk Byggeri fremkommet med bemærkninger af mere teknisk karakter til en række specifikke bestemmelser i forslaget.

Dansk Ejendomsmæglerforening understreger, at det er vigtigt at undtage køb af fast ejendom fra forslagets anvendelsesområde på samme måde, som køb af fast ejendom er undtaget fra den danske købelov.

Dansk Erhverv er ikke enig med Kommissionen i, at forslaget er vigtigt for at fremme væksten inden for det indre marked. Ifølge Dansk Erhverv ses der allerede i dag tegn på vækst i den grænseoverskridende handel over internettet og stigende tillid hos forbrugerne, selv om der endnu ikke findes en fælles europæisk købelov. Dansk Erhverv finder, at forslaget ikke i tilstrækkelig grad løser problemet med at tilnærme de europæiske regler om køb, idet forslaget er et alternativ til de nationale reguleringer og derfor ikke harmoniserer disse. Dansk Erhverv finder endvidere, at forslaget ikke vil skabe sikkerhed i den grænseoverskridende samhandel. Det skyldes bl.a., at visse aspekter ikke er reguleret i forslaget, og virksomheder, der vil markedsføre sig over for forbrugere i andre medlemsstater, vil derfor alligevel skulle afholde omkostninger på at sætte sig ind i den pågældende medlemsstats lovgivning. Det er Dansk Erhvervs opfattelse, at forbrugerne overordnet vil få styrkede rettigheder med forslaget, men at forslaget samtidig medfører, at virksomhedernes byrder og omkostninger væsentligt overstiger de økonomiske fordele, som forbrugerne får. Herudover er Dansk Erhverv fremkommet med en række bemærkninger af mere teknisk karakter til specifikke bestemmelser i forslaget.

DI støtter ikke forslaget om en fælles europæisk købelov. For så vidt angår aftaler mellem erhvervsdrivende er det efter DI's opfattelse afgørende, at aftalefriheden bevares, og DI er bekymrede for, at aftalefriheden begrænses, idet der i forslaget stilles krav om, at den ene part er en lille eller mellemstor virksomhed. DI finder endvidere, at der uanset eksistensen af en fælles europæisk købelov vil forekomme transaktionsomkostninger for både små og store virksomheder, bl.a. som følge af individuelle kontraktvilkår, som ifølge DI fortsat vil have stor udbredelse. DI finder således, at forslaget ikke har nogen merværdi for erhvervsdrivende. For så vidt angår forbruger aftaler er DI enig med Kommissionen i, at forskelle i medlemsstaternes forbrugerretlige regler skaber hindringer for samhandlen i EU. DI finder imidlertid, at forslaget ikke vil afhjælpe disse proble-

mer, da et frivilligt instrument ikke vil bidrage til klarhed om, hvad der gælder i grænseoverskridende købsaftaler mellem erhvervsdrivende og forbrugere. DI tvivler endvidere på, at forbrugerne kan overskue konsekvenserne af at vælge den fælles europæiske købelov. Herudover vil den fælles europæiske købelov ifølge DI alene være interessant for de erhvervsdrivende at anvende, hvis der er rimelig balance mellem forbrugerbeskyttelsesniveauet og virksomhedernes forretningsmæssige interesser.

Finansrådet finder, at forslaget om en fælles europæisk købelov overordnet set ikke har merværdi for hverken de erhvervsdrivende eller forbrugerne. Tværtimod er det Finansrådets opfattelse, at forslaget kan bidrage til forvirring om retstilstanden og manglende overblik over konsekvenserne af at vælge at anvende den fælles europæiske købelov. Endvidere savner Finansrådet fyldestgørende dokumentation for et egentligt behov for fælles europæisk regulering af det formueretlige område. Herudover er Finansrådet fremkommet med bemærkninger af mere teknisk karakter til enkelte bestemmelser i forslaget.

Forbrugerrådet er særdeles skeptisk over for forslaget og henviser i øvrigt til det fælles brev af 25. oktober 2011, som DI, Dansk Erhverv og Forbrugerrådet har sendt til Justitsministeriet. Heri anføres bl.a., at de tre organisationer ikke kan støtte forslaget, idet et frivilligt aftaleretligt instrument ikke bidrager til klarhed om, hvad der gælder i forbrugerforhold, når der handles over grænserne, og at vedtagelsen og anvendelse af et sådant frivilligt instrument vil kræve en massiv oplysningsindsats og vil afstedkomme et stort fortolkningsbehov. Det er således ifølge de tre organisationer tvivlsomt, om forbrugere og erhvervsdrivende vil benytte et frivilligt aftaleretligt instrument og dermed, om forslaget vil have nogen virkning i forhold til at fremme grænseoverskridende handel mellem erhvervsdrivende og forbrugere.

Forenede Danske Motorejere ser positivt på forslaget, som man mener, kan styrke konkurrencen mellem udbydere og dermed sikre forbrugerne lavere priser samt adgang til det bredest mulige udvalg af varer. Forenede Danske Motorejere finder det endvidere positivt, at forslaget alene vedrører grænseoverskridende handel, og at man således ikke søger at harmonisere de enkelte medlemsstaters forbrugerlovgivning yderligere. Forenede Dansk Motorejere er herudover fremkommet med bemærkninger af mere teknisk karakter til enkelte bestemmelser i forslaget.

Formanden for Forbrugerklagenævnet ser enkle og klare lovbestemmelser som en forudsætning for, at forbrugerne og de erhvervsdrivende kan orientere sig om deres retsstilling, når de indgår grænseoverskridende købsaftaler. Formanden for Forbrugerklagenævnet finder det derfor positivt, at der med forslaget lægges op til en lovregulering af bl.a. levering af digitalt indhold og levering af relaterede tjenesteydelser. Formanden for Forbrugerklagenævnet finder imidlertid, at det kan være vanskeligt for forbrugere at skulle forholde sig til forskellige regelsæt afhængigt af, om der er tale om en grænseoverskridende eller en indenlandsk aftale. Ifølge formanden vil forslaget på en række områder stille danske forbrugere bedre end ved indenlandske aftaler, mens forslaget på andre områder vil stille forbrugerne ringere. Formanden opfordrer til, at man i det videre arbejde med forslaget er opmærksom på, at forbrugerbeskyttelsesniveauet ikke forringes.

Håndværksrådet kan ikke støtte forslaget, da det efter Håndværksrådets opfattelse ikke vil skabe yderligere klarhed om reglerne for handel på tværs af grænserne og derfor heller ikke vil skabe en merværdi for det indre marked. Håndværksrådet henviser i den forbindelse bl.a. til, at der ikke synes at være et behov for en fælles europæiske købelov, ligesom forslagets forbrugerbeskyttelsesniveau gør det uattraktivt for virksomhederne at anvende regelsættet.

Realkreditforeningen er overordnet set tilfreds med Kommissionens forslag, da Realkreditforeningen i forbindelse med høringen over Kommissionens Grøn bog om løsningsmodeller for indførelse af en europæisk aftaleret for forbrugere og erhvervslivet støttede vedtagelsen af et frivilligt parallelt aftaleinstrument for internationale aftaler med forbrugere. Realkreditforeningen bemærker dog, at man kunne overveje, om et mere overordnet aftaleretligt regelsæt ville være tilstrækkeligt, idet reguleringsgraden og beskyttelsesniveauet ikke i sig selv må afskrække parterne fra at anvende det frivillige regelsæt.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet anført, at forslagets formål – at forbedre betingelserne for det indre markeds funktion ved at stille et valgfrit ensartet sæt af aftaleretlige regler til rådighed – har en klar grænseoverskridende dimension og i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne inden for rammerne af deres nationale systemer.

Kommissionen har i den forbindelse henvist til, at så længe forskelle mellem de nationale aftaleretlige bestemmelser skaber betydelige meromkostninger ved grænseoverskridende transaktioner, kan målet om at gennemføre det indre marked ved at gøre det lettere for erhvervsdrivende og forbrugere at foretage grænseoverskridende handler ikke nås fuldt ud.

Medlemsstaterne vil ifølge Kommissionen ikke ved at vedtage foranstaltninger på nationalt niveau kunne fjerne de meromkostninger og den lovgivningsmæssige kompleksitet, som de erhvervsdrivende oplever i forbindelse med grænseoverskridende handel som følge af forskelle i national aftaleret. Forbrugerne vil endvidere vedblive med at opleve reducerede valgmuligheder og begrænset adgang til produkter fra andre medlemslande.

Forslagets formål kan derfor ifølge Kommissionen bedre gennemføres på EU-niveau.

Det er på den baggrund regeringens foreløbige vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der foreligger ikke offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Det præcise indhold og rækkevidden af en række af forordningsforslagets bestemmelser giver anledning til tvivl, og det vurderes derfor, at det vil være vanskeligt for forbrugerne og de erhvervsdrivende på et tilstrækkeligt oplyst grundlag at bedømme, om anvendelsen af den fælles europæiske købelov bør foretrækkes frem for gældende national ret.

For Danmark er det helt centralt, at de mange tvivlsspørgsmål om forslagets rækkevidde bliver afklaret, idet en nærmere stillingtagen til forslaget må afvente denne afklaring.

Herudover er det for Danmark afgørende, at danske forbrugeres retsstilling ikke forringes, og at retsforholdene ikke bliver så komplicerede, at forbrugerne ikke vil være i stand til at gennemskue konsekvenserne af at indgå en aftale, der er omfattet af forslagets anvendelsesområde.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure, der indebærer, at Europa-Parlamentet er medlovgiver. *Europa-Parlamentet er påbegyndt behandlingen af forslaget og har indtil videre afholdt en høring med eksperter om forslaget. Det forventes, at Europa-Parlamentet vil afholde yderligere tre høringer om forslaget inden afgivelse af betænkning.*

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har senest været drøftet på et møde i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde *den 14. maj 2012.*

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har *senest* været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) *den 13.-14. december 2011.*